YAZIN

AYLIK
GENÇLİK
DERGİSİ
Mart'88
79
900 TL
KDV Dahil

- DEMOKRATİK ÖĞRENCİ HAREKETİ
  Kurultay Programı Somutlanmalıdır. Genel Kurullar ve Önümüzdeki Görevler
- Diyarbakır'da Açlık Grevi...
  KÜRTÇE KONUŞMA HAKKI!
- Örgütlenme Özgürlüğü
  KOMÜNİST PARTİSİ
- GENÇLİK ve BARIŞ
- GENÇ NAZIM
- LİSELİLER ARASI YAZI YARIŞMASI

Demokratik Öğrenci Hareketinde

ÇIKIŞ YOLU BİRLİKTE SAVAŞIMDIR

16 MART'I UNUTMADIK

Dünya Kadınlar Gününde

GENÇLİK 8 MART'A SAHİP ÇIKIYOR

DEMOKRASİ İÇİN DAYANIŞMA ÇAĞRISI
Mustafa Okan ____ 3
YENİ DÖNEMDE ESKİ ENGELLER YİNE 59. MADDE
Fatih Güven ____ 4
ÇIKIŞ YOLU BİRLİKTE SAVAŞIMDIR
Yarın ____ 5
ÖĞRENCİ DERNEKLERİNDE GENEL KURULLAR VE ÖNÜMÜZDEKİ GÖREVLER
Kemal Özcan ____ 6
KURULTAY PROGRAMI SOMUTLANMALIDIR
İpay Tuncer ____ 7
"GENÇLİK İÇİNDE VE HER ALANDA SOL GÜÇLER ARASINDA YENİ BİR İLİŞKİLER SİSTEMİ VE YENİ BİR SİYASİ KÜLTÜR YARATMAK GEREKİYOR"
Mesut Vural ____ 8
"HERŞEYLE İLGİLENİN, HERŞEYİ ELEŞTİRİN, HERŞEYİ DÜZELTİN"
Mihail Gorbaçov ____ 10
DEMOKRASİNİN ÜÇLÜ BİLEŞENLERİ: ÖZGÜR DÜŞÜNCE, ÖRGÜTLENME ÖZGÜRLÜĞÜ VE KOMÜNİST PARTİSİ
Yılmaz Usta ____ 11
141 - 142 NELERE MAL OLDU?
Beyhan Sunal ____ 12
141, 142, 163... ÖĞRENCİLER NE DÜŞÜNÜYOR?
Söyleşi: Doğan Altay ____ 13
16 MART: TÜRKİYE TÜRKİYE HALKI-GENÇLİĞİ VE ÖĞRENCİLERİYLE ULUSLARARASI DAYANIŞMA GÜNÜ
16 MART'I UNUTMADIK
İSTANBUL BÜRO ARAŞTIRMA BİRİMİ ____ 14
12 MART'IN ÖĞRETTİKLERİ
Salim Özen ____ 15
"FİLİSTİN'DE BARIŞ OLMADAN DÜNYADA BARIŞ OLMAZ"
Söyleşi: Zeki Yücel ____ 16
GENÇLİĞİN FİLİSTİN HALKIYLA DAYANIŞMA EYLEMLERİ
Gülay Yener ____ 18
DİRENECEĞİZ İlhan Dalkılıç
"SERMAYE İLE MÜCADELE VERİLMEDEN HAK HAK ALINMAZ"
Aksan İşçileri
YARIN KARTAL BÜROSU ____ 19
DİYARBAKIR CEZAEVİ: DİRENDİK... KAZANDIK
Hakan Özel ____ 20
8 MART DÜNYA KADINLAR GÜNÜNDE GENÇLİK 8 MART'A SAHİP ÇIKIYOR
Demet Çetin ____ 22
DÜNYACA ÜNLÜ MEŞHUR BAŞVEKİL T. ÖNÜN BELEDİYELERİ
Koray Biçer ____ 23
Dağcılık ve Çevre Duyarlığı: Birbirine Kopmaz Bağlarla Bağlı
Söyleşi: Nihat Yıldız ____ 24
1987 EYLEMLERİ VE BİRİM DERNEK ÇALIŞMALARI
İsmail Gül ____ 26
DERGİLER TARTIŞIYOR DEMOKRAT ARKADAŞ GENÇLİK DÜNYASI
Söyleşi: Yarın ____ 28
LİSELİ GÖZÜYLE ÖĞRETMEN ÖĞRENCİ İLİŞKİLERİ BİR BAŞKA TEBADAN İSTEKLER
Yusufcan Doğan ____ 30
PAYANDALARIN İÇYÜZÜ VE BASKI REJİMLERİNİN KAÇINILMAZ ÇÖKÜŞÜ: SONUNCULAR
Musa Aydoğdu ____ 31
GENÇ NAZIM I
Zeki Yücel ____ 32
"SON YILLARDA YÖNETMENLERİMİZ AYRI BİR YOL TUTTURMA ÇABASI İÇİNE GİRDİLER"
Mahmut Tali Öngören ____ 34
PORTEKİZ HALKININ EMEK-ÖZGÜRLÜK VE BAĞIMSIZLIK MÜCADELESİNİN ROMANI: YARIN BİZİMDİR YOLDAŞLAR
Bilge Ertan ____ 36
OKURDAN ____ 37
ARMAĞANLI BULMACA ____ 38
ABONE KAMPANYASI ____ 39
GENÇLİK BARIŞ SAVAŞIMININ AYRILMAZ BİR PARÇASIDIR ____ 40

YUNANİSTAN GENÇLİK BARIŞ KOMİTESİNİN KUTLU VE SARGIN'LA DAYANIŞMA KAMPANYASI

YUNANİSTAN Gençlik Barış Komitesi ve "Kutlu ve Sargın'ın Serbest Bırakılması ve Türkiye'de İnsan Haklarının Tanınması Komitesi" adlı örgütler, ortak bir kampanya düzenlediler. Kampanya sırasındaki ilk etkinlik, her iki liderin bir an önce serbest bırakılması istemini taşıyan bir kart bastırmak, bunun "Turgut Özal, Türkiye" adresine gönderilmesi oldu. Çoğunluğu gençlerden oluşan binlerce Yunan vatandaşının imzalayıp gönderdiği bu kartlarla başlayan kampanya, ileride yapılacak olan birçok etkinlik aracılığıyla genişleyerek sürdürülecek.

"KADINLARIN ÖZGÜRLÜĞÜ" 8 MARTTA YARGILANIYOR

1987 yılı başlarında Yarın Yayınları'ndan çıkan, Aleksandra Kollontay'ın "Kadınların Özgürlüğü" kitabı, İstanbul DGM'ce kısa bir süre sonra toplatılmıştır. Kitap hakkında açılan davada Yarın Yayınları Sahibi Semi Alptekin ve kitabı İngilizce'den çeviren, dergimizin İnceleme Araştırma Sorumlusu Yasemin Congar yargılanıyorlar.

İkinci duruşmada, kitabı incelemek üzere bilirkişi tayin edildi. Bilirkişi raporunun incelenmesi ve karar verilmesi için 8 Mart'ta yeniden görülmesine karar verildi. 8 Mart Dünya Kadınlar Günü'nde "Kadınların Özgürlüğü" kitabı hakkında verilecek karar ilgiyle bekleniyor. □

TÜRKİYE SOSYALİST HAREKETİ TARİHİNDE KADINLAR

İSTANBUL'DA 8 Mart Dünya Kadınlar Günü dolayısıyla bir gece düzenleniyor. Türkiye sosyalist hareketinin tarihinde emeği geçmiş, mücadeleci kadınların anılacağı bu gece 1920'lerden başlayarak, sosyalist mücadelenin önemli olaylarını da içeriyor.

Kadınlara siyasi haklarının daha verilmediği dönemlerde, İstiklal Mahkemesi'nde Yeşil Ordu davasında yargılanan Cemile, Rabiae ve Fatma Hanım'lardan başlayarak, Mustafa Suphi'nin karısı Semiramis Semra, Amele Taburlarındaki işçi kadınlar, 1920'de Bakü'de toplanan I. Doğu Halkları Kurultayı'na katılan Naciye Hanım, Aydınlık dergisinde şiirler yazan Yaşar Nezihe, 1936'daki işkence kurbanları Emine ve Saziye Hanımlar, Sabiha Sertel, Suat Derviş, 1951-52 komünist tevkifatında tutuklanan 18 kadın, geceye davetli konuşmacıların anı ve tanıklıklarıyla anılacaklar.

Slayt ve film gösterileriyle zenginleşecek geceye, Dostlar Korosu da küçük bir konserle katılacak. 8 Mart Dünya Kadınlar Günü için gerçekleşecek olan gece Taksim'de Dünya Sineması'nda düzenleniyor. □

'ÇAĞDAŞ TOPLUMLARDA GENÇ KADINLAR' BÖLGESEL SEMİNERİ AVUSTURYA'DA YAPILDI

DÜNYA Demokratik Gençlik Federasyonu (DDGF), Avrupa ve Kuzey Amerika'daki üye örgütleri ile birlikte "Çağdaş Toplumlarda Genç Kadınlar Bölgesel Semineri" düzenledi. Avusturya'nın başkenti Viyana'da 29 Aralık - 1 Ocak tarihleri arasında düzenlenen seminer için ev sahipliğini Avusturya Komünist Gençlik Örgütü (KJO) ve Avusturya Komünist Öğrenciler Birliği (KSV) üstlendi.

Seminerde, DDGF'nin çalışmaları gözden geçirildi ve üye örgütlerin deneyimleri aktarıldı, genç kadınların durumları değerlendirildi. DDGF'nin genç kadınlara yönelik çalışmaları için uzun dönemli, temel oluşturacak programlar hazırlandı. Seminer sonunda, seminerdeki tartışmaları özetleyen bir "son bildiri" düzenlendi. □

"KONYA'DA ÖĞRENCİ OLMAK"A CEZA!..

DERGİMİZİN Aralık sayısında yayınlanan "Konya'da Öğrenci Olmak" başlıklı yazıda yer alan söyleşilerden dolayı Ülkü Öden, Mithat Acar ve bir arkadaşları hakkında soruşturma açıldı. Konya Selçuk Üniversitesi Mühendislik, Mimarlık ve Veterinerlik Fakülteleri dekanlıklarınca açılan soruşturma sonucu üç kişi hakkında "1 yıl okuldan uzaklaştırma" cezası verildi.

Öğrenciler dergimize yaptıkları açıklamada, verilen haksız karara ilişkin yargı yoluna gideceklerini belirttiler. □

AVRUPA EĞİTİM ALANINDA DA BÜTÜNLEŞİYOR

AVRUPA ülkelerinde alınan yüksek öğrenimle ilgili çalışma, diploma ve derecelerin, bu ülkelerde karşılıklı olarak kabul edilmesine ilişkin sözleşme Bakanlar Kurulu'nca onaylandı. ANKA Ajansının haberine göre Avrupa ülkeleri, sözleşmeye taraf olan Türkiye'deki yükseköğretim kurumlarından alınan diploma, çalışma ve dereceleri de tanıyacak. Aynı tanınmayı, Türkiye de sözleşmeye taraf Avrupa ülkelerine karşı gerçekleştirecek. □

ASYA ÖĞRENCİLERİ BİRLİĞİ İNSAN HAKLARINI ÖĞRETİM PROGRAMI

ASYA Öğrenciler Birliği (ASA), Filipin İnsan Haklarını Savunma Birliği (PAHRA) ile birlikte 4-18 Nisan 1988 tarihleri arasında San Juan'da, İnsan Haklarını Öğretim Programı (HREP) düzenledi.

Programın ana konusu, Asya'da insan hakları, barış ve adalet için mücadeleye gençliğin katılımı olarak belirlendi. ASA, yaptığı basın açıklamasında böyle bir öğretim programının Asya'daki durumu saptamak açısından oldukça önemli olduğunu belirtti. □

İSTANBUL ÜNİVERSİTESİNDE YEMEK BOYKOTU

15 ŞUBAT günü, İstanbul Üniversitesi'nde yemek fiyatlarının 150 liradan 250 liraya çıkarılmasını protesto eden öğrenciler, yemek fişlerini eski fiyattan almak için bir süre kuyruk oluşturdular. Daha sonra yemekhanenin önünde toplanan öğrenciler kolkola girerek bir yürüyüş kolu oluşturdular. Rektörlük binasına doğru yürüyen öğrenciler aynı zamanda "Polis İdare İşbirliğine Son", "YÖK Kaldırılsın", "Yaşasın Ortak Demokratik Üniversite Mücadelemiz" sloganlarını attılar. Rektörlüğün önünde toplanan öğrenciler, bir konuşma yaparak yemeklerin pis ve kalitesiz olduğunu ve öğrenci kredilerinin yetersizliğini vurguladılar. Daha sonra olaysızca dağıldılar. □

HÜ TIP FAKÜLTESİNDE YEMEK BOYKOTU

19 ŞUBAT günü, HÜ Tıp Fakültesi öğrencileri, yemek fiyatlarının 350 lira olmasını protesto etmek amacıyla bir yemek boykotu yaptılar. Öğrenciler, yemeklerini yemeyip, tepsileri masada bırakarak ve eylemi alkışlayarak protestolarını gerçekleştirdikten sonra yemekhaneyi terk ettiler. Pazartesi günü HÜ Tıp Fakültesi'nde yemek fişleri 300 liradan satıldı. □

SİYASİ TUTUKLULARLA DAYANIŞMA

BERLİN, Siyasi Tutuklularla Dayanışma Komitesi adına açıklamada bulunan Anna Schmidt, birçok aşırı bir süredir cezaevlerindeki siyasi tutuklu ve hükümlülerle dayanışma çalışmalarını sürdürdüklerini belirtti. Komite mart ayı sonunda Türkiye'deki cezaevlerini konu alan bir sergi düzenleyecek.

Anna Schmidt açıklamasını şöyle sürdürüyor: "Cezaevlerindeki ve dışarıdaki dostlardan fotoğraf, resim, eşyalar, mektup vb bekliyoruz." □

KİTABA GÖZALTI

ANKARA Cumhuriyet Savcılığı, Sol ve Onur yayınlarından çıkan 54 kitabı incelemek üzere el koydu. Aralarında "Doğanın Diyalektiği, İnsanın Türeyişi, İlhan İlhan, Cezaevi Cezaevi, Şecaatli Röportajı, Bilim ile Yarın Arasında" gibi kitapların da bulunduğu 54 kitap, Savcılığın 17 Şubat tarihli kararıyla İlhan İlhan Kitabevinden alındı. Yasak kitaplar listesinde olmayan ve yıllardır baskıları yapılan kitaplar bu karar sonucu yeniden inceleniyorlar. □

YARIN'DAN

"Demokrasi İçin Dayanışma Çağrısı"

SHAKESPEARE yüzlerce yıl önce soruyor: "Dayanabilecek miyiz zamanın hamçasına, zorbanın kahrına, gururun çiğnenmesine, sevginin hiçe sayılmasına, yasaların bunca yavaş, yüzsüzlüğün bunca çabuk yürümesine ve kötülere kul olmasına insanın!"

Aradan geçen yüzlerce yıl boyunca, defalarca yanıtlandı Shakespeare'in sorusu. Nice acıya, nice zulme, nice ayrılığa karşın gurur insanca ayakta durdu, sevgi yüceldi ve kötülere kul olmadı iyi insan... Yine geçen zaman, Shakespeare'in sözlerinin yalnızca bir soru olmanın ötesinde, isyankar bir çağrının ifadesi olduğunu gösterdi. Aziz Nesin, Demirtaş Ceyhun ve Vedat Türkali'nin ilk imzaları ile imzaya açılan "Demokrasi İçin Dayanışmaya Çağrı" dilekçeleri de, aynı insanca tepkinin ve istemin ifadesidir. Biz gençler aydınlık bir geleceği hedefleyen tüm istemlerin kararlı savaşçıları olarak "Demokrasi İçin Dayanışma Çağrısını" coşku ve kararlılıkla destekliyor ve tüm okuyucularımızı bu çağrının yanında yer almaya çağırıyoruz.

* * *

BU sayımızda yine dünyanın, Türkiye'nin ve gençliğin gündemindeki pekçok konuya sayfalarımızda yer vermeye çalıştık. Türkiye'nin gündemi, kuşkusuz demokrasi mücadelesi. Demokrasi mücadelesinin iki temel bileşeni ise işhence ve komünist partisinin örgütlenme özgürlüğü. Öğrenci gençliğin gündeme katkısı ise, başta öz örgütlerine sahip çıkmak olmak üzere onları güçlendirmek, kitleselleştirmek ve etkinliğini artırmaktır. Tüm bunları gerçekleştirmenin biricik garantisi ise birliktir. Demokratik öğrenci hareketinin önünde bulunan sorunları nasıl aşacağına ve etkinliğini nasıl artıracağına ilişkin görüşlerimiz bu sayıda da ağırlıklı bir yere sahip. Bu sürece katkıda bulunacağı düşüncesiyle geçen sayımızda yayınlamaya başladığımız "Dergiler Tartışıyor" bölümümüzü bu sayımızda da Demokrat Arkadaş ve Gençlik Dünyası ile sürdürüyoruz. 1978'de kurulan GENÇ ÖNCÜ'nün kurucularından ve Genel Sekreterlik görevinde de bulunmuş olan Sayın Mesut Vural'ın gençlik hareketinin dünü ve bugünü üzerine yaptığımız söyleşinin de aynı sürece katkıda bulunacağı inancındayız. 12 Mart 1971 ve 16 Mart 1978 ise geçmişin deneylerini günümüze taşıyor.

* * *

27 ŞUBAT Perşembe akşamı televizyonlarının başında olanlar bir vahşetin canlı tanığı oldular. Emperyalizmin insanlık dışı yüzü, İsrail askerlerinin tekmelediği genç Filistinli'lerin bedenlerinde pervasızca sırıtıyordu. O vahşete dayanamayıp, ellerimizle yüzümüzü kapattığımızda ise bir başka vahşet gözlerimizin önünde canlanıyordu: Türkiye cezaevlerindeki insanlık dışı uygulamalar... Filistinli gençlerin feryatlarından yükselen acı ve öfke neyse, Diyarbakır'daki açlık grevinde havaya kalkan zafer işaretleri de oydu. Arkadaşımız Zeki Yücel Ankara'daki Filistinli öğrencilerle, yaşamları ve haklarının savaşımı üzerine bir söyleşi yaptı. Arkadaşımız Hakan Özel de, Diyarbakır'daki açlık grevini yerinde izledi, söyleşiler yaptı. Bu iki söyleşiye özellikle dikkat çekmek istiyoruz.

* * *

"TÜRKİYE ve Yunanistan Gençliğinin Ortak İstemi: Barış, Dostluk, Kardeşlik..." konulu fotoğraf ve yazı yarışmamıza ilişkin çağrımız sürüyor. Ayrıntılı bilgiye bu sayımızda da yer verdik.

* * *

SANATI ve mücadelesiyle onurumuz olan Nazım Hikmet'in gençlik yılları hepimiz için anlamlı derslerle dolu. Genç Nazım başlıklı yazımızın ikinci ve son bölümü Nisan sayımızda yer alacak.

* * *

SON olarak abone kampanyamızı sürdürdüğümüzü duyurmak istiyoruz. Ayrıca YARIN'ın geçen sayısından itibaren almış olduğu yeni biçim üzerine bize güç veren eleştiri ve görüşleriniz için de teşekkür ediyoruz. Daha güzel yarınlar için sevgi ve dostlukla...

Sahibi: SAMİ ALPTEKİN • Sorumlu Yazı İşleri Yönetmeni: MUSTAFA OKAN • Genel Yayın Danışmanı: TANER GÜRSEL • İdari Müdür: YALÇIN UYSAL • İnceleme Araştırma Sorumlusu: YASEMİN CONGAR • Haber Sorumlusu: BEYHAN SUNAL • Bürolar: İSTANBUL: SERENT ERYILMAZ - Divanyolu Mollafenari Sok. Zafer Han 7/18, Cağaloğlu • CEMAL YILMAZ [illegible] Sok. Arel İşhanı 3/20, Kızılay • İZMİR: NEVRET GÖKSÜZ - [illegible] 36/2 1. Beyler-Konak • Yurtdışı: İsveç: GÜRHAN UÇKAN - Box 38048, 10064 Stockholm • F. Almanya: MEHMET BİLGİN - Vulkan Str. 20, 4000 Düsseldorf 1 • Hollanda: [illegible] Postbus 302, 6040 AJ Roermond • İsviçre: SERDAR ATABAY Postfach 856 8051 [illegible] • Kıbrıs: SEVGÜL UĞURDAĞ - 10 Necmi Avkıran Sokak, Lefkoşa • Abone Koşulları: Yurtiçi: Yıllık 6000 TL, Altı Aylık 3500 TL • Yurtdışı: Yıllık 45 DM, Altı Aylık 25 DM • Tek Satış: 5 DM • Dizgi: ŞÜKRAN DERİŞ • Baskı: Daily News Ofset Tesisleri • Grafik Düzenleme: Yarın • Dağıtım: İlke Dağıtım • Yönetim Yeri: Sağlık 2. Sokak 36/3, Kolej-Ankara • Yazışma Adresi: P.K. 725 Kızılay-Ankara • Posta Çeki No: 164860 • İlan Koşulları / Arka Dış Kapak: Tam Sayfa 200.000 TL; Yarım Sayfa 135.000 TL; Çeyrek Sayfa 70.000 TL; Arka İç Sayfalar: Tam Sayfa 150.000 TL; Yarım Sayfa 80.000 TL; Çeyrek Sayfa 50.000 TL •

Baskı Tarihi: 17.3.1988

YENİ DÖNEMDE ESKİ ENGELLER

YİNE 59. MADDE

Rejim, öğrenci derneklerine, demokratik öğrenci hareketine yaşam hakkı tanımama çabalarını bıkıp usanmadan sürdürüyor. Ne var ki, rejimin öğrenci derneklerini içeren yönde dönüşme ve karşı tam direnci, iktidarın öğrenci derneklerini kurdurmama, kapatma yolundaki hareketliliği bir iki keşfi uygulamayı aşamıyor. Başvuru kabul etmemek, dosyayı almamak, alındı belgesi vermeyi reddetmek gibi, öğrenci hareketinin erken döneminde çok uğraşılmış da olsa artık aştığı birtakım keyfiliklerin dışında, öğrenci derneklerinin üzerine hep bir gerekçe ile gidiliyor. YÖK'ün 59. maddesine uygun olarak hareket etmemek. YÖK'ün 59. maddesini türlüğe işlenmemek. Yıllar geçiyor, demokratik öğrenci hareketi nicel olarak genişliyor, niteliksel değişimler yaşanıyor; ne var ki, rejimin öğrenci derneklerini tanımamak, kurdurmamak, kapattırmak için ileri sürdüğü gerekçe değişmiyor: 59. madde ya da diğer bir deyişle "Rektör İzni".

Rejimin, öğrenci derneklerini engellemedeki tüm tasarruflarına karşın anti-demokratik uygulamalara dayandığının hep 59. maddeden oluşması yeni bir olguyu beraberinde getiriyor; gündemin monotonlaşması. Tartışmalar, iddianameler, savunmalar hep aynı yerde, 59. maddenin etrafında dolaşıyor. Ve bizler, kimbilir kaçıncı kez aynı şeyi anlatmak durumunda kalıyoruz. Yüksek Öğretim Kanunu'nun 59. maddesi öğrenci derneklerini kapsamaz. 59. madde, öğrenci derneği kurucularına ve üyelerine uygulanamaz. Hiçbir rektör, öğrenci derneklerine ve öğrenci derneği üyesi olmak isteyen öğrencilere karşı 59. maddeye dayanarak izin yetkisi kullanamaz. Neden mi? Bu soru karşısında, bu yazının yeni bir açıklama getirme şansı yok. Ancak, pek çok kez söylenmiş, yazılmış olanları söyleyebiliriz. Savunmamızı yineleyebiliriz. Yinelememeliyiz. Bugüne kadar 59. maddenin öğrenci derneklerini kapsamadığını, rektör izninin öğrenci derneklerini bağlamadığını söyleyerek, bu söylediğin mantıksal açıklamalarını yapacak, hukuksal dayanaklarını göstererek savunduk derneklerimizi. Ve şu habere bakın: "Yargıtay Kararı: Öğrenciler rektörden izin almadan dernek kuramaz" (Milliyet, 17.2.1988). Şunlar sorulabilir:

Yargıtay 2. Hukuk Dairesi'ndeki yargıçlar 1982 tarihli Anayasanın 33. maddesini okudular mı?

2908 sayılı Dernekler Kanunu'nun 38. maddesini okudular mı?

2547 sayılı YÖK'ün 59. maddesini okudular mı?

Öğrenci derneklerinin, 59. madde engeline karşı açtıkları ve kazandıkları çok sayıda davanın kararlarını gördüler mi?

Yüksek mahkeme yargıçları da hukuk fakültesi mezunudurlar. Öğrenciyken bu konuyu okumamışlar mıydı?

Kuşkusuz evet. Ne var ki, yüksek mahkeme yargıçları, hukukun, yaşayan hukukun salt bir mantık sorunu olmadığını, sadece kağıt üzerinde yazılı kurallar ve bunların ilişkileri manzumesi olmadığını, somut gerçeklikle, toplumsal çelişkiler ve çatışmalarla, farklı toplumsal güçlerin çıkarları, istemleri ve beklentileri ve bunlar arasındaki dengelerle sıkı sıkıya ilişkili olduğunu biliyorlar. Ait mahkeme yargıçlarından daha iyi biliyorlar ya da tercihlerini farklı yönde kullanıyorlar. 59. maddeye ilişkin savunmamızı yineleyebiliriz. Yinelememeliyiz. Salt, hukuku pekâlâ bizim kadar bilip, her şeyin farkında olup, tercihlerini statükodan yana, ezilmekte olan rejimin dönüşmeye direncinden yana koyan yargıçlara, salt hukuku anlatmak yetmez olduğu için değil, gündemin monotonlaşmasına katkıda bulunmamak için, gündemin monotonlaşması bir tehlike olduğu için.

Bir de karşı cepheden bakalım. Öğrenci derneklerinin karşısına hep 59. maddeyle çıkmak bir zayıflık mı? Öğrenci derneklerine yaşam hakkı tanımama çabalarında, engeller kataloğunun yoksulluğu rejim için bir kayıp mı? Rejimin engelleme kataloğu, gerçekten de yoksul mu? İktidar, 59. maddeyi başka hiçbir gerekçe bulamadığı için mi elden bırakmıyor? İktidarın elinde gerçekten de başka bir dayanak mı yok? Yoksa, mevcut imkânları göremeyecek kadar çaresiz mi? Kuşkusuz hayır. Karşılarını çaresiz, akılsız saymak mücadeleyi daha baştan kaybetmektir. Rejim, ihtiyaç duymadığı, öğrenci hareketi 59. maddeyi bertaraf eden güçlü bir muhalefet örgütleyemediği, 59. maddeyi aşamadığı için aynı gerekçeyi kullanmaya devam ediyor. Gündemin monotonlaşması rejim için hiç de sorun oluşturmuyor. Bizzat rejimi, idare ve yargı erkindeki bürokratlarla kendini gerçekleştiriyor. Rejimin baskı uygulamalarını bürokratlar gerçekleştiriyor. Monotonlaşma, tekdüzelik, bürokratları hiç de rahatsız etmiyor. Tam tersine, alışkın oldukları bir atmosfer oluşuyor. Gündemin monotonlaşması, rejim için ek bir kazanım oluyor.

Bugün, öğrenci derneklerinin cepheden toplu bir saldırıyla yıpratılamayacağı 87 Nisan eylemleriyle kanıtlanmış bir gerçektir.

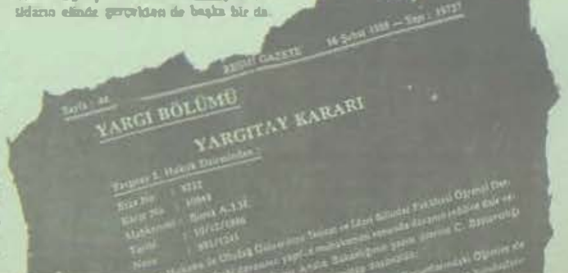

ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ İİBF ÖĞRENCİ DERNEĞİ'NE REKTÖRLÜK İZNİ ENGELİ

Uludağ Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Öğrenci Derneği (UÜ İİBF-ÖD), "Yüksek Öğrenim Kanunu'nun 59. maddesine göre rektörlükten izin alınmadığı gerekçesiyle" Yargıtay 2. Hukuk Dairesi'nin kararıyla feshediliyor.

Daha önce de UÜ İİBF ÖD hakkında, "Rektörlükten izin alınmadığı gerekçesiyle" fesih davası açılmış, ancak Bursa İdare Mahkemesi ve Bursa 3. Asliye Hukuk Mahkemesi, "fesih davasının reddine" karar vermişlerdi.

Son olarak Adalet Bakanlığı'nın ilgili yazısı ve Cumhuriyet Başsavcılığı'nın talebi üzerine Yargıtay 2. Hukuk Dairesi, "Bursa 3. Asliye Hukuk Mahkemesinden 10.12.1986 gün ve 1986/981-1241 sayılı olup temyiz edilmemek suretiyle kesinleşen kararın Kanunun Yararına Bozulmasına" oybirliği ile karar verdi.

Karar üzerine UÜ İİBF ÖD kurucuları, tüm öğrenci derneklerine yaptıkları çağrıda, kararın yalnızca kendilerini ilgilendirir gibi görünse de, aslında rektörlük izni olmadan kurulan tüm dernekleri ilgilendirdiğine değiniyor ve fesih isteminin Bursa'daki ilgili mercilerce değil de, Adalet Bakanlığı ve Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından gelmesinin de bunun bir kanıtı olduğunu belirtiyorlar. Kurucular, tüm öğrenci derneklerini bu saldırı karşısında bir araya gelmeye ve konuyu tartışmaya çağırıyorlar.

Bu saldırıda rejime bir yol kalıyor, bir yandan öğrenci birliği vb. mekanizmalarla öğrenci derneklerinin temsil yetkisini ve öğrenci gençliğin öz örgütleri olduğu gerçeğini tartışmalı hale sokmak, diğer yandan 59. madde gibi gerekçelerle dernekleri sürekli uğraştırmak, bu çekişmede derneklerin gelişme, güçlenme olanaklarını tıkamak, monotonlaşmış bir gündemle dernekleri yavaş yavaş öldürmek ve kötü niyetli, itiliz bir denetimle son darbeyi vurmak.

Bu aşamada eski savunmamızı yineleyebiliriz. Yinelememeliyiz. Yenilemeliyiz. Savunmamızı, mücadelemizi, derneklerimizi yenilemeliyiz. Artık, 59. maddenin öğrenci derneklerini kapsamadığını anlatmayı bırakıp, 59. maddeye karşı çıkmalıyız. Hiçbir izne tabi olmadan, tüm derneklere ve siyasi partilere üye olabilmek, öğrenci gençliğin anayasal hakkıdır. Hakkımıza sahip çıkmalıyız. YÖK'ün 59. maddesiyle, YÖK'ün her maddesiyle, tüm anti-demokratik yasa maddeleriyle mücadele etmeliyiz. Hedeflerimizi yenilemeliyiz, mücadelemizi yenilemeliyiz. Büyük emeklerle kurduğumuz, büyük özverilerle savunduğumuz derneklerimizi, bürokratların kötü niyetli denetimlerine terk edemeyiz. Toparlanmalıyız. Derneklerimizi, tüm eksikliklerini tamamlayarak, tüm zaaflarını gidererek toparlamalıyız. Yenilenmeliyiz.

Fatih Güven

"Öğrenci derneklerinin bağımsız varlıklarının korunup, geniş yığınları kucaklayarak ileriye doğru adım atması, tüm güçlerin ortaklaşa görüş ve önerilerinin olanaklı kıldığı birlikteliğin birim, bölge ve ülke düzeyinde sağlanmasına bağlıdır."

ÇIKIŞ YOLU BİRLİKTE SAVAŞIMDIR

Üniversiteler yeniden açılıyor. Rejimin YÖK eliyle yürüttüğü öğrenci düşmanı politikaları varlığını sürdürüyor. Verimsiz ve seçkinci bir öğretim sistemine yeni öğrenciler kurban ediliyor. En çok üç dersten atılan öğrencilere geri dönme kapısı aralanırken, yeni öğrenciler okullarından atılıyor. Doldur-boşalt sistemi, iki yöne doğru sürekli işletiliyor. Öğrencilerin yararına kullanıldığının hiçbir belirtisi olmayan harç(a)çlar toplanıyor. Öğrencilerin parasının, geleceğinin bir kısmı daha YÖK tarafından ipotek altına alınıyor. Bütün bunlara, yeni zamlar gören yemek fiyatları, sıkışık anfiler, bulunmayan ya da çok pahalı ders kitapları, disiplin cezaları ve sıralandığında sayfalar tutacak öğrenci sorunları eklendiğinde görülüyor ki, her dönem başında yaşanılan tablo tekrar ortaya çıkıyor.

Girilen yeni dönemin eskilerinden farklı yanları da var. Rejimin en açığa çıkartılmış kurumu olan YÖK'ün, gerici içeriği ve baskıcı uygulamaları, yeni üniversite tasarısı adı altında parlak bir ambalaja büründürülerek piyasaya sürülmek isteniyor. Yeni üniversite tasarısı ile merkezi yapının ortadan kalkacağı, üniversite yönetim konseyleri eliyle, üniversitelerin özerkleştirileceği iddia ediliyor. Aslında yapılmak istenen, hükümetin üniversiteler üzerindeki etkisini artırmak ve üniversite yönetim konseylerine doğrudan temsilcilerini alarak tekelci sermaye ile üniversitelerin içiçe geçmelerini sağlamak oluyor. Öğrenci gençliğin istemleri için savaşım hedefleri tek tek üniversitelerle sınırlandırılmak isteniyor.

İkinci Özal Hükümeti olarak takdim edilen iktidarın üniversiteler için düşündüğü "yenilikler" yalnızca yönetimde yapılacak değişikliklerde somutlanmıyor. Öğrenci örgütlenmesine göz dikiliyor. Bilkent örneği ile piyasaya sürülen öğrenci konseyinin tutmamasının ardından, öğrenci birlikleri kurma çabaları ortaya çıkıyor. Öğrencilerin bağımsız örgütlenmeleri olan öğrenci derneklerinin ve yasal olarak üstlendikleri, öğrencileri kurumlar karşısında temsil etmelerinin önünü almak için güdümlü örgütlenmeler oluşturulmaya çalışılıyor. Erciyes Üniversitesi'nde öğrenci birliğinin kurulduğu açıklanıyor. Çeşitli üniversite ve fakültelerde üstü örtülü biçimde öğrenciler ile idare arasında köprü olacak kanallar, daha açık deyişle öğrencileri kontrol etme ve öğrenci derneklerini devre dışı bırakma planları uygulamaya konuluyor.

Rejimin gerçekleştirmeye çalıştığı "yeni" üniversite modeli içinde öğrencilerin yeri, güdümlü örgütlenmelerin içi olarak tanımlanıyor. Öğrencilerin kendi girişimleri ile kurdukları öğrenci dernekleri, monotonlaştırılmış bir gündem içine hapsedilerek etkisizleştirilmeye çalışılıyor. Bir ilk adım olarak, Uludağ Üniversitesi İİBF Öğrenci Derneği kurucularının rektörlükten izin almaksızın kuruluş başvurusunda bulunabilecekleri yolunda aldıkları İdare Mahkemesi kararı, Adalet Bakanlığı'nın girişimiyle Yargıtay tarafından bozuluyor. Öğrenci derneklerinin önüne yeniden YÖK'ün 59. maddesi çıkartılıyor. Hiç kuşkusuz bu gelişme bütün öğrenci derneklerinin varlığına yönelen bir tehdit niteliğine bürünüyor.

Öğrenci gençliğe ve öğrenci derneklerine yönelik olarak kurulan "yeni" planları bir bütün olarak değerlendirmek ve demokratik öğrenci hareketinin, kazanımları koruma ve geliştirme savaşımında yarattığı deney ve birikime dayanarak etkisizleştirmek gerekiyor. "Yeni" planlara karşı alınacak ilk önlem, öğrenci hareketinin gücünü yükseltmek, sağlamlaştırmak ve açıklarını kapatmaktır. Öğrenci dernekleri, görevlerinin sonuçlanacağı zemin olarak varlıklarını korumaktadır. Öğrenci derneklerinin henüz yığınları kapsayan bir biçime bürünmemiş olması, eldeki olanakların gözardı edilmesine neden olmamalıdır.

Yönetim kurulları, birimlerdeki akademik-demokratik çalışmaların yönlendiricisi ve yöneticisi organlar olarak yerlerini almıştır. Üye sayıları sınırlı da olsa, öğrenci dernekleri, öğrenci yığınlarını bilgilendirecek ve harekete geçirecek ilişki ağlarını yaratmıştır. Öğrenci dernekleri, genel üye toplantıları ve genel kurullar başta olmak üzere, paneller, basın açıklamaları, yayın çalışmaları ile gerek dernek tabanlarını, gerekse öğrenci yığınlarını uyarma ve canlı tutma olanaklarına sahiptirler.

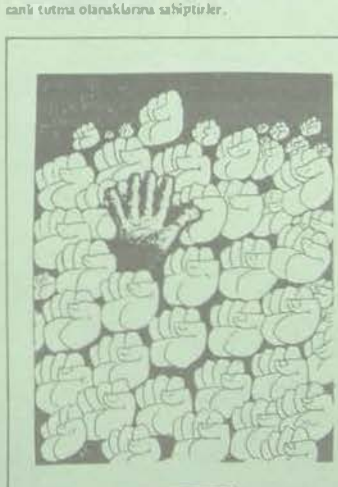

Öğrenci derneklerinde, farklı eğilimlerin, ortak tehdit karşısında bütünlüğünün sağlanması ve tüm güçlerin çabaları ile yığınların dikkatinin tek bir noktada toplanmasının başarılması dernek içi işleyişin en geniş katılım ile gerçekleştirilmesinden geçmektedir. Özellikle yönetim kurullarının tabanda varolan tüm eğilimleri kapsayacak biçimde oluşturulması, örgütlenme ve eylemin birliğinin yaratılmasında önemli bir rol oynayacaktır.

Kazanımları korumak için, birimlerde sürdürülecek çalışmaların, parça başına gerçekleştirilecek eylemlerde ve çıkışlarda görmek büyük bir yanılgı, çıkmaz bir yoldur. Tek başına gerçekleştirilecek eylemler sonuca ulaştırmanın değil, tepki göstermenin bir biçimi olmaktan öteye gidememektedir. Oysa sorun, hareketi ülke düzeyinde güçlendirmektir.

Merkezi düzeyde uygulamaya konulan planların karşısında en başarılı dernekleri bile verilse, tek başına birimlerde yürütülecek çalışmalar ya da parça başına çıkışlar değil, ülke düzeyinde verilecek ortak çabalar etkili olacaktır. Öğrenci derneklerinin bağımsız varlıklarının korunup, geniş yığınları kucaklayarak ileriye doğru adım atması tüm güçlerin ortaklaşa görüş ve önerilerinin olanaklı kıldığı birlikteliğin birim, bölge ve ülke düzeyinde sağlanmasına bağlıdır. Böylesi bir birlikteliğin sağlanacağı yer, öğrenci derneklerinin ülke düzeyindeki platformudur. Her türlü ön koşuldan ve dayatmalardan uzak olarak bir araya gelinen ve çalışmalar konusunda kararların oybirliği ile alındığı bir platform, sorunların çözümü ve ilerlemenin sağlanmasında, ülke düzeyinde tutarlı politikaların çizilmesinde birleştirici bir görev üstlenebilir. Bu, aynı zamanda demokratik öğrenci hareketinin ülke düzeyinde güçlendirilmesine hizmet edecektir.

Hiçbir eğitim rejimin "yeni" planlarının etkisizleştirilmesini yalnız başına gerçekleştirebileceği gibi bir yanılgıya kapılmamalıdır. Savaşım bir yarış alanına dönüştürülmemelidir. Ortak saldırılar karşısında sonuç elde edebilmek, başarılı olmak için güçler birleştirilmelidir.

Son aylarda geliştirilen görüşler, sunuş biçimi ve vurgu farkları ne olursa olsun bir başlangıç noktası oluşturmaktadır. Ülke düzeyindeki platformun toplanması çağrısına olumsuz yanıt verilmemiştir. Demokrat Arkadaş, Gençlik Dünyası, Yeni Aşama dergileri "Nasıl Bir Üniversite İstiyoruz?" Kurultayı'nın toplanmasını desteklemektedir. Yeni Çözüm Dergisi, Kurultay'ın toplanmasını, öğrenci dernekleri tarafından oluşturulması ve tabana mal olması koşuluna bağlamaktadır. Sivil faşist güçlerce gerçekleştirilen 16 Mart katliamının birlikte anılması için ortak girişimler sürdürülmektedir. Kısaca, sol, devrimci güçler arasındaki farklılıkların karşın, birlikte iş yapma olanakları vardır. Rejimin çok yönlü saldırıları karşısında çıkış yolu birlikte savaşımdır.

Kemal Özcan

ÖĞRENCİ DERNEKLERİNDE GENEL KURULLAR VE ÖNÜMÜZDEKİ GÖREVLER

Gericiliğin demokratik öğrenci hareketine yönelttiği anti-demokratik uygulama ve baskılara karşı öğrencilerin dernekleri aracılığıyla sürdürdüğü karşı mücadele sonuçlarını alıyor. Öğrenci dernekleri birbiri ardına gerçekleşen genel kurullarıyla kurumsallaşmalarında son halkayı da yakalıyorlar. Genel kurulların önüne çıkarılan keyfi engellemeler, bölgelere ve illere göre farklılıklar taşırken, varılan aşama bu sorunun aşılmakta olduğunu gösteriyor.

Genel kurullar geçmiş dönemin çalışmalarının değerlendirilmesi, başlatılan ve varılan noktanın belirlenmesi açısından önem taşımaktadır. Bu belirleme, başarılan ve başarılamayan görevlerin aranması, değişen koşulların ve ortaya çıkan yeni olanakların kullanılabilmesi zeminini sunmaktadır. Genel kurullarda, bir dönem boyunca yapılan çalışmaların, yaşanan deneylerin yarattığı birikim, bir sonraki dönemin çalışmalarına ışık tutacak bir işlev görmelidir.

Genel kurullar muhasebe dönemleridir. Derneklerde, başta yönetim kurulları olmak üzere herkes geçmiş dönemde üstlendiği çalışmalarını değerlendirirken, yığınlara karşı açık yürekli olmalı ve yapılan hataların açıklanmasından çekinmemelidirler. Böyle bir bakış, hem yığınlara güven, hem de önderlerden yanlış sonuçlar çıkartılmamasına dayanacaktır.

Genel kurullar derneğin gelecek dönemine ilişkin program ve tüzüğün belirlendiği zamanlardır. Derneğin programındaki berraklık, yapılacak çalışmalardaki genel yaklaşımların ve hedeflerin belirlenmesi açısından önem taşır. Gelecekte yapılacak çalışmalar için hayati bir önem taşıyan programların, genel kurullar öncesinde geniş bir tartışmaya ve yığınların değerlendirilmesine sunulması, programların tanınması ve benimsenmesi için bir gereklilik taşımaktadır.

Öğrenci derneklerinin kongrelerine nasıl bakılmalıdır? Her şeyden önce kongreler, sürdürülen zorlu bir mücadelenin başarısının somutlanmasıdır. Gerçekleşen her kongre demokratik öğrenci hareketinin, özel olarak da ilgili birim derneğinin tüm üye ve yöneticilerinin, gericiliğin uygulamalarına karşı kazanımı ve genel olarak Türkiye'deki demokratik mücadelenin kazanımı, armağanı olarak değerlendirilmelidir. Bu mücadelenin başarısı, derneğin kurulmasında ve gelişen süreçte zorlukları, baskıları birlikte kucaklayan, birlikte direnen tüm güçlere aittir. Genel kurullarda ortaya çıkan hiçbir sonuç bu gerçeğin önüne konmamalı, bir grubun yengisi diğerlerinin yenilgisi olarak değerlendirilmemelidir. Ortak bir mücadelenin sonucu olarak ortak bir yengi sağlanmalıdır. Böylesi bir anlayış derneğin önündeki görevleri başarmasında, yığınsallaşmasında azımsanmayacak yararlar sağlayacaktır.

Genel kurul çalışmaları derneğin kitleselleşmesi aracı olarak değerlendirilmelidir. Derneklerde genel kurul kararının alınmasıyla birlikte geniş bir çalışma olanağı doğmaktadır. Bu olanak derneğin tüm öğrencilerin yararına olan amaç ve hedeflerini yığınlara anlatmakta, derneği tanıtmakta; propagandasını yapmakta zengin araç ve yöntemler sunmaktadır. Propaganda olanaklarının genişlediği ön çalışma döneminde gözden kaçırılmaması gereken nokta, yapılan tüm çalışmaların derneğin yığınsallaşmasına hizmet edecek biçimde yürütülmesidir. Yığınların dikkatini, mevcut sorunlara ve buna bağlı olarak, çözümünün örgütlenme sorunluluğundan geçtiğine toplamak gerekir. Öğrencilere kendi sorunlarına sahip çıkma ve çözümün kendi öz örgütlerinde birleşmekten geçtiği bilincinin taşınması tüm ilerici eğilimlerin başta gelen ortak sorumluluğudur.

Öğrenci derneklerinin genel kurullarını seçilecek yeni yönetimin belirlenmesiyle sınırlı gören ya da en önemli konunun bu olduğunu düşünen dar anlayışların kırılması gerekir. Kongreler tüm dikkatlerini hangi grubun seçileceği üzerine yöneltilmesi, yakalanan önemli bir olanağın dernek yararına yeterince değerlendirilememesine neden olabilir. Genel kurulları ve ön çalışma dönemlerini mevcut eğilimlerin hesaplaşma alanı ve zamanı olarak değil, geniş yığınlara birlikte açılınan çalışma alanı olarak değerlendirmek, kuşkusuz ki demokratik öğrenci hareketine önemli yararlar sağlayacaktır.

Ortak çalışma alanının yaratılmasının ardından, bu birlikteliği pekiştirecek ve sürekli kılacak adımlar atılmalıdır. Yapısı gereği içerisinde farklı eğilimleri barındıran demokratik kitle örgütleri, tabanında varolan görüşlerin yönetimine aktarılabildiği ölçüde üyelerin gönüllerinin yönetime yansıyabildiği ve bu oranda da daha çok benimsendiği yönetimleri oluşturabilirler. Bu durum, kuşkusuz ki hem derneğin demokratik ve katılımcı kişiliğinin geliştirilmesinde, hem de yığınları daha güçlü temsil edebilmesinde ve onları kucaklayabilmesinde önemli bir rol oynayabilecektir.

Bugüne değin öğrenci derneklerinden çeşitli baskıları ve oyunları esirgemeyen gerici, anti-demokratik rejim, genel kurullarda yapılacak seçimlerin yöntemleri konusunda da cömertliğini esirgememiş, hiçbir yasal dayanağı olmaksızın nisbi seçim sisteminin gerçekleşmesine hükümet komiserleri aracılığıyla engel bir hava yaratmaya çalışmıştır.

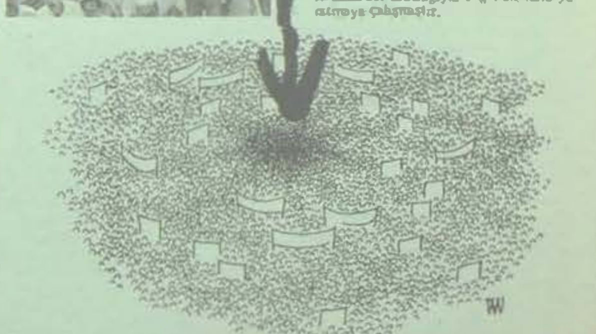

Bu durumun da etkisiyle, şu ana kadar kongrelerde yaygın bir biçimde uygulanan seçim yönteminde ayrı listeler düzenlenmesine karşın kişilerin oylanmasına gidilmekte ve dolayısıyla en fazla oyu alan listenin üyeleri yönetimi oluşturmaktadır. Bir örnekle açıklayalım: 500 üyenin katıldığı bir genel kurulda A listesi adayları 200, B listesi adayları 175 ve C listesi adayları 125 oy almış olsun. Bu durumda derneğin yönetim, denetleme vb. kurullarının tamamı A listesinin adaylarından oluşturulmaktadır. B ve C listelerinin toplam oyları çoğunluğu geçmesine karşın hiçbir biçimde temsil edilemeyeceklerdir. Oysa, nisbi temsile dayalı ve her oyun değerlendirildiği listelerin aldıkları oy oranında temsil edildiği bir seçim sistemi hem daha demokratik, hem de hiçbir grubu yönetim dışında bırakmadığından kolektif çalışmayı geliştirici verimli bir çalışma sağlayacaktır.

Öğrenci derneklerinin kitleselleşme sorununu aşabilmesinde katılımcı yönünü geliştirmesi yaşamsal bir önem taşımaktadır. Yığınların ilgisinin çekilebilmesi ve canlı tutulabilmesi derneğin çalışma ve yönetimine katılımlarıyla doğru orantılı olarak gelişebilmektedir. Yönetime katılım olgusunun tarihte ve günümüzde çeşitli alanlardaki somutlanışı, soyut bir demokratiklik kaygısıyla değil, bir bütün olarak çalışmadan elde edilen başarının, verimin artışı nedeniyledir. Aynı olgu kuşkusuz öğrenci dernekleri içinde de geçerlidir.

Kongrelerde, demokratik, katılımcı bir mekanizma esas olmalıdır. Farklı güçlerin, örgütlenme ve eylem anlayışlarını öne çıkarmaları nedeniyle birleşik bir listenin hazırlanamadığı koşullarda, durum iki farklı listenin seçimlerde karşı karşıya kalması olarak ele alınmamalıdır. İki ayrı güç olarak seçimlere girilse bile, her listenin kendi gücü oranında yönetimde yer alması sağlanmalıdır. Bu durumu yaratmak için en uygun yöntem, listelerin kendi güçlerine karşılık gelen sayıda aday çıkartmasıdır.

Sol güçlerin öğrenci derneklerindeki bağlaşıklığı sorunu seçimlerde ağırlıkları oranında temsil edilmelerinden ileri bir adım olarak ele alınabilir. Sol güçlerin genel dünya görüşlerinin paralelliği daha geniş birlikteliklerin kapısını açmaktadır. Öğrenci derneklerinde var olan sol güçler arasındaki ilişkinin niteliği bir bütün olarak dernek üzerinde etkiler yaratacaktır. Bu etkiyi olumlu yönde geliştirecek bir adım, sol güçlerin bağlaşıklıklarının sağlanması ve bunun kongrelerde birleşik listeler ile somutlanmasıdır. Birleşik listeler ve yönetimler sol güçler arasında yakınlaşma ve işbirliğinin genişlemesi sonucunu doğuracaktır. Böylece, gelip geçici taktik birlikteliklerinin değil, uzun erimli yol arkadaşlıklarının da ilk basamakları örülebilir.

Öğrenci dernekleri kongrelerinde sol güçlerin birleşik listeler hazırlama girişimleri, tüm grupların ağırlıkları ölçüsünde yönetimde temsil edilebilmeleri; yığınsallaşmayı ve demokratik sendikal mücadeleyi başa koyan düşünce ve yöntemler öğrenci derneklerinin daha ileri adımlar yapabilmesinin yolunu açabilir. Unutulmamalıdır ki, bizi birbirimize bağlayan ortak noktalar, bizleri ayıranlardan daha değerlidir.

NASIL BİR ÜNİVERSİTE İSTİYORUZ?

KURULTAY PROGRAMI SOMUTLANMALIDIR

Demokratik öğrenci hareketinin süreklilik taşıyan en önemli gündem maddesi, üniversitenin özerkleştirilmesi ve demokratikleşmesi için verilmesi gereken güncel mücadele olmuştur. Bu süreç içerisinde demokratik öğrenci hareketi temel hedefini "Özerk Demokratik Üniversite" olarak saptamış, ancak bu kavramın tanımlanması üzerinde bir netlik henüz sağlanamamıştır. Hedefin netleşmemesi, bu hedefe yönelik mücadele programının da netleşmesini engellemiştir.

Demokratik öğrenci hareketi, gelinen aşamada taleplerini net biçimde koyan süreklilik sahibi bir mücadele programını oluşturmalıdır. Bu mücadele programı geniş bir katılımla sürdürülmesi gereken "Nasıl Bir Üniversite İstiyoruz?" tartışmasının sonucunda ortaya çıkacaktır.

"Tıkanıklık" mı: Yeni Bir Adım mı?

Öğrenci gençlik, kurultay çalışmasını gerçekleştirecek nicel güce ve deney birikimine sahiptir. 1983'ten bugüne süren mücadele gençliğin ileri unsurlarının (sol potansiyelin) deney birikimini ve özellikle kampanya dönemleri nicel birikimi sağlamıştır. Bugün gündem bu birikime dayanarak yeni bir adımı gerçekleştirmektir.

"Tıkanıklık" teorileri nesnel bir temele oturtulmaya çalışıldığında bugün yaşanan durgunluğun dayanak olarak alındığını görüyoruz. Ancak şunu bilmek gerekiyor ki, demokratik öğrenci hareketi önemli bir adımı tamamlamıştır. Örgütlenme sorunuyla çakışan bu adımın atılmasından sonra artık yeni bir adımın atılmasına gelinmiştir. Şu anda yaşanan durgunluğun nedeni, atılması gereken bu yeni adımın henüz netleşmemesidir. İşte bu adım kurultaydır ve bu adımı gerçekleştirecek birikim önceki süreçte sağlanmıştır.

Bu noktada şu saptamayı yapmak gerekiyor; demokratik öğrenci hareketi içindeki farklı gruplar nicel birikim sorununu sırf kendi güçlerini temel alarak değerlendirirse; bu, çalışmayı gerçekleştirilmesi güç bir çalışma olarak görecek ve "tıkanıklık" teorilerine sarılacaktır. Öte yandan bu mücadeleyi tek başına sürdürecek geniş yığınları harekete geçirip başarıya ulaşabileceğini sanan ve diğer gruplarla birlikte çalışmanın yöntemlerini aramayan gruplar da bir sonuca ulaşamayarak, demokratik öğrenci hareketinin bütününe zarar verecektir.

Farklılık İçinde Birlik

Bu çalışmada ülke düzeyinde ortak hareketin ve sol potansiyelin birlikte davranmasının zorunluluğuna daha önce değinmiştik. (YARIN, S. 77-78, s. 8-9)

Demokratik öğrenci hareketi içindeki sol potansiyel bu çalışmada birlikte davranmasının sorumluluğu dışında, daha uzun erimli mücadeleleri de gözönüne alarak bu yeteneğe sahip olduğunu göstermelidir. Tartışma sürecinde grupların farklı yaklaşımlara sahip olması doğaldır. Yapılması gereken bu farklılığa rağmen aynı zeminde kalmayı başarabilmek ve güçleri ortak hedefe yöneltebilmektir.

Dünya görüşlerinin farklılığından kaynaklanarak alana ilişkin önermelerin de farklılaşmasına rağmen aynı zeminde kalma nasıl sağlanacaktır? Bunun sağlanabilmesi için öğrenci hareketinin nesnelliğinin iyi kavranması, bu nesnellik temelinde güncel sorunların ve gündemin ortak belirlenebilmesi gerekir.

Örneğin, bugün bizim tüm kesimlerin, öğrenci gençliğin gündeminin "Nasıl Bir Üniversite İstiyoruz?" sorusunun yanıtlanmasından ve özerk-demokratik üniversite mücadelesinin programının belirlenmesinden oluştuğunu saptadığını görüyoruz. Bu noktada önermeler farklılaşsa bile hedefin ortak olması, birliktelik zeminini yaratmaktadır.

Kurultayın Örgütlenmesi

"Nasıl Bir Üniversite İstiyoruz?" çalışmasının geniş yığınların katılımını sağlayarak bir hareketlilik zemini yaratırken, öte yandan kurultayın kendisinin de geniş yığınları harekete geçirici bir işleve sahip olacağını görmeliyiz. Bu yöntemin başarılı bir biçimde uygulanabilmesi ise, ülke düzeyinde ortak harekete bağlıdır.

Kurultay Programı Önerisi

Kurultay çalışmasının başarılı bir biçimde somutlanabilmesi için programı bugünden somutlanmalıdır. Bu program üç ana kısımdan oluşabilir; YÖK'ün eleştirisi, YÖK'ün alternatifini koyan tebliğler ve tartışma sonuçlarının somut verilere dökülmesi.

YÖK'ün eleştirisi ile başlayacak kurultayın, daha ilk günden geniş yığınların dikkatini üzerine çekebilmesi için bu bölümde şimdiye kadarki çalışmalarıyla YÖK konusunda dikkatleri çekmiş, seçkin bilim adamları ve aydınlara yer verilmelidir. Bu bölümde YÖK'ün teşhiri konusunda şimdiye kadar başarılı biçimde yürütülmüş çalışmalar derli toplu halde sunulmalıdır. Bir bütün olarak YÖK sistemi ve onun tüm olumsuz sonuçları gözler önüne serilmelidir. Ayrıca bu bölüm ülkenin çeşitli yerlerinden ve uluslararası demokratik hareketten gelecek olan mesajlarla desteklenebilir.

YÖK'e karşı alternatifin tartışılacağı ikinci bölüm tebliğlerin sunulmasıyla gerçekleştirilmelidir. Tebliğler sadece öğrenci dernekleri tarafından değil, okullarından uzaklaştırılmış ya da halen okullarında olan öğretim görevlileri, meslek odaları, sendikalar, basın organları, aydınlar ve siyasi partiler tarafından da sunulmalıdır. Diğer ulusal öğrenci birliklerinin ve IUS, DDGF gibi uluslararası gençlik örgütlenmelerinin de katılımı sağlanabilir.

Bir yandan tebliğlerin sunulması devam ederken, öte yandan komisyon çalışmaları da sürdürülmeli ve tebliğlerin ortaklaştırılması ya da aynı istemleri içeren tebliğlerin birleştirilmesi için çalışılmalıdır. Aynı zamanda "Eğitim Yönetiminin Demokratikleştirilmesi", "Eğitimin İçeriğinin Demokratikleştirilmesi", "Eğitimde Fırsat Eşitliği" ve "Öğrenci Gençliğin Örgütlenmesi" konularında paneller yapılabilir.

YÖK'e karşı alternatifin tartışıldığı bu bölümde öğrenci gençliğin örgütlülüğü ve bu örgütlülük aracılığıyla üniversite yönetimine katılımı sorunu da ağırlıklı olarak yer almalıdır.

Kurultayın son bölümünde ise tüm bu yaşanan tartışma sürecinde ortaya çıkan veriler somutlanmalı ve gençliğin alternatif önerisi ortaya çıkmalıdır. Komisyon çalışmaları bu bölümde bildirilmeli ve sonuçlar açıklanmalıdır. Ayrıca kurultayın bu son günü bir gençlik şenliğiyle birleştirilebilir.

Bir yandan kurultay sürerken, öte yandan ondan bağımsız olarak tüm ülke düzeyinde eğitim sorununun tartışıldığı paneller, seminerler, forumlar, şenlikler düzenlenmelidir. Kurultay bittiğinde ise gençlik önerisi alternatifin yaşama geçirilmesi için uzun soluklu, hedefe adım adım ilerleyen mücadelesini daha kararlı ve sonuç alıcı biçimde sürdürmelidir.

Alpay Tuncer

MESUT VURAL :

"Gençlik içinde ve her alanda sol güçler arasında yeni bir ilişkiler sistemi ve yeni bir siyasi kültür yaratmak gerekiyor."

1978 Mart'ında kurulan GENÇ ÖNCÜ'nün kurucuları arasında yer alan ve GENÇ ÖNCÜ Genel Sekreterliği görevinde bulunmuş olan Sayın Mesut Vural ile gençlik hareketinin dünü ve bugünü üzerine yaptığımız söyleşiyi sunuyoruz.

YARIN □ Sayın Mesut Vural, söyleşimizi daha çok 1973-74 dönemindeki demokratik öğrenci hareketinin yeniden canlanması ile 1984 yılından sonra yaşanan yeniden canlanmanın karşılaştırılması noktasında yoğunlaştırmak istiyoruz. Amacımız 73-74 dönemindeki deneyimlerden yararlanabilmek.

"Tarihe kendi haklılığını kanıtlamak kaygusuyla yaklaşılamaz. Bu nedenle geçmişi çözümlerken bağlı bulunduğumuz çizgilerin ne kadar birlikçi, diğer çizgilerin de bize rağmen ne kadar bölücü olduklarını kanıtlamaya çalışmanın yanlış ve zararlı bir yaklaşım olduğuna inanıyorum"

"Bugün de sorun muhtemel bir 'paylaşım savaşı'na engel olmaktır. Bu birçok gelişmenin sonucu olacaktır. En önemlisi eğilimlere güç veren damarlar kuruyacak, sular çekilecektir. Yani ortada fedakârlıklarla geliştirilecek birleşik hareket yoktur. Tam tersine birleşik hareketin gelişmesi her eğilime yeni olanaklar ve güçler sağlayacaktır"

MESUT VURAL ■ 12 Eylül döneminden sonra devlet terörü nedeniyle yaşadığımız dağınıklığın benzeri 12 Mart 1970 müdahalesinden sonra da yaşandı. Dağınıklığın nedeni de sonuçları da aynı oldu. Siyasal ve demokratik örgütler dağıtıldı, öncü kadrolar yoğun bir baskı ile karşılaştı; işçi ve emekçi yığınların çıkarlarını savunmasının önüne ağır engeller konuldu. Ancak benzerliklerine karşın iki darbenin şiddeti ve derinliği arasında büyük farklılıklar vardı. Bu farklılığın toparlanma dönemleri üzerinde doğrudan etkili olduğunu sanıyorum. 1983-84 yıllarından sonra biç gözardı edilmemesi gereken değişiklikler gerçekleşse de bugün 12 Eylül rejiminin oluşturduğu bir siyasi yapının içinde yaşıyoruz ve mücadele ediyoruz. 1973 yılında ise baskı rejiminde gerçek anlamda bir çözülme, 12 Mart'ın başarılı olamaması sonucu geri çekilmesi yaşandı. 1973 Genel Seçimlerinden demokratik bir iktidarın çıkması, süreci hızlandırdı.

Bu nedenlerle 1973 yılından sonra yaşanılan derlenmenin ve özellikle 1984 yılından sonra görülen derlenmeden çok daha olumlu koşullarda gerçekleştiğini söyleyebiliriz. Genç arkadaşlarım bugün çok daha zor koşullarda kendilerine yol açmaya çalışıyorlar. Her kazanımları etkin bir güç olan siyasi gericiliğe karşı mücadeleyi gerektiriyor. Bu yüzden mücadele alışkanlığı sonraki kuşaklar geçmişindeki yılları ile kıyaslandığını söylemek zor. 1973'teki olumlu ortamdan bile geleceğe sağlanılmadığı düşünülürse bugün demokratik öğrenci hareketinin izleyeceği çizgi konusunda neden daha çok titizlenmesi gerekliliği ortadadır.

□ *73'teki olumlu ortam neden değerlendirilemedi ve bugün için hangi ipuçlarını veriyor?*

■ Olumsuzluklara geçmeden önce 73-80 yılları arasında demokratik ve sol güçlerin ülkemizin siyasal yaşamında önemli bir ağırlık kazanan siyasal ve demokratik örgütlenmeler yarattıklarını belirtmeliyim. Bu önemli bir başarıdır, gerçek bir güçtür ve günümüze hem deney anlamında hem de somut birikim anlamında önemli bir miras bırakmıştır. Kanımca sorun bu gerçekten kaynaklanmaktadır. Nasıl oldu da bu güç 1980 yıllarından sonra yaşanılan ülkemiz ve halkımız için acılarla dolu gelişmelere engel olamadı?

Bu soru kestirme yanıtlarla geçiştirilemez. Ancak yine de ben kestirmeciliğin tehlikelerine karşı uyararak demokratik gençlik hareketi alanında bazı sonuçlara varmak istiyorum. 1973 ile 1976 yılları arasında demokratik gençlik hareketi içinde sol güçlerin yakın ilişkide ve yaygın bir davranış birliği içinde olduğu görülür. Davranış birliği ortak demokratik örgütler yaratmaya çalışmak olarak somutlanıyordu. Bu ortak çabalar sonunda İYÖKD (İstanbul Yüksek Öğrenim Kültür Derneği), ADYÖD (Ankara Demokratik Yüksek Öğrenim Derneği, daha sonra AYÖD), İZYÖKD (İzmir Yüksek Öğrenim Kültür Derneği) gibi öğrenci örgütleri oluştu. Üniversite, fakülte ve yüksek okullarda öğrenci dernekleri kuruldu. Büyük şehirlerin dışında da gençlik özelliği ağır basan kültür dernekleri yaygınlaştı. Büyük şehirlerin gecekondu mahallelerinde yine gençlik özelliği ağır basan dernekler kuruldu. Örneğin Ankara'da 75'in sonlarında 40'ın üzerinde gecekondu semti derneği vardı.

Burada kısaca özetlemeye çalıştığım tablonun başarılan için önemini göstermek gerektiğini sanıyorum.

Hızla yaygınlaşan örgütlenme biçimleri üzerinde durmak gerekir. Bu biçimler daha çok öğrenci örgütleri için konuşacağım ortamın gereklerine karşılık gelen biçimlerdi. Şehir çapında kurulan bir dernek hemen toparlanma sağlıyor ve belli bir güce ulaşabiliyordu. Ancak bunlar aynı zamanda da hantal örgütlerdi. Birim dernekleri üzerinde otoriteleri vardı. Ancak bu otorite yol gösterici biçimde kullanılmadı. Birim derneklerinin etkinliğini sınırladı. Birim derneklerin yetersizliği ülkedeki bütün üniversite ve yüksek okulları kapsayan gerçek anlamda bir demokratik öğrenci hareketinin gelişmesini engelledi. Bu bakımdan 1984 yılından sonra gelişen birim öğrenci derneklerinin tabanına dayanan öğrenci hareketinin çok doğru ve ileri açık bir örgütlenme biçimi olarak görüyorum.

Örgütlenme biçimi olarak başlangıçta gelişmeyi olumlu etkileyen ancak daha sonraları tıkaç olan biçimlerin seçilmesini bir demokratik yığınsal öğrenci örgütlenmesi perspektifi yokluğuna bağlıyorum. Nitekim 1976'larda artık şehir derneklerinin öğrenci hareketini geliştirmeyeceği görüşleri belirip yeni yollar aramaya başlanınca da bu perspektif yokluğu ve şimdi değineceğim ana sorun olumlu adımlar atılmasını engelledi.

1973-76 yılları arasında sol güçlerin ortak davranışı ne yazık ki bilinçli bir tercih sonucu değil, daha çok nesnel koşulların ürünüydü. Çünkü zor bir dönemden çıkıyorduk ve birlikte davranmak zorundaydık. Gençlik içindeki eğilimler henüz kendi güçlerine dayanarak planlar oluşturabilecek ve uygulayabilecek moral güce ve kitle ilişkilerine sahip değildi. Demokratik canlanma eğilimlerin moralini ve kitle ilişkilerini zenginleştirdi. Bu durum bugün de görülmektedir ve elbette ki olumlu bir durumdur. Ancak olumsuz olan gelişmelerin parçalanmayı körüklemesiydi. 1975-76 yıllarından sonra demokratik öğrenci hareketinden sonra yaşadığımız bu olumsuz gelişmenin bugün için de gerçek bir tehlike olduğuna inanıyorum. Bu olumsuzluk üzerinde ne kadar durulsa yeridir.

□ *Neden sol eğilimlerin güçlenmesi daha güçlü bir öğrenci hareketinin yaratılmasını desteklemiyor da parçalanmayı körüklüyordu?*

■ Bu önemli sorunun yanıtının gençlik hareketinin dışında daha genel bir siyasal çerçevede aranması gerektiği kanısındayım. Bir başka deyişle ülkemizde sol hareketin gelişmesinin özgüllükleri bu parçalanmanın nesnel zeminini oluşturdu. Bu olumsuz nesnel ortam ancak bilinçli bir çabayla aşılabilirdi. Bu başarılamadı. Bugün de hep birlikte aşmamız gereken bu olumsuz tarihsel çizgidir.

Ülkemizde sol hareket 1960 sonrasında yaygınlaştı. Bu yıllarda önce kitleselleşen ve güçlenen bir Türkiye İşçi Partisi (TİP) deneyi yaşandı. TİP'le biraraya gelen eğilimler türdeş değildi. O an için ortak davranmakta birlikte uzun erimde aynı siyasal örgüt içinde bulunamayacak sınıfsal ve ideolojik özellikteydiler. Bir anlamda ayrışma doğaldı ve kaçınılmazdı. Ancak önce TİP'te, daha sonra diğer güçlerin bünyesinde yaşanan bu nesnel ayrışma çok sancılı ve çatışmalarla içiçe geçti. Çatışmaların iki önemli sonucuna değinmek istiyorum.

Birincisi hızlı ve şiddetli yaşanan çatışma aynı örgüt içinde bulunamayacak olan ancak mutlaka aynı safta birlikte yer alması gereken güçlerin aralarındaki bütün dostluk ve kardeşlik ilişkilerini tahrip etti.

İkincisi, bölünmelerin aynı örgüt içinde ve ortak taban üzerinde gerçekleşmesi, ortaya çıkan güçleri şiddetli bir ağırlık kazanma savaşımına yöneltiyordu.

İşte 1975-76 yılından sonra yaşanan da bu oldu. Kendi bağlı olduğum siyasi çizgiyi de katarak söylüyorum, sol güçlerin strateji ve taktiklerinde sol içinde ağırlık kazanma amacı hâkim oldu. Doğal olarak bu görüşün ağır bastığı çalışma çizgisi birlikleri ve ortaklıkları değil, ayrılıkları ve çatışmaları içeriyordu.

□ *Ayrılıkların ve çatışmaların sonuçlarını anlatır mısınız?*

■ Ayrışmalar ve bölünmeler sorununa yaklaşırken doğal olan ile ayları olanı doğru çözümlemek zorundayız.

1975-76'dan sonra siyasi nitelikli gençlik örgütlenmeleri oluşmaya başladı. Bu doğaldı ve belki de sağlıklı bir gelişmeydi. Yine 1975-76'dan sonra demokratik öğrenci örgütlerinin yönetimleri düzeyinde siyasi netlikler ve ayrışmalar gözlendi. Bunu da bir yönüyle doğal görüyorum. Ancak giderek bu örgütlerin her biri ayrı ayrı eğilimlerin örgütleri oldular -ki bunu demokratik öğrenci hareketini güçsüzleştiren zararlı bir gelişme olarak değerlendiriyorum-. Bu sonuç güçlerimizi parça parça etti. Saldırılar karşısında öğrenci hareketini zayıf bir konuma sürükledi. Dönemin sonlarına doğru parçalanmanın olumsuz sonuçlarını eylem birlikleri ile gidermeye çalışmaları görüldü. Ancak bütün öğrencileri kapsayan kitlesel, sendikal nitelikteki bir demokratik öğrenci örgütünün yerini hiçbir eylembirliği alamazdı. Ayrıca ağırlık savaşımları eylembirliklerini de sakatlıyor ve geciktiriyordu.

Özetle 1973-80 arasındaki bölünmelerin en olumsuz sonucunu, her alanda birlikte çalışma çabalarını engellemiş olması olarak görüyorum. Bu durum güçlü ve etkili bir demokratik öğrenci hareketinin oluşmasını engellemiştir. Tekrar tekrar uyarmak istiyorum. O dönemde yaşanan olumsuz gelişme bugün için de yaşanabilir. Demokratik ve sol güçler bir bütün olarak uyanık olmak zorundalar.

Tarihe kendi haklılığını kanıtlamak kaygısıyla yaklaşılamaz. Bu nedenle geçmişi çözümlerken bağlı bulunduğumuz çizgilerin ne kadar birlikçi, diğer çizgilerin de bize rağmen ne kadar bölücü olduklarını kanıtlamaya çalışmanın yanlış ve zararlı bir yaklaşım olduğuna inanıyorum. Örneğin birçok durumda değişik eğilimlerin İYÖKD'yi ve AYÖD'ü terk etmeleri sulandırılarak gerçekleşmedi. Sanki sonucun doğallığını hem yönetimde olanlar hem de terk edenler kabullenmiş gibiydi. Bir başka deyişle bölünmenin sonuçlarını daha genel bir düzeyde aramak ve açıklamak yerine, yalnızca gençlik örgütlenmeleri çerçevesinde ele almak bize ışık tutucu ipuçları sağlamaz. "Yalnızca geçmişte ben birlikçiydim, diğerleri bölücüydü; ne yazık ki sonumu durduramadım" gibi kısır bir tartışmaya bizi saplayıp bırakır.

□ *Yarın'ın altını çizdiğiniz siyasal gruplaşmaların demokratik hareketi de parçalaması tehlikesine nasıl engel olunabilir?*

■ Ben belirleyici olduğuna inandığım birkaç noktaya değinmek istiyorum.

1980 öncesinde sol güçler gelişmelerini diğer eğilimlerin gelişmelerinin önlenmesinde gördüler. Bir başka deyişle biri güçlenecekse diğerleri zayıflayacak demekti. Bu yanlış bir görüştü.

Çünkü bugün olduğu gibi, 1974'ten sonra da demokratik hareketteki canlanma her eğilimi de canlandırdı ve güç verdi. Bu gelişmeyi sürdürmek gerekirken, adeta bir paylaşım savaşına girmenin nedeni yoktu. Bugün de sorun muhtemel bir "paylaşım savaşına" engel olmaktır. Bu birçok gelişmenin sonucu olacaktır. En önemlisi eğilimlere güç veren damarlar kuruyacak, sular çekilecektir. Yani, ortada fedakârlıklarla geliştirilecek birleşik hareket yoktur. Tam tersine, birleşik hareketin gelişmesi her eğilime yeni olanaklar ve güçler sağlayacaktır. Bu durum 80 öncesinde görülemedi.

Yine eğilimler güçlenmelerini ayrım noktalarının vurgulanmasında gördüler. Bu öylesine uç noktaya varıldı ki, bir konuda birbirleriyle aynı görüşte olmak eğilimler arasındaki sınırları yok edecek sanıldı. Bu da anlaşılmaz bir görüştür. Üstelik zararlıdır da. Çünkü sol güçler bu nedenle aralarındaki tartışmayı birbirlerinin programlarının bütününün tartışılmasında yoğunlaştırıyorlardı. Bir program yanlışlığının büyük kesimlerin üzerinde birleşebileceği biçimde kavranmak uzun yıllar içinde bile pek olanaklı olmayabilir. Üstelik böylesi bir tartışmadan kısa erimde sonuçlar beklemek iyice çıkmaz bir yoldur. Bunun yerine, tartışmalar sınırları iyice belirlenmiş taktik sorunlarda yoğunlaştırılmalıydı. Düşmanı ortak olanlar, kısa erimli adımlarda mutlaka ortak bir yol bulurlar. Birlikte atılmış birkaç adım ise dostluğu ve güveni pekiştirir, daha kökü sorunların sağlıklı biçimde tartışılmasına zemin hazırlar.

Sonuç olarak sol güçler arasındaki ilişkiler sorununda gurur duyacağımız bir geçmişimiz yok. Sorun bunu düzeltebilmekte. Bu da solda aynı yöne yürüyen ve ortak düşmana sahip güçlerin aralarındaki ilişkilerde dostluğu, dayanışmayı, güveni ve güçlü ortak çıkarlara sahip olma bilincini hâkim kılmak için çaba göstermeyi gerektiriyor. Gençlik içinde ve her alanda sol güçler arasında yeni ilişkiler sistemi ve yeni bir siyasi kültür yaratmak gerekiyor.

□ *Bu süreç içinde özel olarak Genç Öncü'nün konumu ne oldu?*

■ 1974 yıllarında aynı görüşü paylaştığımız gençlik grubumuz Ankara ve İstanbul'da öğrenci gençlik içinde ağırlıklardan biri durumundaydı. 1975-76 yıllarından sonra yukarıda da anlatmaya çalıştığım gibi solda ağırlık kazanma savaşımı, üyesi bulunduğumuz Türkiye İşçi Partisi'ni de etkiliyordu. Bizler de doğru ya da yanlış, ancak bugün de gurur duyduğumuz biçimde bütün dikkatimizi ve çabalarımızı Partimizi güçlendirmeye yönelttik.

19 Mart 1978'de Genç Öncü'yü kurduk. Ve örgütümüz gücüyle ve mücadelesi ile gençlik hareketinin önemli bileşenlerinden birisi olmayı hak etti.

Geriye dönüp baktığımda demokratik öğrenci hareketinin gelişmesini engelleyen birçok sorunda genel havaya hâkim olan belirsizliklerin hatta yanlışların bizlere de hâkim olduğunu görüyorum. Örneğin demokratik öğrenci hareketinin tek bir demokratik, sendikal örgüt kanalında gelişmesi sorunu üzerinde bizler de durmadık. Yine olumlu bazı ipuçlarına karşın solda rekabetçi ilişkiler biçimine karşı yeterli mücadeleyi vermedik.

Ancak temel tezlerimizin bir kısmının ve süreç içinde geliştirmeye başladığımız bazı görüşlerin 1984 yılından sonra yaşanılan derlenmede izlerini görüyoruz. Bu yönüyle de Genç Öncü demokratik öğrenci gençlik hareketinde bir kısım eğilimlerle birlikte yol açıcı bir etki yaratmıştır. Bu da bizim için övünç kaynağıdır.

□ *Son olarak belirtmek istediğiniz var mı?*

■ Burada 1973-80 döneminin genel çizgileri üzerinde durmaya çalıştım. Ancak sorunun çok daha geniş boyutlu olduğunu biliyoruz. Öyle bir dönem ki, toplumun bütün kesimleri ve kurumları derinden etkilendi, sarsıldı. Yüzlerce kişi öldü, yüzlerce insan halen hapiste. Dönemin çok sayıda ciddi tartışmaya ve araştırmaya konu olmasını diliyorum. Burada çıkarmaya çalıştığım sonuçların önce devrimle verilen mücadeleye karşı sorumluluktan kaynaklandığına inanıyorum. Sahip verdiği mücadelenin bütününe karşı bir sorumluluk ve saygı duymadan doğru sonuçlara ulaşılacağına inanmıyorum.

□ *Teşekkür ederiz.*

■ Ben de teşekkür ederim. Sizlere ve demokratik öğrenci hareketinin bütün bölümlerine başarılar dilerim.

"Sonuç olarak sol güçler arasındaki ilişkiler sorununda çok gurur duyacağımız bir geçmişimiz yok. Sorun bunu düzeltebilmekte. Bu da solda aynı yöne yürüyen ve ortak düşmana sahip güçlerin aralarındaki ilişkilerde dostluğu, dayanışmayı, güveni için çaba göstermeyi gerektiriyor. Gençlik içinde ve her alanda sol güçler arasında yeni bir ilişkiler sistemi ve yeni bir siyasi kültür yaratmak gerekiyor."

GORBAÇOV'DAN GENÇLERE

"herşeyle ilgilenin, herşeyi eleştirin, herşeyi düzeltin"

SSCB'de gençliğin sosyalist gelişim sürecine katılımının sağlanmasında en önemli görevi Genç Komünistler Birliği üstlenmektedir. Büyük Ekim Devrimi'nin sonrasında kurulan Komsomol, beyaz ordulara karşı verilen savaşta, sosyalizmin gerçekleştirilmesi dönemine kadar uzanan süreçte SBKP'nin yardımcısı ve militan kaynağını oluşturmuştur. SBKP'nin ideolojik ve politik önderliği altında çalışan Komsomol, gençliğin sosyalizm ideallerine eğitilmesinde bir okul olmaktadır. Gençliğin [illegible] ve devrimci girişkenliğini artırmak amacıyla SBKP'den örgütsel olarak bağımsız çalışan Komsomol, gençliğin toplumsal yaşamı katılımında belirleyici bir işlev görmektedir.

Aşağıda, Genç Komünistler Birliği'nin 20. Kongresi'nde, SBKP MK Genel Sekreteri Mihail Gorbaçov'un Sovyetler Birliği'ndeki yenilenme sürecinin önünde duran sorunları ve gençliğe düşen görevleri açıkladığı konuşmasından derlediğimiz bir bölümü sunuyoruz.

> "Gençleri en karmaşık görevlerde biraraya getirmek için çağrı ve sloganlar yetersizdir. Gençlerin coşkusu, onların geleceğine ciddi bir ilgi gösterilerek desteklenmelidir.."

"Sevgili Komsomol üyesi yoldaşlar,

"Bir tartışmaya katılmayı hiçbir zaman bugünkü kadar, sürmekte olan Genç *Komünistler Birliği Kongresi'ndeki* kadar çok istememiştim. Parti Merkez Komitesi ve [illegible] yoldaşlarımın da aynı duyguları paylaştıklarını biliyorum. [illegible] bu anlaşılır bir durum.

"Kongre, SSCB'deki gelişmenin bugünkü aşamasıyla ve toplumsal yenilenme sürecinin gereği [illegible] büyük anlamıyla uyum içinde. Kongre'de olup biten her şey, gençlerin kendilerini [illegible] devrimci sürecin bir parçası olarak gördüklerini gösteriyor.

"Biz, sizlerin, yenilenmeye [illegible] ve aktif olarak katılmanızı istiyoruz. Hiçbir şeyi olduğu gibi kabullenmemenizi [illegible] söylemek isterim. Her şeyi anlayın ve bu bilgi temelinde yaşamınızı ve çabalarınızı [illegible] sonuçları çıkarın. Yenilenmenin görevlerinin [illegible] için büyük net ve bilinçli bir yaklaşıma gereksinim vardır.

"Partinin modernizasyon ve yenilenme çizgisinin özü şöyle özetlenebilir: Daha fazla sosyalizm.

"Daha fazla sosyalizm; öncelikle ekonomik, kültürel ve siyasal açıdan insan uygarlığının öncüsü olabilecek, kendini sürekli yenileyen ve gelişen bir sosyalizme gereksinimimiz olduğunu vurguluyoruz.

"Daha fazla sosyalizm; daha fazla demokrasi, toplumumuzda daha fazla açıklık ve kolektivizm, insan ilişkilerinde daha fazla kültür ve insancıllık, bireylerin daha gururlu olmaları ve kendilerine güvenmeleri anlamına geliyor.

"Geçmişin derslerini unutmaya hakkımız yok. Geçmişte de oldukça iyi kararlar verilmişti, ancak bunlar, toplumun beklediği kadar ciddi gelişmelere yol açmadı.

Bunun en başta gelen nedeni, kararların eylemle desteklenmemiş olmasıdır.

"Günümüzde yenilenmenin başarısının güvencesi eylemdir. Daha az çarpıcı söz söyleyecek, buna karşılık, daha çok iş yapmalıyız.

"Şimdi eylem zamanıdır, dediğimizde Komsomol'un doğru zamanda doğru yerde olmasını, yenilenmenin tüm hedeflerine ulaşılması için çaba harcamasını, durgunluğa karşı savaşmasını ve toplumsal yaşamın her alanında daha iyiye doğru dönüşümlerin aktif bir yandaşı olmasını istiyoruz.

"Açıklık, eleştiri ve demokrasi yenilenmenin itici güçleridir. Onların yokluğu bizi yeniden durgunluğa götürür.

"Çok fazla eleştiri olduğu, bu denli büyük bir açıklığa gereksinimimiz olmadığı ve demokrasinin bizi istenmeyen durumlara sürükleyebileceğinin hâlâ tartışıldığını biliyoruz. Bu tartışmayı olumsuz görmüyoruz. Bunda, toplumun dengesi konusunda duyulan endişeler vardır. Fakat demokrasinin gömülmesine de izin vermemeliyiz.

"Gerçek demokrasi olmadan sosyalizmin olamayacağını artık herkesin anlaması zamanı gelmiştir. Sosyalizm emekçilerin sistemidir, sosyalizm demokrasidir. Gerçek demokrasi dürüstlükten, sorumluluktan, yaşamlarda samimiyetten, başkalarının görüşlerine saygıdan ve sosyalist toplumun yasa ve kurallarının sıkı ca gözetilmesinden ayrılamaz.

"Bazılarının demokrasiyi kendi çıkarları için "sermaye yapmasına" karşı önlemlerin de en iyi aracı yine açıklıktır, bencilliği, demagojiyi ve demokrasinin kişisel çıkarlar için kullanılması girişimlerini açığa çıkarmak bir bilincin oluşturulmasıdır. Parti Merkez Komitesi'nin görüşü şöyle: Eğer yenilenme yolunda karar bir biçimde ilerlemek istiyorsak çıkış, eleştiri ve demokrasi yaşamsal önem sahiptir.

"Şimdi, toplumsal yaşamın yeni alanlarının, yeni örgütlerin, yeni kişilerin, bölge veya ülke düzeyinde yetkili de olsa kimsenin eleştirilerin dışında kalmasına izin vermeye hiç hakkımız yok.

"Şimdi yapabileceğimiz en kötü şey, güzel düşünceleri [illegible] olmayan başarı ve ilerlemelerin olduğunu iddia etmek ve gerçekleşmemiş değişiklikleri gerçekleşmiş gibi göstermektir. En önemli görev yenilenmenin gerçekleşmesini sağlamaktır. Tüm çabamızı yenilenmeden bahsetmeye indirgeyenlere ise [illegible].

"Gençlerimize ekonomik, bilimsel ve teknolojik gelişmenin her alanında bireysel hareket olanağı vermek, onları küçük, edilgin işlerden kurtarmak, gerçek şeylerle ilgilenmelerini sağlayacak gelişmeleri ve onlara güvenerek gerçek sorumluluklar vermek Parti'nin en önemli sorumluluğudur.

"Gençleri en karmaşık görevlerde biraraya getirmek için çağrı ve sloganlar yetersizdir. Gençlerin coşkusu, onların geleceğine ciddi bir ilgi gösterilerek desteklenmelidir.

"Öncelikle, gençliğin, toplumun yenilenmesi ve daha da demokratikleştirilmesine tam katılımını sağlamak için bütün koşullar yaratılmalıdır. Gençlerimizin günlük deneyimlerin içinde sosyalizmin siyasi kültürüne varmalarına yardımcı olmalıyız.

"İkinci olarak, her zaman toplumun düşünsel potansiyelinin yenilenmesine ve geliştirilmesine önem vermek zorundayız.

"Sizin kuşağınız, ekonomimizin, bilimsel-teknolojik devrimin kazanımlarıyla sosyalizmin avantajlarının organik birliğinin sağlanması temelinde modernizasyonuna katılmaya hazır olmalıdır.

"Sosyalist yaşam biçimi yalnızca yeteneklere, bilgiye, deneyime, iradeye ve yüksek toplumsal ideallere bağlılığa dayanan tek bir üstünlük tanır. Bunlar kriter olmalıdır.

"Genç Komünistler Birliği'nin görevi gençliğin toplumsal duyarlılığını korumaktır. Örgütünüzün gençlik içinde geniş ve açık bir yarışmayı başlatmakta geç kalmayacağını düşünüyorum. Sizleri, Komsomol'u eğitimde, çalışmada, kültürel faaliyetlerde, araştırma çalışmalarında ve yaratıcılıkta, kısacası her alanda yarışma ruhunu canlı tutmaya çağırıyorum. Fakat yoldaşlar, bu yarışma, yetenekleri ortaya çıkaran ve gençlerin yetenek ve becerilerini gerçekleştirmelerinin koşullarını yaratan yeni tür bir yarışma olmalıdır. Bundan da öte, yönetici konumlara ilerlemek hakkı için bir yarışma olmalıdır.

"Genç Komünistler Birliği sosyalizmin değerleri ve idealleriyle çelişen hiçbir şeyi hoşgörüyle karşılamamalıdır. Genç kuşağın her şeyle ilgilenmesini, eleştirmesini ve düzeltmesini istiyoruz.

> "Yenilenmenin bağımsız karar alabilen, her sorunda yukarıdan talimat gelmesini beklemeyen, sorumluluk üstlenen ve büyük küçük her görevi sonuna kadar götüren insanlara gereksinimi var..."

"Yenilenmenin bağımsız karar alabilen, her sorunda yukarıdan talimat gelmesini beklemeyen, sorumluluk üstlenen ve büyük-küçük her görevi sonuna kadar götüren insanlara gereksinimi var. Biz komünistler, yaşlı kuşak, gençlerin, Parti'nin ve halkın beklentilerine karşılık vereceklerine inanıyoruz.

"Sizlere çalışmalarınızda başarılar, aydınlık bir gelecek ve sağlık diliyoruz."

Türkçesi: Cem Sey

DEMOKRASİNİN ÜÇLÜ BİLEŞENLERİ:

ÖZGÜR DÜŞÜNCE ÖRGÜTLENME ÖZGÜRLÜĞÜ VE KOMÜNİST PARTİSİ

Politika ve yasa nedir diye sorduğumuzda her biri birbirini tamamlayan pek çok tanım yapılabilir. Bu tanımların pek çoğunda hükümet, parlamento, iktidar, parti, politik sistem vb. birçok kavram kullanılmaktadır. Politika ve yasalar toplumsal yaşamın her alanında düşüncemizi, davranışlarımızı, sosyal, politik, kültürel, ekonomik ilişkilerimizi oluşturup, düzenlemektedir. Bazen de kimi düşüncelerimizi, davranışlarımızı engellemekte, yasaklamakta, cezalandırmaktadır.

Üretimin ve paylaşımın niteliği insanların sınıfsal ayrışımını belirginleştirmektedir. Sınıfsal ayrışım, sınıf çıkarlarını, çelişkiyi ve çatışmayı ortaya çıkarmaktadır. Ancak çelişki ve çatışma sınıfsal ayrışımın doğal, kaçınılmaz bir sonucu olmakla birlikte toplumsal ilişkileri düzenleyen politik kararlar, yasalar ve bunları içine alan politik sistem toplumsal güçlerin çatışmasını önlemeye, iktidarı korumaya, sistemin devamını sağlamaya çalışmaktadır. Toplumda sınıfsal ayrışımın varlığı, sınıfsal çelişkinin, çatışmanın şiddeti, boyutları, politik sistemin yapısı, karakteriyle ilgilidir. Tarihsel ve toplumsal gelişme, sınıfsal ilişkiler, ulusal gelenekler, sosyal, kültürel değerler politik sistemin biçimlenmesinde etkili ve belirleyici olmaktadır. Toplumsal yaşamın örgütlenme biçimi olarak devlet, bu ilişkileri, çatışmayı düzenleyen politik sistemi koruyan, anlaşmazlıkları çözen, istikrar ve asayişi sağlayan örgütler, kurumlar oluşturmaktadır. Devletin biçimi monarşiden cumhuriyete, demokratik cumhuriyetten faşizme iktidarın yapısını, politik sistemin karakterini belirlerken, sınıfların kendilerini ifade edişlerini de belirlemektedir.

Tarihsel gelişmenin yasaları toplumsal gelişimin düz bir çizgiyi izlemediğini ortaya koymuştur. Bu, ülkemiz için de geçerlidir. Toplumumuzun girdiği toplumsal değişim süreci oligarşiden demokrasiye doğru tanzimat, meşrutiyet, tek partili, çok partili sistem değişimleri, 70'li, 80'li yıllarda duraklama noktalarını, kesintileri göstermektedir. Geçmişten bugüne ilerlediğimizde 80'li yıllar Türkiye'nde demokrasi, en çok konuşulan, tartışılan konuların başında gelmektedir. İçinde bulunduğumuz dönemi "geçişle" tanımlayan anlayışlar vardır. Bu anlayışlara katılmak ya da katılmamak. Ancak bütün toplumsal kesimler bu tartışmanın içindedir ve istemlerini daha güçlü bir şekilde ifade etmektedirler.

Son yedi yılın, Türkiye'nin tarihsel ve toplumsal gelişiminde özel bir yere sahip olduğu tartışma götürmez. 12 Eylül 1980'le birlikte demokratik bir politik sistemi tamamlayan -ancak o dönemde de resmi anlayışça ancak bakılmayan- insan hakları ortadan kaldırılmış; parlamento, partiler, demokratik sendikal örgütler kapatılmış, düşüncenin açıklanması ve örgütlenmesi yasaklanmıştır. Politik sistemin niteliğini, karakterini değiştiren sistemli, kurumsal adımlar atılmıştır. "Geçişle" adlandırılan dönemde politik sistemde demokrasi görüntüsü verme gizlenmesi olmuştur. Beş kişilik kuşatma içinde partiler oluşturulmuş, anti-demokratik ortamda seçim yapılmıştır. İnsan haklarının, özgür düşüncenin ve örgütlenmenin önündeki engeller arttırılarak güçlendirilmiştir. Bugün milletvekili seçilen insanlar işkence gördüklerini meclis kürsüsünden açıklamaktadırlar. Pek çok insan işkenceden ölmüştür. Bu kadarla kalsa, insanlık suçu işkenceyi önleme [illegible] silinemez. İşkencenin devlet politikası olduğunu kanıtlayan belgelere karşı verilen yanıtların hiç de inandırıcı olmadığı görülmüştür. Demokrasiye geçildiği iddia edilen bir ülkede 1980'den bu yana TCK'nın 141, 143 ve 163. maddelerinden açılan davalarda 55 bine yakın insan yargılanmıştır. Tek bir ülkede için günlerce gözaltında tutulan insanlar vardır, pek çok benzeri örnek de yaşanırken, bu insanların düşüncelerinden dolayı yargılandıklarını söylemek kehanet olmayacaktır. 1987 Kasım seçimi öncesinde getirilen anti-demokratik seçim yasası toplumsal güçlerin parlamentoda temsilini, ülke yönetimine katılımını ortadan kaldırmakta, parlamento dışındaki örgütlenmelere, sendikalara, öğrenci derneklerine vb. yönelik yoketme girişimleri, 80'

den bu yana insan hakları üzerindeki baskıların devamı, basın toplantılarının basılması; dergilerin, kitapların toplatılması gibi örnekler,düşüncenin örgütlenmesi bir yana, açıklanmasına dahi tahammülsüzlüğü göstermektedir. Düşüncenin özgürce açıklanabilir olması yaklaşımına ters düşen davranışlardan dergimiz de birçok sayısının toplatılmasıyla, davalar açılmasıyla nasibini almıştır. Bütün bu örnekler ülkemizdeki demokrasiyi, demokrasinin karakteristik [illegible] açıklamaktadır.

Demokrasiyi "parlamento ile halkın siyasi yaşama katılımını sağlayan her türlü kanalın birbirini etkilediği, bunun özgür, açık ve meşru yollarının bulunduğu bir rejim" olarak açıklayabiliriz; demokrasinin vazgeçilmez unsuru çoğulculuğun hayata geçirilmesi için düşünce özgürce açıklanır ve örgütlenebilir olmalıdır. Bunun için düşüncelerin zararlı, ağır, meşru ya da gayri meşru olarak karakterize, insanların düşüncelerinden dolayı hapsedilmesi, kısaca düşünce suçu kabul edilmemeli. Ayrıca politik kararlar ve yasalar düşüncenin özgürlüğünü, gerek sözlü gerek yazılı açıklanabilmesini ve daha da önemlisi örgütlenebilmesini destekleyici, koruyucu, kanunların yasal içerikte olmalıdır.

Oysa ki, Alman dergisi Spiegel'in "İslamcı demokratik parti ile komünist partinin kuruluşunu engelleyen yasa maddeleri tabu olarak kalacak mı?" sorusuna başbakan, bir yandan "Türkiye'nin kuruluşunda bu yasalar gerekli idi. Ancak gelişme süreci ve Ortak Pazar ile uyumunda Türkiye büyük bir olasılıkla belli bir zaman sonra bu iki temel kuraldan vazgeçebilir. Ben bu konuların genel anlamda tartışılmasından yanayım" (Milliyet 17.3.87) derken, bir yandan da ülkeye dönme kararı alan TİP ve TKP liderleri hakkında kamuoyunda karalama ve kötüleme politikası yürütmesi. "Benim derdim işçilerle değil, sendikalarla" diye açıklama yapıp, yığın örgütlerine düşmanca bakması, düşüncenin açıklanması, örgütlenmesi önüne engeller dikmesi anlamına geliyor.

Bugüne kadar TCK'nın 141, 142. maddeleri yalnızca birer yasa maddesi olmanın ötesinde, yıllardır topluma giydirilmek istenen deli gömleği giymek istemeyen ve bu doğrultuda demokratik istemleri yükselten kesimler ve onların örgütlerine karşı birer kırbaç gibi kullanılmaktadır.

Yasalar yazılı metinlerdir. Yasaları vücut kazandıran toplumsal ilişkilerdir, güç dengeleridir. Bunun için kimi yasa maddeleri yazılı olarak varolmakla birlikte, toplumsal ilişkilerde varlıkları ortadan kalkmıştır ve uygulanmamaktadırlar. Yani yasalardan öte, yasaların uygulanışı esas olmaktadır. TBKP liderlerinin Türkiye'ye dönüşleri ve yasal parti kurma girişimleri de bu çerçevede değerlendirilmelidir. Diğer bir deyişle, toplumsal ve sınıfsal ayrışımın, çelişkinin doğal biçimlenişi olan toplumsal gelişmenin kaynaklarının akımlar kendilerini var etmede yollarını yaratma girişimi içindedirler. Bu akımlar toplum dışında görülemezler. Örgütlenmelerinin önüne engel çıkartılamamalı, çıkartılamaz.

Demokrasinin varolabilmesi için, onun temel özelliklerinden olan düşünce ve örgütlenmenin hayata geçirilmesi önündeki engellerin ortadan kaldırılması gerekmektedir. Bu zorunludur. Söz konusu engellerin vücut bulduğu 141 ve 142. maddeler varlıklarıyla birçok demokrasinin temel karakterlerini düşünce ve örgütlenme özgürlüğünü, çoğulculuğu erdirmekte, başka yol gösterilmektedir. Bunun için Aziz Nesin, Vedat Türkali, Demirtaş Ceyhun'un imzaya açtıkları insan haklarının ve düşünce özgürlüğünün önündeki TCK'nın 140, 141, 142 ve 163. maddeleri gibi kısıtlayıcı, engelleyici maddelerin kaldırılması, işkencenin ve işkencecilerin üzerine gidilmesi istekleri içeren kampanyayı destekliyor; bütün demokrat, devrimci, sol ve sosyalist güçleri destek vermeye çağırıyoruz.

Demokrasi, temel anlamıyla düşünce özgürlüğü, örgütlenme özgürlüğüdür. Çoğulcu anlamıyla toplumsal güçlerin yönetime demokratik katılımının yollarını açmaktır. Bunların olmadığı bir politik sistemde demokrasi diyemeyiz. İnsan hakları için işkencenin önlenmesi anlamı, demokratikleşme için komünist partisinin kurulmasının anlamıyla aynıdır. Komünist partisi demokrasinin olmazsa koşuludur. Bunun için komünist partisi kurulmalıdır. Demokratikleşme sürecinde sol partinin kurulması önceliği ve önemli bir adımdır. Sol parti çalışmalarının hızlandırılması bu sürecin hareketlendirilmesi ciddi, önemli katkılar sağlayacaktır.

Sonuç, TBKP liderlerinin ülkeye gelişleri, yasal bir parti kurma istemleri, TCK'nın 141, 142. maddelerinde yoğunlaşan bir tartışmayı birlikte demokrasiyi kazanma mücadelesinde bir kapıyı daha aralamıştır. Günümüzde bu maddeler vardır. Gündemde düşünce özgürlüğü, örgütlenme özgürlüğü önündeki engellerin kaldırılması mücadelesi vardır. Yalnız konunun ilgilileri değil, tüm demokrasiye inanan, demokratım diyen unsurların dolduğu bu gündem vardır. Bunun için bu girişimi destekleme, çabalarımızı yoğunlaştırmalıyız.

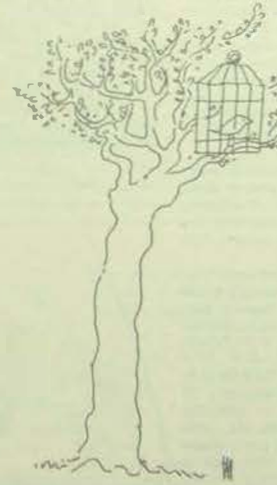

Demokrasi, temel anlamıyla düşünce özgürlüğü, örgütlenme özgürlüğüdür.
Çoğulcu anlamıyla toplumsal güçlerin yönetime demokratik katılımın yollarını açmaktır.
Bunların olmadığı bir politik sistemde demokrasi diyemeyiz. İnsan hakları için işkencenin önlenmesinin
anlamı, demokratikleşme için komünist partisinin kuruluşunun anlamıyla aynıdır.
Komünist partisi demokrasinin olmazsa olmaz koşuludur.

Yılmaz Uslu

141 142

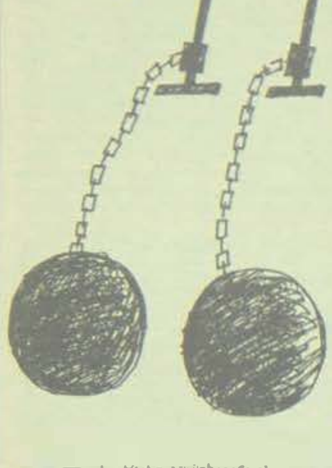

NELERE MALOLDU?

"Gençlik olarak eğitim ve örgütlenme hakkımıza sahip çıkmada gösterdiğimiz kararlılığı demokrasiye sahip çıkmada da göstermek, bu maddelerin kaldırılması için uğraş vermek güncel bir görev olarak önümüzde duruyor."

Memur bu kitabın kütüphanede olmadığını, bir daha da okunmaması gerektiğini söyledi. Nedenini sorduğumda hiçbir şey söylemeden uzaklaştı. Bir sonraki gün diğer memura sorduğumda da benzer bir tavırla karşılaştım. Memur bu kitabın yasak olduğunu söyledi. Ben, kitabın birkaç kitabevinde satıldığını ve hakkında yasaklama kararı olmadığını belirttim. "Olsun, yine de yasak!" dedi.

Aradığım kitabı bir kitapçıda buldum. Bir köşede toplanmış duruyordu. Kitabevi sahibi de kitap hakkında herhangi bir karar olmadığını doğruladı.

Annem kitabımı yakmış. Nedenini söylerken ne düşündüğünü bilemedim. Bana kitabın yasak ve zararlı olduğunu söyledi. Geçenlerde televizyonda "ele geçirilen teröristlerin" birlikte yakalanan kitaplarını da göstermişler. Aralarında bu kitap da varmış. Başıma bir iş gelmesinden korktuğu için kitabı hemen yakmış.

Öğretim üyesi derslere "... der ki, ... zamanında bunlar yazılmıştır. Bu düşünce dünyayı açıklayamamaktadır, eksiktir. Oysa ..." diye başlıyor. "...'dan alıntılar yaparak onu eleştiriyor. Bugün derste bir arkadaş "..."nun da kitaplarını okumanın dersi anlamamız açısından daha yararlı olacağını söyledi ve bu kitapları nerede bulabileceğimizi sordu. Öğretim üyesi çok kızdı. Kendisinin yaptığı alıntıların doğru olduğunu ve bunlara güvenilmesi gerektiğini söyledi. O'na güvenmezsek dersi terk edebilirmişiz. Ben de geçen derste sözü geçen alıntının tamamının bulunduğu ve alıntıyı kaynağından okumanın gerçekten yararlı olduğunu söyledim... Beni dersten attı.

Kapıda [illegible] arayan görevli, kitaptan çıkarttığım notları buldu. Önce [illegible] bunların ne olduğunu sordu. Açıklamamla ikna olmayıp notlarıma el koydu. Daha sonra da Dekanlığa çağrıldım. Bu notları ve kitabı nereden bulduğumu sordu. Özellikle de kimden aldığımı. Kitapçıdan aldığımı, yasak olmadığını anlatmaya çalıştım.

Bir daha bu kitapları okumamalıyım. Yasak olup olmadığı onları ilgilendirmiyormuş. Bizim okumamız gereken kitapları kütüphanede bulundurmuyorlarmış.

Çoğumuz, sonu 141-142 ile bitebilecek bu öyküyü duyduk ya da yaşadık. Hiç yoksa, 12 Eylül'den sonra gazete sayfalarında çarşaf çarşaf bu ünlü maddelerden açılan davalarla ilgili haberler okuduk.

Bizler yaşımız gereği yalnızca 12 Eylül'ü anımsayabiliyoruz. Ancak bu ünlü maddelerin yaşı bizlerin yaşından hayli fazla. Yine de en yoğun olarak uygulandıkları dönemler 12 Mart ve 12 Eylül'ün "olağanüstü" koşulları. Bu, 141 ve 142'ye aykırı suçların en çok bu dönemlerde işlendiği anlamına gelmiyor kuşkusuz. 141 ve 142. maddelerde "suç"un tanımı açık ve net biçimde yapılmamış. 141. üncüde "Sosyal bir sınıfın, diğer sosyal sınıflar üzerinde tahakkümünü, devletin sosyal ve iktisadi hukuki ve siyasi nizamını değiştirmeyi hedefleyen; amacı cumhuriyetçiliğe veya demokrasi prensiplerine aykırı biçimde devleti tek bir fert ya da cemaatin idaresi olan, kamu haklarını, ırk mülahazası ile kısmen ya da tamamen milli duyguları yok etmeye ve zayıflatmaya matuf cemiyetler kuran, sevk ve idare edenler..." hakkında 8 yıldan 15 yıla kadar ağır hapis cezası öngörüyor. Bu cemiyetlere üye olmak da 5 yıldan 12 yıla kadar hapis ile cezalandırılıyor. Birkaç derneği birden kurmak ya da sevk ve idare etmenin cezası ise idam. 142. maddede ise 141'de sayılan amaçların propagandasını yapanlar için 5 yıldan 10 yıla kadar hapis isteniyor. Propaganda neşir vasıtası ile yapılırsa cezalar iki katına çıkıyor.

Suçun tanımının belirsizliği, uygulamada keyfiliği artırıyor. Keyfilik ve 12 Mart ve 12 Eylül ortamının belirgin özelliği. İktidarlar, muhalefetin tümüyle susturulduğu bu dönemlerde yasaları istedikleri gibi biçimlendirebildikleri gibi, kendi yaptıkları yasaları da istedikleri gibi yorumlayabiliyorlar. Bağımsız karar veremeyen mahkemelerin yanı sıra bir de Devlet Güvenlik Mahkemeleri (DGM) kuruluyor. 141 ve 142 'yetkisindeki' suçlar bu mahkemelerde yargılanıyor. Hakimlerin ve savcıların askerler olduğu bu mahkemelerde 12 Eylül'den sonra binlerce insan yargılandı ve binlerce yıllık cezalar verildi.

Toplumsal muhalefetin susturulduğu dönemlerde ağırlıklı olarak 141. madde uygulanıyor. Ancak örgüt kurmak ya da üye olmak suçlamasından gözaltına alınan ve işkence gören insanların önemli bir bölümü uzun süren yargılama ve tutukluluk dönemlerinden sonra beraat ediyorlar. Beraat nedeni "suçun subuta ermemiş olması", yani oluşmamış olması. Beraat oranının fazlalığı ise toplumsal muhalefetin gelişimine bağlı olarak artıyor. Dediğimiz gibi suç tanımlanmamış. Hakimin inisiyatifine kalmış. 141. maddede "Bu maddede yazılı cemiyet iki ya da ziyade kişinin bir araya gelmesiyle oluşur" deniyor. İki kişi bir araya gelip konuştuğunda, ülke sorunları üzerine tartıştığında ya da karşılıklı kitaplar önerdiğinde, bu kitaplardan notlar çıkarıldığında bu pekala "örgüt" suçu olabiliyor. Bir kitabı yanınızda taşımanız sizin birkaç yılınıza mal olabiliyor. Kütüphanelerde ya da kitapçılarda aradığınız kitapları bulamayabiliyorsunuz. Siz okumak, tartışmak isteseniz de çevreniz yanaşmıyor, sizi vazgeçirmeye çalışıyor vb. 141 ve 142. maddeler toplumu politikadan, ülke sorunları üzerine düşünmekten alıkoymanın aracı oluyor.

141 ve 142. maddeler, toplumun çeşitli kesimlerinin örgütlenmesinin önünde de engel oluşturuyor. Yine aynı gerekçelerle, kurulan her dernek hakkında 141 ve 142. maddelerden dolayı dava açılabiliyor. Bir başka yöntem de dernek üyelerinin "yasadışı örgüt üyesi" olduğu izlenimini yaratmak oluyor.

Toplumsal muhalefetin geliştiği dönemlerde ise ağırlıklı olarak 142. madde işliyor. Düşünceyi açıklama özgürlüğü, 142. madde ile ortadan kaldırılıyor. Yazılar toplatılıyor, yazı işleri müdürleri sık sık ifade vermeye çağrılıyor, yasak kitap listeleri yayınlanıyor. Okumak korkulacak bir uğraş gibi gösterilmeye çalışılıyor. Pek çok kitap bu kaygıdan dolayı dilimize çevrilemiyor. Bizler, İbni Haldun'un "Mukaddime" adlı eserinin bile toplatıldığı bir ortamda felsefe, psikoloji, siyaset, sosyoloji gibi dallardaki bilimsel düşünce tarihini okuyamadığımız gibi yeni gelişmelerden de haberdar olamıyoruz. Onların bildiği konularda, onların bildiği kadar haberdar olmaya zorlanıyoruz.

Bizler, çok yönlü düşünmenin, öğrenmenin önündeki engelin, demokrasiyi kavramamızın ve demokrasi için mücadele etmemizin önündeki engelin bu maddeler olduğunu biliyoruz. Gençlik olarak eğitim ve örgütlenme hakkımıza sahip çıkmada gösterdiğimiz kararlılığı demokrasiye sahip çıkmada da göstermek, bu maddelerin kaldırılması için uğraş vermek güncel bir görev olarak önümüzde duruyor.

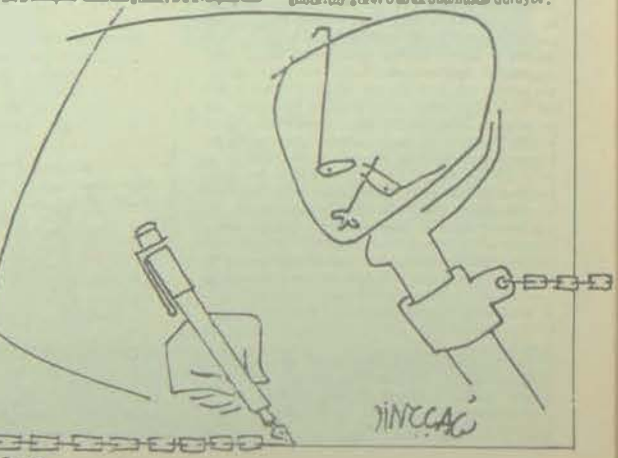

Beyhan Sunal

141-142-163... Öğrenciler ne düşünüyor?

"141, 142, 163... Türk Ceza Kanunu'nun örgütlenme özgürlüğü önünde engel oluşturan bu üç maddenin kaldırılması istemi, Türkiye Birleşik Komünist Partisi (TBKP) liderlerinin yurda dönmesiyle yeni en yoğun biçimde dile getirilmeye başlandı. Güncelliğini, önemini hiçbir zaman yitirmeyen bu istemi yükseltmenin zamanıdır. Farklı politik, sosyal ve dinsel birikimleri olan öğrenciler arasında yaptığımız geniş bir soruşturma, bu üç maddenin kaldırılmasının ortak bir talep olduğunu gösteriyor. Aşağıda bu soruşturmaya verilen yanıtlardan birkaçını sunuyoruz.

CEM TÜZÜN
"Çağ atladığımızı söyleyen yönetim, çağdaşlığın en önemli ölçütlerinden, örgütlenme hakkından korkuyor...

141, 142, 163... Üçünü de antidemokratik buluyorum. Demokraside her türlü düşünce yapısına sahip örgütün toplumdaki dengeleri patlama noktasına getirmeden varolması gerektiğini, partileşmesi gerektiğini düşünüyorum. Türkiye'de 12 Eylül'den sonra dinsel ideolojiyi yayan ve etkin kılmaya çalışan yüzlerce dernek ve vakıf kuruldu. Aydınlar Ocağı gibi, Atatürk ilkelerine ters ideolojileri yaymaya çalışan yapılanmalar daha da güçlendiler. Örgütlenme özgürlüğü sola tanınmadı. Toplumdaki kesimlerin varoldukları noktadan daha ileri noktalara gelebilmesi için çaba gösteren ideolojiyi genelde sol diye adlandırıyorum. Türkiye'yi yönetenlerin bilmeleri gereken çok önemli bir konu var. Yaşadığımız çağ artık bilgi çağı diye adlandırılıyor. Ve çağdaşlığın en önemli ölçütlerinden biri toplumdaki değişik kesimlerin, görüşlerin ne denli kurumlaşabildiğidir. Çağ atladığımızı söyleyen ülke yönetimi bu amacında iyi niyetli olsaydı, kurumsallaşmayı ve örgütlenmeyi engellemek yerine; kurumlaşamamaktan, örgütlenememekten korkardı.

Türkiye'de komünist bir parti kurulmasını demokrasinin gelişimi açısından yararlı görüyorum. Haydar Kutlu ve Nihat Sargın'ın Türkiye'ye geldikten sonra karşılaştıkları uygulamaları haksız buluyor ve kınıyorum.

NÜVİT DURMAZ
"Faşizmin, aşırı ucun ve şeriatçılığın tanımı yapılmalı ve halka anlatılmalı. Biz de bilelim, kim neye göre örgütleniyor."

Öncelikle örgütlenme özgürlüğünün kime verildiği, kime verilmediği, neye göre verildiği, kriterin ne alındığı bence açık. Ancak cumhurbaşkanı yaptığı konuşmalarda aşırı uçların örgütlenmesine izin verilemeyeceğini söylüyor. Ama bu arada "devam partileri"nin bir kısmı aşırı uç durumunda. Örneğin MÇP 12 Eylül öncesinin faşist partisinin kadrolarına sahip. RP ve IDP de laikliğe aykırı propaganda yapan MSP'nin devamı olan partiler. Bunların örgütlenip meclise girme olanakları var. Madem laikliğe aykırı propaganda yapmak yasak, madem faşist propaganda yapmak yasak, bu adamlar nasıl örgütleniyor? 12 Eylül öncesinde yasal örgütlenebilen TİP'in yöneticilerinden parti kurmak isteyenler tutuklanıp içeri alınmakta. Burada söz konusu olan bir kavram kargaşası. Benim kafamı karıştırıyor. Bir an önce faşizmin, aşırı ucun ve şeriatçılığın tanımı yapılmalı ve halka anlatılmalı. Biz de bilelim, kim neye göre örgütleniyor. Biz de ona göre örgütlenelim. Eğer varsa böyle bir özgürlük, biz de öğrenelim.

HİKMET HALICI
"Bir müslüman olarak, insanın doğru ve yanlış düşünceler ve hareketler arasında seçim yapma özgürlüğüne sahip olması gerektiğini düşünüyorum."

Genel olarak örgütlenme özgürlüğünü, düşünce bağlamında insanların isteklerine uygun olarak düşüncelerini aktarabilmeleri, yayma imkânına sahip olabilmeleri, düşünce-aktivite bağlamında da insanların düşünceleri ve inançları doğrultusundaki pratikleri gerçekleştirebilme imkânına sahip olmaları şeklinde anlıyorum. Düşünce ve pratiğin birbirinden ayrı düşünülmemesi kanaatindeyim. Eğer düşüncenin kendisi belirli pratikleri içeriyorsa, özgürlüğün ne dereceye kadar sahip olunduğunu, pratiğin ne dereceye kadar gerçekleştirebildiği gösterir. 141, 142 ve 163. maddelerin düşünce ve aktivite özgürlüğünde, yasal alanda çeşitli sınırlamalar getirdiği açıktır. Bu maddelerin asıl amacı, totaliter düşüncelerin yasal alanda siyasal haklara sahip olamamalarını sağlamaktır. Bu konu totaliter eğilimli insanların bu haklara sahip olup olamamaları yanında, tüm insanların bir arada yaşayan toplumsal şartlarda değişiklikleri nasıl kullanabilecekleri açısından da önemlidir. İlgili maddelerin kaldırılması bugünkünden daha iyi yaşama geçirilmesini sağlayacaktır, bence bu ancak hoşgörü ortamının gelişmesiyle mümkündür. Bir Müslüman olarak insanın İslama göre doğru ve yanlış olarak belirlenen düşünceler ve hareket tarzları arasında seçim yapma özgürlüğüne sahip olması gerektiğini ve düşüncelerinin ve hareketlerinin sonucunda yine insanın kendisinin sorumlu olduğunu düşünüyorum. Yani İslam insana belirlenen doğruları ve yanlışları seçme özgürlüğünün olduğu bir ortam öğütler.

Siyasi faaliyet konusunda devletin yasa ve yönetim organlarının tavrı, ilgili maddelerden kaynaklanmakta. Yetkililer açıklamalarında, Türkiye'de bu tür siyasi faaliyetlerin yasallık kazanabilmeleri için gereken şartların oluşmadığını ileri sürüyorlar. Yetkililerin bu açıklamalarında haklılık payı olsa bile, Türkiye'de bu koşulların oluşması için neler yapıldığı sorgulanabilir. Egemen ideolojinin bu tür konularda tavrının, demokratik koşulları geliştirmekten ziyade, kendi politikasında ısrarla kalma doğrultusunda olduğunu düşünüyorum. Başka insanların düşünsel ve pratik özgürlüklerine zarar vermediği sürece her türlü özgürlük isteklerinin yasallaştırılması gerekir. Türkiye'nin mevcut sosyo-kültürel koşullarında bir değişme olmadıkça, siyasi özgürlük hakkını kısıtlayıcı ilgili maddelerin değiştirilmeyeceği gözükmektedir. Bu da özellikle İslamcı ve komünist düşüncelerin siyasal alanda örgütlenme özgürlüğüne sahip olamamaları gibi olumsuz bir sonuca neden olmaktadır.

KEMAL ŞAHİN
"Önerim, kurulacak komünist partinin verilecek hakları kullanıp daha ileri gitmenin yollarını aramasıdır...

141, 142 ve 163. maddeler kalkmalı. Ama bu maddeyi kaldıranlar kendi standartlarında bir partiyi kurmayı isteyecekler. Bu da yeterli olmayacak. Türkiye'de referandum ve seçimlerin birer aldatmaca olduğu bir gerçek. 141 ve 142. maddeler halka anlatılmalı ve halkın çabasıyla değiştirilmeli. Bu maddelerin değişmesi komünist partinin legalleşmesi için gerekçe değil. Burjuvazi insanları oyuna getirmek, yani bünyesinde eritebilmek için birtakım demokratik değişiklikler yapmaya çalıştı bugüne kadar. Bunlar sonuçsuz kaldı. Önerim, kurulacak komünist partinin verilecek hakları kullanıp daha ileri gitmenin yollarını aramasıdır. Gerçi, bugün bu partiyi kurmak için Türkiye'ye gelenler sosyalist mücadele veremezler, verecekleri mücadele beni doyurmaz. Zaten gelmeleri hataydı. Teslim olmamaları gerekirdi. Oynanan demokrasi oyununa aldandılar.

Söyleşi: Doğan Altay

16 MART: TÜRKİYE HALKI-GENÇLİĞİ VE ÖĞRENCİLERİYLE ULUSLARARASI DAYANIŞMA GÜNÜ

16 MART'I UNUTMADIK

Yeni sömürgeciliğin, uluslararası işbölümü doğrultusunda azgelişmiş kapitalist ülkelerde uygulamaya çalıştığı "yeni" sermaye birikimi modelinin yaşama geçirilmesi ancak devletin baskıcı aygıtlarının desteğini almak[illegible] sağlanmaktadır. Bu sermaye birikimi modelinin uygulanması için demokratik muhalefetin bastırılması, demokrasinin askıya alınması zorunludur.

Ülkemizde de sermaye birikiminin sağlanması için 24 Ocak kararları gibi ekonomik kararlar ve bu kararların yaşama geçirilmesi için 12 Eylül gerekliydi. Ancak demokratik-toplumsal muhalefetin giderek arttığı bir durumda 12 Eylül'ün yapılması oldukça zor ve riskliydi. Görece de olsa halk demokrasiyi sahipleniyordu. İşte bu durumda halkı demokrasiden öteye[illegible] bulunmaya zorlamak gerekiyordu. Bunun yolu da faşist terörü planlı ve sistemli bir biçimde ve dozu giderek arttırarak kullanmaktan geçiyordu.

İşte bu faşist terör uygulamasının bir katliamı da 16 Mart 1978'de yaşandı. 16 Mart öncesinde İÜ'deki 2 yıl süren faşist işgali kıran öğrenci gençliği, bir saldırıyla karşı karşıya oluyor, daha da ötesi bir vahşeti yaşıyordu. İşgalin kırılmasını hazmedemeyen sivil faşist güçler, ikinci iktidar odağının plan ve programı dahilinde öğrenci gençliğin üzerine bomba ve silahlarla saldırıyordu. Bu saldırı sadece solcu öğrencilere yönelik değil, faşist güçlerin varlığını dahi hazmedemediği, kendileri gibi düşünmeyen herkese ve giderek demokrasiye yapılmıştı. Alçakçasına yapılan bu katliam sonucu 7 öğrenci ölmüş, yüzü aşkın öğrenci de yaralanmıştı.

16 Mart öncesi uzun bir gelişim sürecinden sonra belirleyici bir öğe olmaya çalışan ikinci iktidar odağı, demokratik parlamenter temelle dayalı siyasi iktidarın yanı sıra, ağır örgütlü bunalımlar sonucu devletin kurumsal yapısında meydana gelen çatlaktan yararlanarak, kitlesel katliamlar ve bireysel faşist terör yöntemlerini kullanarak belirleyici duruma geliyor ve açık olarak meşru iktidarı biçimsel bir hükümet haline getirecek parlamentodan alıp, iktidar devlet aygıtındaki gerici güç odaklarına ve yandaşlarına devretme faaliyetini hızlandırıyordu.

Terör, dozu giderek arttırılarak CIA ve kontr-gerilla aracılığı ile egemen sınıflar adına gerçekleştirilecek faşist iktidarın en[illegible] koşullarını yaratmayı hedefleyen ikinci iktidar odağı tarafından yönlendiriliyordu.

16 Mart katliamı öncesi ve sonrası ikinci iktidar odağının amacı şuydu: parlamentodaki iktidarı faşist terör karşısında yenik düşürmek ve artık iktidarı tek başına elinde tutmasını kanıtlamak. Girişimi tüm cinayetler ve kitlesel katliamlar ülkede bir iktidar boşluğunun varlığını göstermek ve gerçekte iktidarı elinde tutan güçlerin kendisini ortaya çıkarmak için gerekli ortamı hazırlamayı hedefliyordu.

İşte 16 Mart katliamı bu kadar kısa bir yazıda tüm boyutlarıyla anlatılamayacak boyutlarda bir planın yaşama geçirildiği günlerde ve bu planın bir parçası olarak gerçekleştirildi. İnsanlık onurunu sahip herkesin lanetlediği, tüm demokratik kitle örgütleri ve demokratik güçlerce ülke genelinde düzenlenen kitlesel gösterilerle protesto edilen bu katliam birçok ülkenin gençliğince de lanetlenmiş ve enternasyonalizmin bir ifadesi olarak katliam günü DDGF (Dünya Demokratik Gençlik Federasyonu) tarafından "Dünya Gençliğinin Türkiye Gençliği ile Dayanışma Günü" olarak ilan edilmiştir.

Bu acımasız katliamın gerçek sorumluları oyunun oyununu planını yapan ve oyun sonunda iktidarı hedefleyenlerdi. Katliamı gerçekleştirenler ise bu oyunun figüranlarıydı. Ya katledilenler?! Onlar da bu insanlık dışı oyunu bozmak için uğraşan, hiç de oyun olmayan bir gerçeği yaşayan ve öldürülmekle asla tükenmeyen, tükenmeyecek olan, gelecekteki güzel günlerin müjdecileriydiler.

12 Eylül'den sonra 16 Mart katliamını ilk defa kitlesel olarak protesto eden İstanbul Üniversite gençliğinin katliamın yapıldığı yere bıraktıkları çiçekle yazdıkları gibi "16 Mart'ı unutmadık, hesabını soracağız!.."

Katliam sonrası protesto gösterisi

...
İşte:
şu gürleşen
ölgen
ateşle
meydanlarla kurmaca yüz ak yarınları
ölen de çıkar
göğsünün kafesinden yüreğini;
şu gürleşen
düşen
ateşe fırlat;
yüreğini yüreklerimizin yanına at!
Akın var
Güneşe akın!
Güneşi zaaplardeceğiz
Güneşin zaptı yakın!
Biz topraktan, ateşten, sudan, demirden
doğduk!
Güneşi emziriyor çocuklarımıza karımız,
toprak kokuyor bakır sakallarımız!
Neş'emiz sıcak,
kan kadar sıcak,
delikanlıların rüyalarında yanan
o "an"
kadar sıcak!
Merdivenlerimizin pengelini yıldızlara astık,
ölülerimizin başlarına basarak
yükseliyoruz
güneşe doğru!
Ölenler
döğüşerek öldüler;
güneşe gömüldüler.
Vaktimiz yok onların matemini tutmaya!
Akın var
Güneşe akın!
Güneşi zaaplardeceğiz
Güneşin zaptı yakın!

16 Mart 1987'de İstanbul Üniversitesi önünde yapılan[illegible]

Murat KURT

O, ne önde
ne arkada
sırada
sıramızdaydı
Ve yanındakinin kanlı başı onun omuzuna eğilince
öne sıra gelince
sayısını saydı

Sitz istemez
yaşa göz istemez
Çelenk melenk lüzum değil
Susun!
Sıra neledi uyudun..

Hatice ÖZEN

Cemil SÖNMEZ

Baki EKİZ

Ahmet Turan ÖREN

Abdullah ŞİMŞEK

Hamit AKIL

KATLİAM VE DİRENİŞ GÜNLERİ

16 Mart 1978 günü yaklaşık iki yıldır okullarına gidemeyen, ancak güçbirliği sonucunda okullarındaki faşist işgali kırıp okullarına devam eden devrimci gençliğe İÜ Eczacılık Fakültesi önünde silahlı ve bombalı bir saldırında bulunuldu.

O gün saat 12.30 sıralarında kalabalığın arasına atılan tahrip gücü yüksek bomba ortalığı bir anda kan gölüne çevirmiş, bu arada Beyazıt yönüne bakan taraftaki park duvarı arkalarında arasına mevzilenen bir grup silahlı faşistin yaylım ateşi başlamıştı.

Saldırı sonucunda Hatice Özen, Cemil Sönmez, Baki Ekiz, Ahmet Turan Ören, Abdullah Şimşek, Hamit Akıl ve Murat Kurt isimli devrimci gençler ölmüş, 30'u ağır olmak üzere 100'den fazla devrimci de yaralanmıştı.

Olayın gelişimi arasında polisin tutumu saldırganları yakalamak için özel bir çaba harcamama biçiminde olmuş; polis saldırganların kaçışına açıkça göz yummuş, hatta o dönemin faşist üslerinden biri olan Aksaray Öğrenci Yurdu'na kaçan saldırganlara müdahale edilmemesi yolunda polis telsizlerinden emir verilmiştir. Polisin bu tutumu, katliamların sürekli tırmandırılması biçiminde gelişen planlı faşist terörün bir parçası ve ana halkalarından biri olduğunu göstermektedir.

Katliam sırasında toplantı halinde bulunan İÜ Senatosu, olayı haber alınca üniversiteyi süresiz tatil etme kararı almış ve tepkiyi bastırmak amacı ile bir önlem olarak düşünülen bu karar öğrencilere duyurulmuştu.

Katliamı haber alan öğrenciler, İktisat Fakültesinde bir forum düzenlemiş, hemen ardından da üniversite merkez binasını işgal etmişlerdi. Kısa bir süre sonra İTÜ'yü işgal eden öğrenciler, tekrar merkez binaya dönerek geceyi üniversite bahçesinde geçirmişlerdi.

Ertesi gün uzun tartışmalardan sonra cenazeleri alabilen öğrenciler merkez binadan Sirkeci'ye kadar bir yürüyüş gerçekleştirdiler. Liseliler, üniversite öğrencileri, DİSK'e bağlı sendikaların temsilcileri, meslek odalarından temsilciler ve tüm demokratik kuruluşlardan 50 bin kişi yürüyüş kortejine katılmış, cenaze töreni bir anti-faşist gösteri niteliği kazanmıştı.

Katliamın yarattığı tepkiler yürüyüşle sınırlı kalmamıştı, nitekim katliamın ardından 20 Mart günü DİSK tarafından "faşizme ihtar" niteliğinde ülke çapında 2 saatlik iş bırakma eylemleri düzenlendi. 600 bini aşkın işçinin katıldığı ve ülke çapında yaşamı etkileyen eylemler tüm demokratik örgütlerce desteklendi. 20 Mart, faşizme karşı yığınsal direnişin yükseldiği tarihsel günlerden biri olmuştur.

12 MART'IN ÖĞRETTİKLERİ

Biz, devlet olarak (Türkiye'deki gelişmelere) sabredebiliriz ama, devlet dışında olanlar, devleti bile dinlemeyenler sabredemeyebilir. Bundan açık bir şey olamaz. 12 Mart'ta CIA vardır. Büyük ölçüde vardır. 12 Mart'ta haşhaş vardır. CIA Papadopulos'ta vardır. CIA Gizikis'te vardır. CIA'nın nasıl hareket edeceği tahmin edilemez."

Yukarıdaki alıntı İhsan Sabri Çağlayangil'in sözlerinden. Çağlayangil, Amerikan sefirinin kendisini evinde ziyaret ettiği sırada söylediği sözleri aktarıyor ve kendi yorumunu yapıyor. Türkiye'nin yakın tarihinde yaşadığı askeri müdahalelerin ortak bir özelliğine değiniyor. 12 Mart'ta CIA vardır diyor. Biz de "12 Mart'ta var olan CIA 12 Eylül'ün yalnızca seyircisi miydi?" sorusunu sormaktan kendimizi alamıyoruz.

CIA'nın toplumsal yaşamımızdaki rolü, 12 Mart'ta ve 12 Eylül'deki konumu kamuoyunca biliniyor. Ancak bu gerçeği Çağlayangil'in anlatmasının ve çaresizlikle CIA'dan yakınmasının önemli yeri; tıpkı Demirel'in MİT'in kendisini 12 Eylül hazırlıkları konusunda bilgilendirmediğinden yakınması gibi. Yalnız gerek Çağlayangil, gerekse Demirel müdahalelerin tezgahlanmasına ilişkin bir noktayı eksik bırakıyorlar. Türkiye'de askeri müdahalelerin arkasında CIA, MİT, kontrgerilla, emperyalizmin bölgedeki çıkarları ve tekelci sermayenin ülkedeki egemenliğinin pekiştirilmesi çabaları da vardır. Bu çıkarlar ne zaman bir müdahaleyi gerektirse Demirel ve Çağlayangil "gerekirse" devre dışı kalmaktan kurtulamayacaklardır. Bizce sorun, devre dışı kalmaktan kurtulmakta, müdahaleyi engelleyici güllerde bulunmaktır.

12 Mart, ders almasını bilenler için oldukça öğretici deneylerle doludur. Emperyalizm ve tekeller 12 Mart'tan çıkartmaları gereken tüm dersleri çıkartmışlar, 12 Eylül'ün tezgahlanmasında bu "engin deneyimlerden" yararlanmışlardır. 12 Mart, onu tezgahlayanlar bakımından "naş" bir yenği olmamıştır. 12 Mart döneminde anayasanın uzatılmasının parlamentoda engellenmesi ve cumhurbaşkanlığı seçiminde parlamentonun direnmesi vb. olaylar sonucu iktidarların çabuk yitirmeleri, 12 Martçılar için yenilgileri bunalımlarından olmuştur. Daha önemlisi, 12 Mart çıkışında toplumda demokratikleşme özleminin egemen olması, sol güçlerin itibarının artması ve sola kayışın bıçaklanması, bu yenginin kalıcı olmadığını göstermiştir. 12 Mart döneminde örgütleri kapatılan, kitle örgütleri dağıtılan, işkence tezgahlarından geçirilen, liderleri cezaevlerinde olan ya da katledilen kadrolar 12 Mart'ın hemen sonrasında toparlanabilmişlerdir.

Bunlardan 12 Mart'çıların çıkardığı dersler nelerdir? Birincisi, parlamentoyu dağıtmamakla büyük bir yanılgıya düşmüşlerdir. Çünkü en kötü parlamentolar bile baskı yönetimler için ayak bağı oluşturmaktadır. O halde parlamento bir dahaki "tezgahta" dağıtılmalıdır; etkisiz dağıtılmıştır. Demokratik yığın örgütlerinin hiç bir biçimde varlığına izin verilmemelidir, verilmemiştir. 12 Mart'ta kapatılamayan DİSK kapatılmış, kapatılan kitle örgütlerinin yerine yenilerinin kurulması engellenmiştir. Oysa 12 Mart'ta kapatılan TÖS'ün yerine TÖB-DER kurulabilmiştir. Bu önemli ders de, böyle bir "tezgahın" hazırlıklarının yeterli biçimde yapılmasıdır. 12 Mart'ta kendilerine siyasi bağlı olduğunda parlamentoyu dağıtmayı akıllarının ucundan geçirmemişler midir? Yoksa parlamentonun toplumda meşruiyetini ve kitlenin desteğiyle olması bile- barışçı olması nedeniyle bunu yapmayı göze alamamışlar mıdır? Bizce göze alamamışlardır. Bu nedenlerle 12 Eylül öncesinde cumhurbaşkanının seçilememesi olayını parlamentonun itibarını ve meşruiyetini yok etmek için kullanmışlardır. Yine DİSK'i kapatmamalarının nedeni bunu istememelerinden değil, yığınlardaki dirilliğin bilinciyle yok edilememiş olmasıdır. Nitekim 12 Eylül öncesi faşist çeteler kullanılarak terör yoluyla yığınları sindirmeyi önceden başarmışlardır. 12 Mart'tan barış ve demokrasi güçleri için de çıkarılacak sonuçlar vardır. 12 Mart çıkışındaki demokratikleşme ve sola yönelişi çabası barış ve demokrasi güçlerince iyi değerlendirilmemiştir. Yeniden büyük darbeden çıkarılacak sonuçlara ilişkin ortak hedefler konmamış, diyalog ve işbirliği politikası yerine rekabetçi, ayrışma politikaları izlenmiştir. Oysa 12 Mart'çıların müdahaleye cesaret edebilmesi bu güçler arasındaki dağınıklık ve çekişmeler nedeniyle mümkün olmuştur.

12 Mart'tan çıkarılacak daha pek çok sonuç vardır. Ancak bunlar çok boyutlu, ayrıntılı tartışma konularıdır. Bunlara şimdilik değinmiyoruz. Ancak, parlamentonun varlığının önemini, barış ve demokrasi güçlerinin acil gereksinmesi olan diyalog ve işbirliği politikasının geçmişte yaşama geçirilememiş olmasının önemini vurgulamakla yetiniyoruz. İsmail Cem Tarih Açısından 12 Mart adlı kitabında: "12 Mart adalet ve insan onuruna Türkiye'de insan bilincinde yıkımını getirmiştir. Türkiye hiçbir döneminde 12 Mart'taki kadar düşük bir yerde olmamıştır" diyor.

Sayın İsmail Cem bunu yazdığında Türkiye 12 Eylül'ü yaşamamıştı. 12 Mart'tan çıkıldığında yaşanan demokratik hava Türkiye'de bir daha 12 Mart gibi bir dönemin yaşanmayacağı umudunu doğurmuştu. İsmail Cem'in sözleri de böyle bir umuttan kaynaklanmış olabilir. Ne yazık ki, daha kötü bir dönem yaşanmış, Türkiye'nin demokratik birikimi bir kez daha büyük bir darbe yemiştir. Böyle bir darbenin yeniden yaşanmaması, kalıcı demokratik mevzilerin kazanılmasına, "müdahale" tezgahlarını yapan odakların dağıtılmasına bağlıdır. Bunu başaracak güç ise barış ve demokrasi güçlerinin birlikteliğidir.

Selim Özen

"FİLİSTİN'DE BARIŞ OLMADAN DÜNYADA BARIŞ OLMAZ!"

Söyleşi: Zeki Yücel

Aralık ayından bu yana, İsrail'in işgali altında bulundurduğu topraklarda, FKÖ önderliğinde, siyonist baskı ve teröre karşı, Filistin halkı büyük bir direniş başlatmış durumda. Bıçağın kemiğe dayanmış olduğu bugün, genci, yaşlısı, kadını, erkeği ile bütün bir halk, bulabildiği tüm olanakları kullanarak direniyor ve kendi kaderlerini tayin edebilecekleri güne dek de, bu savaşımlarını sürdürecekler. YARIN Dergisi olarak, Türkiye'nin çeşitli üniversitelerinde okuyan Filistinli gençler ile yaşamları, örgütlenmeleri ve ülkelerindeki savaşımları üzerine bir söyleşi yaptık. Konuştuğumuz dört genç de, karşılaştıkları çeşitli baskılar nedeniyle, fotoğraflarının çekilmemesi ve adlarının yazılmamasını istediler. Kendileri ile olan dayanışmamızın, zaferlerinden sonra, çok daha özgür koşullarda sürdürebilmemiz dileğiyle, söyleşimizi yayınlıyoruz.

■ *YARIN: Söyleşiye, her şeyden önce, Türkiye'de okuyan Filistinli öğrenciler olarak, üniversiteler ve günde bir yaşamınızdaki sorunlardan söz ederek başlayalım.*

□ 3. GENÇ (26 yaşında, Ramara doğumlu): Öncelikle her yabancı öğrencinin yaşadığı kimi sıkıntıları bizler de çekiyoruz. Ancak, bunun ötesinde Filistinli olarak da birçok sorunumuz var. Öncelik ev bulmakta büyük zorluk çekiyoruz. İnsanlar evlerini bir Filistinliye kiralamaktan çekiniyorlar. İkinci olarak dil sorunumuz var ki, örneğin İngilizce öğretim yapan üniversitelerde dahi bazı hocalar dersleri Türkçe anlatmakta ısrar edince, anlayamıyoruz. Sonra bazı hocalarla iletişim kurma zorluğumuz var. Bir bölümü bizi, yaşadığımız koşulları ve verdiğimiz savaşımı anlamıyor. Bizler ülkemiz topraklarında çarpışıyoruz. Tatillerde oraya gidiyor, onlarla birlikte mücadele veriyoruz...

□ 1. GENÇ (26 yaşında, Gazze doğumlu): Örneğin ben, İsrail engellediği için, yaz tatilinden zamanında dönemedim ve iki sınavı kaçırarak, bu derslerden kaldım. Hocalardan daha fazla anlayış bekliyoruz. Bilmeliler ki, bizim yaşamımızın her anı Filistin ile dolu. Vücudumuz burada, ama kalbimiz orada atıyor. Her an kulağımız radyoda, aklımız yakınlarımızda. Bu nedenle konularımızı yeteri kadar derslerimize veremiyoruz. Bizi sorumsuzlukla suçlayan hocalarımız, bizim en büyük sorumluluğumuzun ülkemize karşı olduğunu, bir an önce okulumuzu bitirerek, savaşımıza gideceğimizi anlamıyoruz.

□ 4. GENÇ (24 yaşında, Batı Şeria doğumlu): Bu noktada derdimiz büyük. İsrail ve ABD'nin karalama kampanyasının etkisinde kalınarak, bizi terörist olarak değerlendiriyorlar, burada karışıklık çıkaracağımızdan korkuyorlar. Oysa, dergimiz aracılığıyla bir kez daha söylemek istiyoruz ki, bizim Türkiye'deki tek amacımız, bir an önce ülkemize dönmek ve mücadelemizi orada sürdürmek.

■ *Filistin öğrenci örgütü GUPS (General Union of Palestinian Students) hakkında biraz bilgi verir misiniz?*

□ 2.GENÇ (28 yaşında, Batı Şeria doğumlu): 1959 yılında Lübnan'da kurulmuştur GUPS. 1948'den sonra, Batı Şeria ve Gazze'den göç etmek zorunda kalan insanların ağırlıklı olarak yerleştikleri bölgeydi Lübnan. O zaman Amerikan üniversiteleri de vardı orada. Aradaki Filistinli öğrenciler, kendi akademik-demokratik haklarını korumak için çeşitli okullarda dernekler kurmuşlardı. Bunlar 1959 yılında merkezi bir birliğe dönüşerek GUPS adını aldı ve o zaman öğrenci olan Yaser Arafat başkanlığını yaptı.

□ 4.GENÇ: Biliyorsunuz öğrenci hareketleri kendine özgü dinamizmi ile, Lübnan'da da belli bir etkinliğe ulaşmış ve aydın kesimi oluşturan Filistinli öğrenciler, mücadelemizde önemli bir rol oynamışlardır. FKÖ yönetimine de temsilci gönderen GUPS, aynı zamanda dünyadaki birçok öğrenci kuruluşu ile ilişki içindedir. Bunların başında DDGF gelmektedir. Hatta, Filistinliler, 1960'lı yıllarda bu örgütün genel sekreterliğini de yapmışlardır. DDGF'nin varlığı bizler için çok önemli. Bize konferanslar ayırıyor; toplantılar, paneller, dayanışma kampanyaları yürüterek doğrudan yardım ediyorlar.

■ *Ortadoğu'da yaşayan Filistinli öğrencilerin örgütlenmeleri ne düzeyde ve ne gibi etkinliklerde bulunuyorlar?*

□ 4.GENÇ: Aslında öğrenci örgütlenmelerimiz yalnızca üniversitelerle sınırlı değil. Aynı zamanda lise, ortaokul, hatta ilkokul düzeyinde oldukça geniş çaplı bir yapılanmaya sahibiz. GUPS tüm bunları kapsayan ana örgüt. Öğrencilere ilişkin her tür sorun bu yapılanmalar aracılığıyla ele alınıyor. Yalnız akademik alanda değil, öğrencilerin yeme, içme, barınma, iş bulma, ders araç ve gereçleri sağlama gibi birçok sorunuyla ilgileniyorlar.

■ *İsrail'in işgali altında bulundurduğu topraklardaki Filistinli öğrencilerin durumu nasıl ve ne gibi olanakları sahipler?*

□ 3.GENÇ: İsrail işgali altında bulunan Nablus, Birzet, Beklahan, Gazze, Celil gibi birçok üniversitede de öğrenci birlikleri bulunmakta. Bunlar oldukça önemli işlevler yürütüyorlar. Öğrenci kabul etme ve kayıtların yapılması yanı sıra, kültürel, ekonomik, siyasi tüm etkinlikleri de denetlemektedirler.

□ 1.GENÇ: Şunu vurgulamak istiyorum ki, FKÖ'nün bu topraklardaki etkinliklerinin başını bizzat bu üniversitelerdeki hareketlenmeler çekmektedir. Bizim öğrenci liderlerimiz, üniversiteyi bitirince doğrudan FKÖ'nün içinde görev alıyorlar.

■ *Peki, İsrail'in bunlar karşısındaki tutumu ne oluyor?*

□ 2.GENÇ: Aslında İsrail öncelikle doğrudan sivil ve savunmasız halktan çekiniyor. Öğrencilere ise pek kolay diş geçiremiyorlar. Çünkü üniversite merkezlerinde oldukça güçlüyüz. Hatta Beklahem Üniversitesinde olduğu gibi kimi yerlerde Hıristiyanlar da öğrenci birliklerini destekliyorlar ve tabii işin içinde onlar da olunca kimse ses çıkartamaz oluyor. Bunun sonucunda okul yönetimi ve Hıristiyanlarla belli bir diyalogu sağlayabiliyoruz. Derslerden politikaya kadar her şey bu düzeyde ele alınıyor.

□ 4.GENÇ: Öğrenci birliklerimiz gerçekte tüm Filistin toplumuyla içiçe. Bunların işlevi okullarla sınırlı kalmıyor. Birçok yerleşim merkezi, kasaba ve köyleri dolaşarak; sağlık, temizlik kampanyaları yürütüyorlar. Hem işçilik, hem öğrencilik yapıyorlar. Bu tür çalışmalar öğrencilerle de sınırlı değil. Örneğin genç kızların, kadınların çeşitli adlar altında birçok derneği var, işçi örgütleri var. Bu tür yapılanmalar, baskılar karşısında direnişin odaklaşığı merkezleri oluşturuyorlar.

□ 1.GENÇ: Aslında iş bizlerle de sınırlı kalmıyor. Dünyanın çeşitli yerlerinden gelen gençler, bizimle birlikte gönüllü çalışmalar yapıyorlar. ABD'den bile gelenler var. Ayrıca üniversitelerde okuyan yabancı öğrencilerin de büyük desteğini görüyoruz. Çoğu ilerici, demokrat niteliklere sahipler. Onlar aracılığıyla dünyaya davamızı anlatabiliyor, sorunlarımızı tek tek yanıtlayarak açık bir yer bırakmamaya çalışıyoruz.

■ *Filistinlilerin, oralardaki İsrailli gençler, İsrailli öğrencilerle araları nasıl? Size omuz veren, destekleyen kesimler var mı?*

□ 1 GENÇ: Aslında biz İsrailli diye bir şey tanımıyoruz, kabul etmiyoruz. İsrail Devletinin politikasını yürüten, destekleyen, şu ya da bu şekilde içinde yer almış kişiler siyonistlerdir ve tamamen bizimdüşmanımızdırlar. Ancak bunun dışında olan Yahudi gençler de var ve onları ayırıyoruz biz. Şunu iyi anlamak gerekir. Siyonist başka, Yahudi başkadır bizim için. Bir örnek vereceğim. Şu anda bir Yahudi, 35 gündür sürdürdüğü açlık grevinde tam 18 kilo verdi. Bu adam Yahudi ama bizi destekliyor. Şimdi ben buna düşmanım mı diyeceğim? Kesinlikle hayır!

□ 2.GENÇ: Zaten bizim düşmanımız doğrudan doğruya İsrail hükümeti, onun destekleyicisi siyonistler, dışarıdan gelen fanatikler ve tabii başta ABD olmak üzere tüm emperyalist ülkeler.

□ 4.GENÇ: Yalnız, gözönüne almamız gereken bir nokta daha var. İsrail hükümeti, demokrat Yahudileri kullanabiliyor kimi zaman. Bunlara gösteri yaptırıyor, hatta kendi eliyle protesto gösterisi bile düzenliyor. Neden? Kendisini dünya kamuoyu önünde demokrat, özgürlükçü, eşitlikçi göstermek için. "Bakın bizde de demokrasi var" diyebilmek için. Biz inanıyoruz ki, tüm dünyadaki demokrat insanların olduğu gibi, demokrat Yahudilerin de yapabilecekleri somut katkılar vardır.

■ *Örneğin neler yapabilir demokrat Yahudiler?*

□ 4.GENÇ: Bakın şimdi, insanlar askere alınıyor İsrail'de ve bunlar bize karşı kullanılıyor, zulüm, işkence yapıyorlar, çoluk çocuğu dahi öldürüyorlar. Çocuklarını böyle bir orduya vermeyi reddetsinler, direnmesinler böyle bir suça alet olmamak için. Bunca yıldır yaşadıklarımız, bize laflardan çok somut örneklere inanmayı öğretti. Birleşmiş Milletler için de, diğer ülkeler için de böyle düşünüyoruz. Kınamalardan, kararlardan bekleyeceğimiz bir şey kalmadı artık. Filistin sorununa ilişkin BM, bu bina dolusu kağıdı dolduracak kadar çok karar almıştır, ancak hali miz de ortada.

□ 3.GENÇ: İsrail de bu arada giderek şovenleşiyor. Tam anlamıyla faşist bir devlete dönüştü. Bunun bir kanıtı Yahudi Haham Meir Kahane'nin İsrail Parlamentosu Knesset'e seçilmesi. Böylesine şoven birisini parlamentoya sokmaya başladılar. Aslında Knesset'teki çekişmeler de göz boyamaya yönelik. Perez bize toprak vermekten bahsediyor. Nasıl vereceksin? Kime? Oradaki Yahudi halk buna razı olur mu? Zaten Knesset'e bizi destekleyen kimseyi sokmaz, girse bile konuşturmazlar. Nasre Belediye Başkanı Tevfik Ziya bunun bir örneği. Kaç kez coplarla döverek meclis dışına attılar.

■ *İçinizde yakın zamanlarda işgal altındaki topraklarda bulunmuş olanınız var mı?*

□ 1.GENÇ: Ben 7 ekim ayına kadar oradaydım. Yaz tatilinde gittim ve tabii kolay kolay da dönemedim.

■ *İşgal altındaki topraklarda yaşam nasıl sürüyor? Son durumu kısaca anlatır mısınız?*

□ 1.GENÇ: Filistinliler için oradaki sosyal yaşam anlatılamayacak denli kötü. Ekonomik, toplumsal ve siyasal alanlarda giderek daralan bir baskı çemberi içerisindeyiz. Örneğin ailem Gazze yerleşim bölgesinde oturuyor. Küçücük bir yer. 750 bini aşkın Filistinlinin yaşadığı burada kilometrekareye 2 binden fazla insan düşüyor. Ne koşullarda yaşadıklarını artık siz tahmin edin. Ekonomi doğrudan doğruya İsraillilerin kontrolü altında. Her şey onların isteğine bağlı. Çalışmak zorundayız, yoksa aç kalacağız. Oysa iş bulmak çok zor. Çoğu kez başka şehirlerde tek tük işler buluyoruz ve oralarda çalışmak zorunda kalıyoruz, ama nasıl? Aynı işi yapan İsraillinin aldığı paranın yarısını bile vermiyorlar bize. Diğer bir zorluk da polis baskısı. Örneğin Gazze'de 1967'den kalma bir sınır karakolu var. İşe gitmek için buradan geçmek zorundayız. Bu nedenle her gün sabahın saat üçbuçuğunda kalkmak zorunda kalıyoruz. Saat 4'te geldiğimiz sınır noktasından ancak 6'dan sonra ayrılabiliyoruz. Kimlik kontrolü, aramalar derken, hepimizi bekletiyorlar. Ayakkabı, çoraplarımızın içine dek arıyorlar ve tabii çok kaba davranıyorlar. Bu işlem biraz gecikti mi, Tel Aviv'deki işime yetişemiyor ve verdiğim yol parasıyla kalıyorum. Geç kaldığımız için dolayı işten çıkarılıyoruz.

Bu bölgelerde insanların doğru dürüst bir şeye sahip olma hakları yok. Oturdukları evler kendilerinin değil, istedikleri zaman dışarı atıyorlar. Toprak desen, asterli olan bölgenin en verimli yerlerini Yahudiler alıyor, hem de zorla. Bize dağlık, çorak yerlerdeki toprakları işlemek kalıyor ki, bu da çok zor. Su dahil tüm yeraltı zenginliklerini onlar gaspettiler. Tarlalarımıza gerekli suyu kesiyor, bizleri aramıza sokmuyor, kimi zaman tarlalarımızda askeri tatbikat yaparak ekinlerimizi mahvediyorlar. Zaten işlesek bile kime satacağız. Öte yandan vergiler çok ağır. Bir de bunlara her fırsatta kestikleri para cezaları da eklenince elde avuçta bir şey kalmıyor.

□ 2.GENÇ: Ayrıca herhangi bir olay olduğunda, tüm toplumu cezalandırma yoluna gidiyor; getirilen ablukа altına alıyor; dayağa, işkenceye başlıyorlar. Sorgulama, soruşturma, baskınlar, askeri kovuşturmalar bizlerin günlük yaşamının ayrılmaz bir parçası. İnsanlar böyle bir yaşamı gözleriyle görmeden, içinde bulunmadan kolay kolay anlayamazlar. Ne kadar anlatmaya çalışsak eksik kalır.

■ *Böylesi koşullarda yaşamak zorunda kalıp da ayaklanmamak olanaksız. Peki son sivil ayaklanma nasıl başladı? Aralık ayından bu yana nasıl sürüyor? Biraz da bunları anlatır mısınız?*

□ 3.GENÇ: Aslında saldırı ve baskıların en canlıcı olanı, doğrudan askerlerden değil, bizzat sivil Yahudilerden geliyordu. Hepsinin silah taşıma ruhsatı var. Hükümet bunlara bol bol silah ve cephane verdikten sonra, bizleri kırdırmaya başladı. Bu insanlar gece gündüz yerleşme bölgelerimizi basar, evleri, arabaları yakar, çoluk çocuk demeden insanları öldürür oldular. Hiçbir can güvenliğimiz kalmamıştı. İnsanların işkencelerde, diri diri gömüldükleri bir yerde, kimse bizim için bir şeyler yapmıyorsa, iş başa düştü dedik. Bunca yılın baskı ve zulmü karşısında, istisnasız herkes FKÖ'nün önderliğinde ayaklanmaya başladı.

□ 1.GENÇ: Tamamen FKÖ'nün kontrolünde ve onun direktifleri doğrultusunda aşama aşama gerçekleştirilecek bir plan uyarınca yürütüyoruz savaşımı başlatmış oluyoruz. İlk kez tüm Filistinliler birden ayaklandılar. Bizim ne kadar barışçı olduğumuzu herkes bilir. Ancak taş, sopa ve sapanlarla yürüttüğümüz bu savaşım, ileride gerektiğinde silahların da kullanıldığı çatışmalara dönüşecektir. Artık bizim sesimizi duyurabileceğiz. Biz kimsenin malına göz dikmedik. Sadece kendimizde olanı istiyoruz ve alacağız da.

□ 4.GENÇ: Barikatlar doğrudan FKÖ eliyle ve liderlerimiz tarafından planlanıyor olması çok önemli. FKÖ içindeki tüm güçlerin bir arada hareket etmeleri, tüm örgütlerin güçbirliği yapıyor olmaları çok olumlu bir gelişme. Eğer birlik olmasaydık, bu denli ses getiremezdik.

□ 2.GENÇ: Ne yazık ki, başta İsrail olmak üzere, Batılı ülkeler ve onların basın organları, çeşitli söylentiler çıkararak hareketimizi baltalamak, önüne geçmek istiyorlar. FKÖ'nün kontrolünde gelişmediği, ayrılıklar olduğu gibi haberler, kurtuluş savaşımızı bölmek için başka devrimcilerin uydurduğu yalanlar. Eğer öyle olsaydı, hareket tüm bölgelerde aynı anda başlamazdı. Biz tek bir halkız, tek bir örgüt halinde, tek bir liderin komutasında savaşıyoruz. Bunda FKÖ'nün Cezayir'deki kongresinden tek bir vücut halinde çıkmasının önemi büyük. Başarımızın en büyük kanıtı budur.

■ *Son ayaklanmanın savaşımınıza olan katkıları ve somut sonuçlarını kısaca özetler misiniz?*

□ 1 GENÇ: Bu konuda genel olarak şunları söylemek mümkün. Birincisi, korku denen şey artık halkımız için bir anlam taşımıyor. Kaybedeceğimiz hiçbir şey kalmadığından, ölümü göze alarak tek bir vücut halinde çarpışmaya başladık. Öte yandan İsrail artık dünyayı kandıramaz oldu. Maskeleri düştü ve altından irkçı, faşist bir diktatörlük göründü. Davamızı ve onun haklılığını herkes görebilecek. Artık susmayacağımızı, ölünceye dek savaşacağımızı ve bunda kararlı olduğumuzu önce düşman herkese kanıtladık. Elde ettiğimiz bir diğer sonuç da, artık bizzat İsrail halkının bu konu üzerinde düşünmeye başlamasıdır. Onlar için de ciddi bir bunalım doğdu. Sürgünden gerçekler, direnişler onların da yaşamını felce uğrattı. İler işlerine koştukları Filistinliler artık ülkelerine çomak sokmaya başardı. Önceden böyle bir sorundan gerçekten habersiz olan, ya da onu önemsemeyen İsrail halkı giderek tedirgin oluyor. Yakında kendi politikalarını sorgulamaya başlayacaklar. Askerler de büyük bir bunalım içinde. Çok yakında ordudan kaçmalar olursa şaşırmayın. Hep birlikte yaşayacağız ve göreceğiz.

■ *Dünyanın dört bir yanındaki demokrat, ilerici, sol güçler sizin yanınızda. Çeşitli kampanyalar, protesto gösterileri sürüyor. Bu anlamda uluslararası dayanışmanın önemi ve sonuçları konusunda neler söyleyebilirsiniz? Dünya halkları ve gençliğinden neler bekliyorsunuz?*

□ 3.GENÇ: Dayanışma bizler için oldukça önemli bir konu. Ancak bunlar yalnızca diplomatik alanda kalmamalı. Sonuç verici olmalı. Bir Ortadoğu Barış Konferansı mutlaka toplanabilmeli. Her ülke bunu gerçekleştirmek için elinden geleni yapmalı. Öte yandan birçok yerde İsrail'i protesto eden, bize yardım çağrıları yapan hareketler var, kampanyalar düzenleniyor. Örneğin bu ilk dayanışma örneklerinin gösterildiği ülkelerden biri de Türkiye. Gençlerimiz bize sahip çıkıyor, destek oluyorlar. Onların eylemlerinin yarattıkları yadsınamaz. Tüm bunlar mücadelemize can katmakta, yalnız olmadığımızı göstermektedir. Buradan aldığımız moralle, topraklarımızda daha güçlü bir şekilde savaşıyoruz. Hiçbir katkı boşa gitmeyecektir, bundan emin olun. Artık biliyoruz ki dünya halkları bizimledir.

□ 4.GENÇ: Evet, unutmayalım ki, ezilen uluslar uzun süre boyunduruk altında tutulamazlar. Tarih bunun canlı örnekleri ile doludur. Bizim topraklarımızı işgal edenler de aynı sonla karşılaşacaklardır. Osmanlı geldi, yıkıldı. Almanlar, İngilizler geldiler, yıkıldılar. Hatta Arap ülkeleri bunu yapmaya kalktı, yıkılıp gittiler. Şimdi İsrail var, o da yıkılıp gidecek. Bunu hepimiz biliyoruz. Tarihin akışını geriye çevirmek olanaksız. Tüm ulusal kurtuluş hareketleri gibi, biz de haklı davamızı kazanacağız. Şunu herkes bilmelidir ki, Filistin'de barış olmadan dünyada barış olmaz!

gençliğin filistin halkıyla dayanışma eylemleri

10 ŞUBAT

Bir grup, İsrail'in İstanbul Konsolosluğu girişine hayvan kemiklerinin montaj edildiği "ölüm ve vahşet" simgeleyen bir çelenk ile, yanık bir bölüm bırakarak; bu ülkenin Filistin halkına uyguladığı baskıyı protesto ettiler.

11 ŞUBAT

İnsan Hakları Derneği, Ankara'da "İnsan Hakları Açısından Filistin Sorunu" konulu bir panel düzenledi. İsrail'in işgal altındaki topraklarda yaşayan Filistin halkına karşı yoğunlaştırdığı baskıların ve Filistin sorununun tarihsel kökenlerinin tartışıldığı panele konuşmacı olarak ANAP Ankara Milletvekili Bartın Doğu, SHP Ankara Milletvekili Cumhur Keskin, DYP Bursa Milletvekili Mehmet Gazioğlu ve Doç. Dr. Haluk Gerger katıldılar. Paneli İHD Genel Başkanı Nevzat Helvacı yönetti.

Yine aynı gün İstanbul'da "İsrail baskısı altındaki Gazze ve Batı Şeria'daki Filistinlilerle dayanışma için" Beyazıt meydanında 700 kadar genç toplandı ve İsrail bayrağını yakmak istediler. Polisin müdahalesine karşın dağılmamakta direnen öğrenciler "Kahrolsun Siyonizm", "Yaşasın Filistin Direnişi", "İnsanlık Onuru İşkenceyi Yenecek" biçiminde sloganlar atmaya başladılar. Polisin aralara girerek toplu-luğu küçük gruplara bölmeye ve dağıtmaya çalıştığı görüldü. Direniş ve sloganlar atmayı sürdüren topluluğa karşı polis coplarla müdahale etti. Polisin saldırısı üzerine çeşitli yönlere dağılan topluluktan 26 kişi gözaltına alındı.

12 ŞUBAT

Yaklaşık 25-30 kişilik bir grup öğrenci, önceki gün yaşanan olayı protesto etmek amacıyla Beyazıt Meydanında toplandı ve "Polis baskısına son, yaşasın Filistin direnişimiz" sloganı attılar. Öğrenciler polisin müdahalesi üzerine dağıldılar.

Ankara'da 7 öğrenci derneği, İstanbul'daki gösterilerde polisin tavrını kınayan bir açıklama yaptılar. Açıklamada, öğrencilerin üzerinde estirilen baskı ve anti-demokratik uygulamaların giderek yoğunlaştığına dikkat çekildi ve "Hükümet öğrenci gençliğin en haklı taleplerini polis coplarıyla karşılamaktadır" denildi. Açıklamada, gençliğin haklı mücadelesinin polis coplarıyla durdurulamayacağı vurgulandı.

13 ŞUBAT

Tutuklu ve Hükümlü Aileleri Yardımlaşma Derneği (TAYAD) ve Demokratik Mücadelede Kadın Derneği (DEMKAD), İstanbul Reklam Konferans Salonu'nda "Filistin Halkıyla Dayanışma ve Siyonist Vahşeti Kınama" konulu bir basın toplantısı düzenlediler. Toplantıya çeşitli öğrenci derneklerinden temsilciler de katıldılar.

Basın toplantısı sonrasında, Cağaloğlu Meydanı ve çevresinde bir yürüyüş kolu oluşturuldu. Yaklaşık 500 kişilik yürüyüş kolu Sultanahmet Meydanı'na kadar yürüdü. Ancak burada, geniş polisiye önlemlerinin alındığı görüldü. Yürüyüşçülerin arasına girerek grubu bölmeye çalışan Çevik Kuvvet ekipleri kalabalığa dağılmalarını söyledi. Eylemlerine bir süre de oturarak devam eden yürüyüşçüler "Son kez dağılmanızı ihtar ediyoruz" biçimindeki uyarı sonrasında ayağa kalkarak "İnsanlık Onuru İşkenceyi Yenecek" sloganını atmaya başladılar. Bunun üzerine polis kalabalığa saldırdı. Gösteri sonrasında 39 kişi "Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Yasası"na muhalefetten gözaltına alındı.

14 ŞUBAT

İsrail'in Filistin halkı üzerindeki baskılarını protesto edenlere karşı ikiyüzlü politikasını protesto etmek amacıyla açlık grevi başlatıldı. Çoğunu tutuklu ailelerinin ve yakınlarının oluşturduğu gruplar kalabalık gruplar halinde Sultanahmet Meydanı'na gelerek karanfiller altılar ve Sultanahmet Adliye binasının siyah bez bırakılar.

13 Şubat gözaltına alınan 39 kişinin ifadeleri İstanbul DGM'ce alındı. Gözaltına alınanlardan Adalet Meslek Yüksek Okulu öğrencisi Fethi Ozalp, gazetecilere yürüdükleri izleri göstererek polisle dayak yediğini anlattı.

15 ŞUBAT

İstanbul Üniversitesi'nde dağıtılan bir bildiri ile Filistin halkının haklı savaşını desteklendi. Çok sayıda dağıtılan bildiride Filistin halkının bağımsızlık mücadelesi anlatılıyordu. Herkesi bir insan olarak, Filistin halkı ile dayanışmaya ve siyonizmin insanlık dışı uygulamalarını protestoya çağıran bildiri; "Yaşasın Emperyalist Sömürüye Karşı Ortadoğu Halklarının Şanlı Direnişi" sloganı ile sona erdi.

Gülay Yener

NETAŞ direnişiyle ilgili olarak Otomobil-İş Sendikası Genel Başkanı İlhan Dalkılıç ve işten çıkarılan dokuz sendika görevlisinin görüşlerini aldık.

YARIN o 12 Eylül sonrası demokrasi mücadelesinin gebeliminde önemli bir yer tutan NETAŞ grevinin hemen sonrasında işçilerin örgütlülüğüne yönelen saldırılar günümüzde de sürüyor. En son NETAŞ direnişi'nin gebişimini anlatır mısınız?

İLHAN DALKILIÇ o 12 Eylül işçi sınıfının ekonomik ve demokratik hakları büyük ölçüde ihlal edilmiştir. Fakat, bütün baskıya rağmen NETAŞ örneğinde de görüldüğü gibi işçiler örgütlü güçleriyle haklarını savunmayı başarıyorlar. Hatta biz grev başladığımızda sermaye güçleri uzun süre Otomobil-İş Sendikası'nın dayanamayacağı düşüncesindeydi.

Sizce bu düşüncenin nedenini açıklar mısınız?

• Sermaye güçlerinin her şeyi ekonomik olanlık görmelerinden kaynaklanıyor. Onlara göre kazanç ne kadar doluyor o kadar yaşanır vardır. Ama gerçekte maddi, gerçekse manevi olarak güçlü desteklerle 93 günlük bir grevin nereye gittiği bilinmiyor. Bu kazanımlarımızla sonuçlandı. Tabii sermaye güçlerinin hiçbir zaman kabullenemeyeceği bu kazanım grev sonucunda yönelilen anti-demokratik baskıları ve işten çıkarılmaları gündeme getirdi. Son olarak 45 işçinin sudan Otomobil-İş'ten çıkarılmasının dikteşiyle gündeme gelmesine yol açtı, yevakhane ve fabrika işgaliyle sonuçlandı.

Sendika olarak, personel müdürü Ahmet Gökçenin NETAŞ'tan Otomobil-İş'e sokup atacağız gibi açık bir saldırısına SHP İstanbul Milletvekilleri Kenan Sönmez ve Hüsnü Ohçuoğlu'nun tavır aldıklarını söylediniz. Sendika olarak bu konuda girişimde bulunacak mısınız?

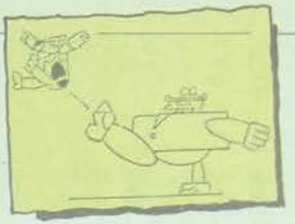

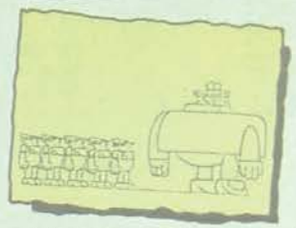

■ Tabii ki direkt olarak sendikaya yapılan bu saldırının karşısında kayıtsız kalmayacaktır. Hukukçularımızla birlikte konunun üzerinde durmaya devam edeceğiz.

İşten atılan 9 sendika temsilcisi Cihangir Başkara, Aydın Ülkerman, Cüneyt Demirkol, Hüsnü Yahşi, Akif Köycü, İbrahim Ören, Yusuf Savaşkol, Hasan Yılmaz Koçal, Erdurt Akbay da düşüncelerini şöyle aktardılar:

• Her şeyden önce emeğimize geri dönmekten çok, birlikte mücadele etmeye çalışmaktı. Ve başarılı olmaya inanıyoruz. Çünkü, grev sırasında katılmayan arkadaşlarımız bugün yanımızdalar.

■ Bizler almak istediğimiz bütün hak istemlerimizde karşımızda işveren sahibini değil, emniyet güçlerini gördük. Direniş sırasında da bir açıdan karşımızda güçlerin yığılmasıyla karşılaştık.

■ Ayrıca şunu da değinmek istiyoruz. Bizlerden daha kötü durumda olan ve hiçbir hakları, karşı çıkaları bulunmayan stajyer öğrencilerin durumlarına da kimse yaradığı oldukça açık bir şekilde girmiyor. Örneğin, biz grevdeyken bizim tezgahlarımızda çalıştırıldılar, bunun karşılığında da müdürlerine burer ateşe alındı. Bizlerle de direniş sırasında konuşan öğrenciler, yaz sonunda olmayı istediklerini, ama hiçbir şey yapamadıklarını belirttiler. Bu öğrenciler, kendi branşlarıyla hiçbir ilgisi olmayan ve her türlü ağır işlere çalıştırılmalarına karşın, bir işçinin yazdırdığı hiçbir sosyal hakları yazılmamış yorlar.

■ Sonuç olarak, tüm demokrasi güçlerinin kendilerine şu soruyu sormalarını istiyoruz. "Birlikte neler yapabiliriz, neler kazanabiliriz." Çünkü kazanabileceğimiz, yapabileceğimiz onca şey varken, sadece lafta kalan çekişmeler yerine, karşımızda duran ortak güce karşı çaba harcamalıyız.

DİRENECEĞİZ...

AKSAN İŞÇİLERİ

"sermaye ile mücadele verilmeden hak alınamaz."

Emekçilerin yaşam koşulları her geçen gün daha da kötüye giderken, tepkiler de yükseliyor. Aşağıda AKSAN işçilerinin MESS'e karşı kararlı ve birlik içindeki mücadelelerine ilişkin değerlendirmeye yapıtkan açıklamayı sunuyoruz.

Otomobil-İş Sendikasında örgütlü, Kartal yakınına bağlı AKSAN Metal Sanayii A.Ş'de, sendikanın izin önerileriyle başlatılan ek zam talebi sonucunda MESS ile yapılan görüşmelerin sonunda, MESS dışı kalan işyerlerinizi zam konusunda serbest bıraktı. Biz ise MESS'in bu kararına hiçbir zaman inanmadık.

İşverenden, temsilcilerimiz aracılığıyla zam talebinde bulunduk. İşveren bize maaşımızın yüzde 75'i oranında bir para önerdi. Aramızda yaptığımız oylama sonucunda işverenin önerdiği bu parayı reddettik. Yaşadığımız görüşmeler sonucunda işverenden, eşit olarak 20.000 TL para istedik. Teklifimiz, işveren şiddetle karşı çıktı. Fazla para istemediğimizden daha çok, eşit para istememize kızdı. Eşit para verilmesinin ilkelerine ters düştüğünü, MESS üyelerinden olduğunu, bu nedenle istediğimiz parayı vermeyeceğini söyledi. Bu arada 'yok' edilen, kapatılan bir sendika seçilmiyordu. Seçilme hakkımızın kullanılmasından sonra, işçi sendikası bilincinde ikisi kalan "Beş parmağın hangisi bir mi?" sorusuyla karşılaştık. Sanki örgütlülüğümüzden ödün vermiş, suçlanıyormuş, yargılanıyormuş gibi hissettik. Ne kötü şeymiş onlar için hak istemek...

İşverenin bu despot tutumu işçi arkadaşların tepkisi ile karşılandı. Hiçbiri yıldırılmadı. Bu kötü yaşam koşullarında daha kötü olamazdık. Çünkü Özal iktidarı tüm ekonomik, demokratik haklarımızı elimizden almıştı. Kaybedecek hiçbir şeyimiz yoktu, hakkımız olanı da istemek zorundaydık. Hakkını ve adaletini verilmek istenen bu paranın bize bir yarar getirmeyeceğini biliyorduk. Bu nedenle 31.12.1987 tarihinde bir servis boykotu, 5.1.88 tarihinde de yemek ve servis boykotları gerçekleştirdik. Boykotlarımız bir gün ara verip, işverenden bir teklif bekledik. İşverenin katı tutumu devam ediyordu.

Bundan sonra işverenle anlaşana kadar yemek boykotlarımız devam etti. Fazla mesaiyi kaldırdık. Bu arada fabrikanın hazır kumlarında üretim düşmüştü. Birliğimizi bozmak için işveren, çeşitli oyun denemelerinde bulundu. İşveri taşımalcımızın başka sendikalı görevde olduğu bir gün, diğer temsilcimizin de gece vardiyasında olduğunu fırsat bilen işveren, işçilere gelip para almalarını söyledi. Bu olmayınca aynı gün, kısmi müdürlüklerine kabul etmediğimiz parayı geri gönderip "anlaştıklarını, bu paranın dışında para vermeyeceklerini" yalanını kısmi yetkilere söylediler. 13 arkadaşımız kandırılıp para aldırtı. Para alan arkadaşlara diyalog kurup kandırdıklarını, birliğimizi ve direnmemizi kırmak istediklerini, kabullendiğimiz bu parayı bize metazori aldırmak istediklerini söyledik. Para alan arkadaşlar personele gelip, aldatıldıklarını söyleyerek paraları geri verdiler.

İşverenin bu oyunları bizi bölmeye yetmemiş. Çünkü aramızda bölünmez bir bütün oluşturmuştuk. İşveren, bu konuda yanıldığını anladığı halde ari niyetini sürdürüyordu. Kısmi müdürlüklerine haber verip, "Para almak isteyen işçiler gizlice bir dilekçe yazıp patronlara alsınlar" dedi. İşverenin amacı, açıktan ve başka yollarla yapamadığını, gizli para aldırarak işçiler arasında ikilik yaratmaya yönelikti. İşverenin bu oyunu da işçilerin tepkisiyle karşılandı. İşverenin oyunları bize çıkmaz bize karşı olan katı tutumu ve direnci kırılmıştı. 11.1.1988 tarihinde işveren anlaşmaya yanaştı.

Bizim teklifimiz birer maaş ikramiye, düşük ücretlere 100.000 TL eşit, yüksek ücretlilere 75.000 TL yine seyyanen eşit oldu. İşveren bir maaş ikramiyeyi kabul etti, bunun dışında eşit 50.000 TL. para verdi. Bu durum arkadaşlara yeniden anlatıldı ve kabullendik.

AKSAN işçileri olarak, sermaye ile mücadele verilmeden haklarımızın alınamayacağının ve "Hak verilmez alınır" ilkesini temel olarak yaşadık. Kazandığımız işçi haklarının kolay kazanılmadığını, zorlu sınıf mücadeleleriyle kazanıldığını ve sermaye sınıfının bize bir lütfu olmadığını, verdiğimiz mücadele örneğinin AKSAN işçilerinin dışında en geniş işçi yığınlarının ortak sorunu olduğunun bilincine vardık. Kolektif hafızel etmenin önemini ve sınıf adına tahmin söylediği sınıf ve kitle sendikalığının önemini daha da anladık. Sermaye sınıfı ve işbirlikçilerinin işçi sınıfının hiçbir olanak tanımadığının, sözde demokratik yasaların ücretli buyruklarının kölesi durumuna gelmesini istediğinin bilincine vardık.

AKSAN işçileri, işçi sınıfının demokratik hak ve özgürlükleri için, yapılan baskılara karşısında hiçbir ayrım gözetmeksizin alınan kararları işçi sınıfının örgütü Le sürdürmeye kararlıdır.

Yarın Kartal Bürosu

DİYARBAKIR CEZAEVİ:

DİRENDİK... KAZANDIK...

Hakan Özel

Diyarbakır Cezaevi, sekiz yıldan bu yana baskıya, işkenceye, anti-demokrasiye karşı direnişin simgesi. "İnsanlık onurumuz işkenceyi yenecek" belgisinin doruğa ulaştığı onurlu mevzilerden biri olmayı sürdürüyor. Yıllardır açlık grevleriyle, protesto eylemleriyle yıpratılan vücutlardan başkaldıran direnme gerçeği, dipdiri karşımıza dikiliyor.

Hedef, demokrasi uğruna, daha güzel bir gelecek için verilen mücadelede "içeri" düşenlerin sesini kısmak, suskun, baskıya boyun eğen bireyler yaratmaktı. İktidar, Diyarbakır gerçeğinde, bu hedefini gerçekleştiremeyeceğini bir kez daha gördü.

Son olarak şubat ayı içinde, cezaevlerinde toplam 2 bin tutuklu ve hükümlü insanca yaşam koşulları için süresiz açlık grevine başlıyordu. Tutuklu aileleri de, başta siyasal partiler olmak üzere, Türk Tabipler Birliği'ne kadar uzanan ziyaretlerinde, istemlerin desteklenmesi ve bu konuda kamuoyu yaratılması gerektiğini vurguladılar. Son olarak 29 kişi, Diyarbakır'daki ilerici demokrat çevrelerin de etkisi ve etkin katılımıyla SHP İl binasında açlık grevine başladılar.

Aileler açlık grevine başlamadan hemen önce, tabiplere olan 2 grevci, SHP komisyonu ile birlikte bir basın toplantısı düzenleyerek, içerde işkencenin hâlâ sürdüğünü, grevdeki insanlara şekerli su verilmediğini, doktor kontrolünün olmadığını, insanların tek tek hücrelere konulduğunu anlatıyor ve en temel istemlerin gündemde dinleyici olmaması ve Kürtçe konuşabilme özgürlüğü olduğunu vurguluyorlardı. Bu arada askeri hastanede yatan tutukluların da açlık grevine başladıkları haberi geliyordu. Açlık grevindeki hastaların tek tek odalara konduğu ve kapıların üstlerine kilitlendiği haberi de tepkiyle karşılanıyordu. Hiçbir şey yenmediğinde 10-15 günden sonra ölüm tehlikesinin baş gösterdiği belirtildiğinde ve grevcilere su verilmemesinin nedeni sorulduğunda adli mü- [illegible] şavir, "Ben emir verdim verilmemesi için. Bana da öyle emir veriliyor. Ankara'ya sordum, emir oradan veriliyor" diyordu.

Diyarbakır yine büyük bir coşkuyu yaşıyordu. Yine kararlılığın, dayanışmanın örnekleri sergileniyordu. İnsanca yaşam koşullarına evet diyen SHP Kars ve Mardin milletvekilleri Mahmut Alınak ve Adnan Ali Ekmen de açlık grevine katılıyorlardı. SHP İl örgütü tutuklu aileleri için gereken gayreti gösterirken, İnsan Hakları Derneği ve TAYAD da yapmış oldukları açıklamalarda, fiili durumu demokrasi adına utanç verici olarak niteliyorlardı.

Dicle Üniversitesi öğrencilerinden 200 kişilik bir grup, ellerinde kırmızı karanfilleri, yüreklerinde coşku ile açlık grevini ziyaret ediyor ve grevcilere desteklerini sunuyorlardı. Coşku ve sevinç ortamı birlikteliğin anlamını simgeliyordu.

Toplu ziyaretlere polisin doğrudan müdahalesinin olmamasına karşın, fotoğraf

Açlık grevini destekleyen öğrenciler toplu halde

ve video çekimleri yapılıyordu. Polis hastanede de ilgileniyor, fotoğraf çeken bir muhabiri bir süre gözaltına alıyordu.

Yine Dicle Üniversiteli öğrenciler gazetelere ilan vererek duyarlı kamuoyunu göreve çağırıyor, çağdışı baskıcı uygulamaları şiddetle kınıyorlardı. Görüştüğümüz öğrenciler, aileler birlikte açlık grevine katılmaya hazır olduklarını bildiriyorlardı. Telgraf çekmekten yürüyüşe, oturmaya kadar uzanan eylem biçimleri öneriliyor, dikkatle tartışılıyordu.

Her an, her dakikası Diyarbakır'la, Aydın'la, Bursa'yla, Eskişehir'le ... birleşen eylem, kazanımla sonuçlandı. İstemler kabul edildi. Özal, eylemden sonra açıklama yapma gereği duydu, tek tip uygulamasına ülke çapında son veren tasarı bugünlerde TBMM'ne sunuldu. Olağanüstü hal uygulamasının olduğu yerlerde askeri ceza ve tutukevinde bulunan tutukluların sivil cezaevlerine aktarılması günde-

Ziyaretten sonra dağılan öğrenciler

me geldi. Kısacası eylemlilik süreci başarıya ulaştı.

Haklarımızı dişimizle, tırnağımızla sökerek alacağımız bir kez daha kanıtlandı.

Yıllardır esen rüzgârın geniş halk muhalefetiyle fırtınaya, boraya dönüşeceği bir kez daha anlatıldı. İnanıyoruz ki insanlar bir kez daha, bir kez daha anlatmaya daha.

YARIN, eylemler sırasında Diyarbakır'daydı. Direnişin, dayanışmanın anlamını, kazanımların coşkusunu tutuklu aileleri ile birlikte yaşadı. Diyarbakır cezaevinde ki tutuklu ve hükümlülerin istemlerini, yaptıkları basın açıklamasının bir özetini yayınlayarak aktarıyoruz, "dışardakilerin" duygu ve düşüncelerini ise Sakine Can anlatıyor.

Diyarbakır'dan aldığımız bir şiir

İDAM

Öyle bir şey yapacağım ki
"Sayın ..." [illegible]
[illegible] idam ettireceğim sana
Uzun süre can çekişmesin ama
Sonunda yağlı kementte yok olacak
Dokunamayacaktır hiçbir zaman cana
İşte o an hep birden bir ses duyulacak
Bu ses [illegible]
Mavi gökyüzü, berrak deniz, bereketli toprak
Kurtuluşun [illegible] olacak
İşte o [illegible] HALKI

Turhan Yıldız

Cezaevinden çeşitli yollarla çıkartılan mektuplar

Açlık grevini ziyaret eden ... SHP önünde

Söyleşi yaptığımız anaların pek çoğu Türkçe'yi az bildiklerinden dolayı Kürtçe söylenen sözler bize çevrilerek aktarılmıştır. Silvan'dan, Urfa'dan, Elazığ'dan, Eruh'tan gelen analar, eşler yakınlarının haklı savaşımını desteklemek için Diyarbakır'da birleşmişler; tüm ilerici, demokrat kamuoyuna çağrı yapmaktadırlar: Savaşımımızı destekleyin!

Bu istemi, ceza ve tutukevlerinden, partilerden, demokratik kitle örgütlerinden açlık grevleri ve çeşitli eylemlilik biçimleriyle yanıtlanmıştır.

Baskıların oldukça yoğun olduğunu aktaran tutuklu aileleri, uzun süredir görüşün olmadığını, telefonlara bile yanıt verilmediğini, çocuklardan bir haber alınamadığını belirttiler. SHP merkezinden çıktıktan sonra sıkı bir takibe alındıklarını, akşamları kalınan evlerde sürekli rahatsız edildiklerini, tehdit edildiklerini, SHP'ye girmeyen polisin ANAP'a gidildiğinde arkalarından geldiğini bildiren anaların duygu ve düşüncelerini Sakine Can'ın kendisinden dinleyelim:

"Bizlere kendi dilimizi konuşturmuyorlar, sonra Avrupa'ya demokrasiden bahsediyorlar. Bu böyle olmaz..."

"Çocuklarımızdan hiç haber alamıyoruz. Oğlum hasta, ölüm derecesi var. Çok endişeleniyorum. Sadece kendi oğlumdan değil. Oradakilerin hepsi benim oğlum. İstedikleri şeyler yapılamayacak şeyler değil. Radyo istiyorlar, görüşlerde bizlerle yalnız olmak istiyorlar. Anadillerini, Kürtçeyi konuşmak istiyorlar. Türkiye'de kanun yok. Hırsızlık yapan Vuralhan'ın peşine düşmüyorlar. O kızı (Aysel) getiriyorlar. 'Zulme uğruyor, kendi dilini konuşturmuyorlar' diye basbas bağırıyorlar.

Onlara sesleniyorum. Onlar önce dönüp kendi yaptıklarına baksınlar. Bizlere kendi dilimizi konuşturmuyorlar. Sonra Avrupa'ya demokrasiden bahsediyorlar. Bu böyle olmaz.

Oğlum siyasal mezunu. Suçsuz yere iki idam verdiler. Halkı, bizleri düşündükleri yok. 'Semra Hanımın' her şeyi özeldir. Burada ölenlerden haberi yok. Özal Bey karısını bilmem nerelere götüreceğine, ülkeden gideceğine sorunlarla uğraş-

"Biz bu ülkede yaşamıyor muyuz? Polisi, köpeği arkamızda... Ne istiyorlar bizden?"

sın. Amerikalara gidiyor hastalandığında. Atatürk bile hastalandığında yurtdışına çıkmamış. Neyin nesi bu! Oğullarımız cezaevlerinde ölüyor. İlgilenen yok. Biz bu ülkede yaşamıyor muyuz! Polisi, köpeği arkamızda ne istiyorlar bizden! Mesut Yılmaz Bey gitti Avrupa'da işkence yapılmayacağına dair imza attı. Ülkede işkence yokmuş, memleket kan ağlıyor.

Biz çocuklarımızı sizin için mi doğurduk? İşkence yapasınız diye, onları zamanız için mi? Hep birlikte güzel bir yaşam için, iyi için, doğru için mücadele eden gençlerden ne istiyorsunuz! Canlarıysa onları da veriyorlar. Artık biz de onların yanındayız, biz de mücadele edeceğiz. Gerekirse onların yerini biz dolduracağız, gerekirse kendimizi yakacağız. Baştakiler sizlere sesleniyorum. Siz de yatın da görelim gününüzü. Çocuklarımızın kanını içiyorlar. Elbise giymedikleri için çocukların ifadesini almıyorlar. Mahkeme huzurunda 'deli elbisesini' giyin diyorlar. Deli elbisesini Özal giysin. Bizim çocuklarımız köprü, baraj satmıyor. Bizim çocuklar nereyi satmışlar, tapusunu göstersinler.

35. Koğuş kan kusuyor. Tüm cezaevi ölümle pençeleşiyor. En büyük işkence anadilimizle konuşturmamaları. Bunlar koklayarak da anlaşabilirler diyorlar. Bu eylemde çocuklarımızın yanındayız. İstekleri kabul edilene kadar eylemlerine devam etsinler. Haklarımızı vermiyorlarsa söke söke almasını biliyoruz. Tüm insanlara sesleniyorum buradan. Çocuklarımızın eylemi haklıdır. Onları destekleyin."

Gerçek olarak yapılan söyleşide de kızıyla haberleşmenin pencere kanalıyla yapıldığını öğrendik. Tam o sırada bir ana-mız girdi içeriye, konuşamıyor, boğulmaktan sesi kesilmiş durumda ama, yaptığı işin gururuyla oturdu. İçeriden haber getirmişti. Hâlâ şekerli su verilmediğini, her koğuşta 4-5 kişinin mi dokunamadığını(?) geçtiğini, açlık grevindeki insanların hücrelere tek tek kapatıldığını ve her şeye rağmen istekleri kabul edilene kadar eyleme devam edileceğini anlatıyordu.

"İnsanlık Onurunu Yaşatmak İsteyenler Sesimize Kulak Versin"

Diyarbakır Cezaevi'ndeki tutuklu ve hükümlüler, süresiz açlık grevine başlamadan önce "Devrimci, demokrat, yurtsever kamuoyu"na bir açıklama yaptılar. Tutuklu ve hükümlüler Diyarbakır Cezaevi'nin, 12 Eylül'den sonra işkence ve katliamların odağı durumuna geldiğini ve insanlığın hayvani özelliklerden daha aşağı derecelere indirilmeye çalışılan, herkesin içinde siyasi tutukluların ırzına geçilen bir yer olduğuna değindikten sonra, açlık grevine başlama gerekçelerini kısaca şöyle açıklıyorlar:

— 12 Eylül 1980'den 1984 yılı ortalarına kadar, yöneticilerin de gizlemeye gerek duymadıkları gibi Diyarbakır Cezaevinde tam bir vahşet uygulanmıştır. Bu durum 1984 yılı ve sonrasında ise örtülü olarak sürmektedir.

— En uzun gözaltı süresine sahip ülke Türkiye'dir ve gözaltı süresi işkence süresinden başka bir şey değildir. Gözaltı sırasında dürnsüz ifadeler, işkence ile imzalattırılmaktadır.

— Mahkeme heyetleri işkence altında alınan ifadeleri delil kabul etmekte ve tutukluluk süresince devam eden yargılamalarda, cezaevlerinde işkence olduğuna dair hiçbir şikayet gözönüne alınmamaktadır.

— Diyarbakır sıkıyönetim mahkemelerinde idam cezası alan yüzlerce mahkumun kararı, cezaevlerinde işkence sonucu alınan ifadelere dayandırılmaktadır.

— Diyarbakır cezaevinde işkence sonucu 50'nin üstünde tutuklu öldürülmüştür. Pek çok arkadaşımız işkencecileri protesto etmek için yaşamına son vermiştir.

— Diyarbakır Cezaevi'nde adam öldürme, işkence hâlâ sürmektedir. İnsanlık suçu işleyenler, buna karşı çıktıkları için tutuklu ve hükümlüleri cezalandırmaktadırlar. Kimi tutuklu ve hükümlüler tahliye olmaları gerekirken, aldıkları cezalardan dolayı keyfi mahkumiyetlere çarptırılmışlardır.

— İşkencenin yöntem ve araçları çok çeşitlidir. Bizler 8 yıldır ziyaretçilerimizle birlikte bu baskılara maruz kalıyoruz. Kendi dilimizi konuşmamıza izin verilmiyor. Burada yaşayan mahkumların çoğunun Kürt olduğu gözönünde bulundurulursa, görüş günleri tam bir işkenceye dönüşmektedir.

[illegible]

... süresiz açlık grevi (S.A.G.) eylemine girmiş bulunmaktayız. ... insanlık onurunu korumak ... kulak versin ... yoruz.

Kabul edilen istekler

- Tek tip elbise giydirme ... kaldırılması
- Ailelerle serbestçe Kürtçe konuşulması
- [illegible]
- [illegible]
- Özel [illegible]
- [illegible]
- [illegible]
- [illegible]
- [illegible]
- [illegible]
- Siyasi [illegible]

GENÇLİK

8 MART'A SAHİP ÇIKIYOR

Kapitalizm, çağımızda ulaştığı tekelci aşamanın politik sorunluluğu olarak gerici ve baskıcı bir tutum içinde kendi dışında kalan sınıf ve toplumsal kesimler üstünde insanlık dışı eylemlerini arttırmaktadır. Görülmektedir ki, gerçekçi ve yığınsal bir karşı koyuş sağlanamazsa; her geçen gün geniş halk kitlelerinin üstündeki baskı daha da artacaktır. Bu durum demokrasi mücadelesinin verildiği işçi sınıfı ve tüm ilerici güçlere yeni görevler yüklüyor. Gerici ve baskıcı tutumlardan etkilenen tüm kesimleri yığınlar halinde bir araya getirecek örgütlenmeler oluşturup, bunlar arasında demokratik dayanışmanın yükselmesini sağlamak bu görevler arasında çok önemli bir yere sahip.

İşte ülkemiz, onun koşullarının da etkisiyle kimi zaman hiç düşünülmemiş, kimi zaman düşünüldüğü halde çözümü ertelenmiş genç kız ve kadınlarımızın sorunlarının birikmişliğiyle karşı karşıya. Dünyada iki yüz yıla yakın geçmişi olan kadın hareketi ülkemizde oldukça genç. Bir dönem siyasi partilerin kadın kolları ve bazı bağımsız kadın örgütleri vardı. 12 Eylül'le beraber bunlar kapatılmış ve siyasi partilerin bu tür kollar oluşturmaları yasaklanmıştır.

Bugün değişik politik kimliklere karşın hep birlikte kadın sorunlarının çözümüne yönelik örgütlenmelerin takipçisi olmamız. Daha işiden, daha güzelden ve daha geleceğinden yana olan tüm güçler, bu güçlerle demokratik dayanışma yükseltmelidir.

Toplumsal gelişme zor ve yavaş ilerleyen bir süreç. Yardımlaşmadan, birlikte hareket etmeden yürümenin güç olduğu bir yolda ve önümüzde önemli bir umut var: 8 Mart.

Genç kızlık dönemi, kadın sorunlarının tohumlarının atıldığı ve dallanıp budaklanmaya başladığı bir dönem. Gerçek şu ki, genç nesil, kız-erkek birçok sorunu kucaklayarak yaşama hazırlanırken, genç kızlar toplumda varolan "kadın-erkek eşitsizliği" olgusunun kendilerine yüklediği birtakım ek sorunları da üstlenmek durumunda.

Genç kızların, yalnızca cinsiyetleri nedeniyle ailede ve çevrede yaşadıkları sorunlar, toplumsal sorunlar olarak çıkıyor karşımıza. Örneğin, aile içinde genç kızların evde olma saatinin genelde erkeklerden erken olması; üniversite yurtlarında kalan kız öğrencilerin yurda giriş saatlerinin erkeklerden önce olması; çoğu zaman bir bayanın kocasından önce evde olması gibi durumlar, ebedi bir zincirinin aileden topluma devredilen halkalarını oluşturuyor. Bu örnekleri çoğaltabiliriz: Aile içindeki eşitsiz işbölümü, kızların ev işlerinin büyük bir bölümünü üstlenmeye zorlanmaları, erkeğin aile reisi olduğunun yasalarda yer alması vb.

Görüldüğü gibi aile içinde egemen ataerkil anlayış, toplumun ve devletin kurumlarıyla yasal bir çerçevede yaşamda karşılığını bulmaya devam ediyor.

Bu işin yalnızca bir yönü; bir de ekonomik yapıdan kaynaklanan ve yine eşitsizliğe yol açan durumlar söz konusu. Örneğin üniversiteye ve yüksek öğrenim kurumlarına başvuruda kızların seçenekleri erkeklere oranla daha sınırlı alanlarda yoğunlaşıyor. Başka bir deyişle, kadınlara tanınan iş alanlarının oldukça sınırlı olması, genelde üniversitelerde kızların azınlığı, erkeklerin ise çoğunluğu oluşturmasının temel nedenlerinden birini ifade ediyor. Bu kısıtlı çalışma olanaklarında, ülkede varolan yaygın işsizlikten öncelikle etkilenen kadınlar oluyor.

Örneğin, 1986'da ODTÜ'de Eğitim Fakültesi öğretim üyelerinin hazırladığı "ODTÜ Kampusunda Gençlik ve Sorunları" adlı kitapçıkta, bilgisayar kullanılarak çeşitli fakültelerden 968 öğrenci, araştırmanın örnekleme grubunu oluşturmuş. Örnekleme grubunun cinsiyete ve fakültelere göre dağılımı şöyle:

Cinsiyet	Mühendislik	Mimarlık	Fen-Edebiyat	İktisadi ve İdari Bilimler	Eğitim	Toplam
Kız	124	33	94	53	9	313
Erkek	391	55	110	85	14	655
Toplam	515	88	204	138	23	968

Tablodan da görüldüğü gibi kızlar erkeklerin hemen hemen yarısı kadar.

Kuşkusuz buradaki amacımız yalnızca sorunların varlığından söz etmek değil, bunlara çözüm olabilecek seçenekler geliştirmek, eşitsizliğin yok edilmesi perspektifiyle "kadınla erkek her yerde birlikte, her yerde eşit" belgisi altında mücadele vermek. Bu mücadelede somut kazanımlar elde almanın tek ve zorunlu koşulu örgütlenmektir.

Biz genç kızlar, aile ve çevremizde, yaşamı yeni hazırlandığımız aşamada yoğun olarak yaşadığımız sorunlara çözüm yolları ararken ve yeni kuşaklar olarak toplumda kadın-erkek eşitliği yönünde bir değişime doğru mücadele verirken, birlikte vereceğimiz mücadele, yaşamda somut kazanımlar olarak karşılığını bulacaktır.

Yıl 1857. Yer, New York, Amerika. Kırk bin işçi büyük bir grevde. Patronlar bir çözüm düşünüyor. Derken, "nedeni bilinmeyen" bir yangın. Birçok işçi yaşamını yitiriyor.

Yıl 1889. Paris'te, çeşitli ülkelerden gelen işçi delegelerin toplandığı Dünya Fuarı'nda tarihte ilk kez emekçi kadın, uluslararası işçi sınıfı hareketi içinde gelişen kadın hareketinin öncüsü Klara Zetkin'in ağzından, yaşamın bütün alanlarında eşit haklar isteğiyle tarih sahnesine çıkıyor. "İnsanlığın kurtuluşu için dövüşen proleterler, kadının ekonomik bağımlılığını ve insan oyunun yarısının esirliğe mahkum olmasını kabul edemezler."

Yangın gerçeğinden 53 yıl geçiyor. Bu süre içerisinde, kadın-erkek emekçi kitleler gerek ulusal, gerekse uluslararası platformlarda ekonomik, politik, toplumsal ve tarihsel süreçlerde birlikte yer alma gerekliliğini yaşama geçirmede önemli adımlar atıyorlar.

Yıl, 1910. Yer, Kopenhag, Danimarka. Sosyalist Kadınların İkinci Uluslararası Kongresi. Klara Zetkin'in "Grev yaparken çıkan yangında yaşamını yitirmiş Amerikalı kadın işçilerin anısına, yaşamlarını yitirdikleri günü o an 8 Mart'ın Dünya Kadınlar Günü olarak her yıl kutlanması" önerisi, büyük bir coşku ve oybirliğiyle kabul ediliyor.

Böylece uluslararası hareket içinde bağımsız bir kadın örgütlenmesinin gerekliliği en somut biçimde belirleniyor. Zetkin'in düşünceleri arasında, Uluslararası Kadın

Kongresini gerçekleştirmek düşüncesi de vardı. Bu kongre, kadınlara bilinç ve eylem düzeyini yükselteceği gibi, hareket içindeki sekterlere bu konuda verimli güzel bir yanıt olacaktı. Lenin bu görüşü tümüyle onaylıdı: "Bu kongre en geniş kadın kitlelerine ve mesleksel bir etkinliği olan kadınlara, sanayi işçileri, ev kadınları, öğretmen ve memur kadınlara kendimizi anlatmamızı ve hatta onları kazanmamızı sağlayacaktır. Bu önemli bilinç düzeyleri yükselecektir" dedi.

8 Mart ortaya çıkışı itibariyle kadın hareketine yeni bir boyut getirdi. Sığ ve basit perspektifli kadın hareketi ile sekter, "mutlak eşit fikçi" kadın hareketleri arasında bilimsel bir kadın hareketini ahtığetedi.

Dünya Kadınlar Günü'nü 78. kez kutlarken, 23-27 Haziran 87'de Moskova'da toplanan Dünya Kadınlar Kongresi'nin belirlediği aşağıdaki temel sorunların çözümünü ortak hedeflerimiz olarak kabul edip, mücadeleyi yükseltmeliyiz.

- Kadınların toplum içindeki statüleri erkeklere göre geridir.
- Dünyada ekonomik krizlerin artması, enflasyonu da körüklemekte ve yaygın işsizliğe neden olmaktadır. İşsizlikten öncelikle etkilenen ise, eğitim eksikliği, beceri ve performans yetersizliği içinde olan kadınlardır.
- Gelişmekte olan ülkelerde kadınlar daha çok kırsal alanlarda çalışmakta, düşük ücret almakta ve uygun olmayan çalışma koşulları ile karşı karşıya kalmaktadır.
- Annelik sorumluluğunun kadınların üzerinden alınamaması onları iş ve aile yaşamı arasında tercih yapmaya zorlamaktadır.
- Erkeklerle aynı işleri yapan kadınlar, eşit işe eşit ücret alamamaktadır.
- Dünyada yaklaşık yüzde altmışını kadınların oluşturduğu 800 milyon yetişkin cahil vardır.
- Kadınlara karşı ayrımcılık yaygın olarak sürmekte ve hükümetler bunu dinlemek için kabul ettikleri yasayı uygulamaktan çekinmektedirler. Ayrımcılık özellikle yasalarda ortaya çıkmaktadır.
- Kadınların kitle iletişimi araçları karşısındaki durumu, bütünüyle önemsenmedikleri, sorunlarının derinlikli olmayan yaklaşımlarla ele alındığını, cinsel obje olarak kullanıldıklarını ortaya koymaktadır.
- Kadınların ev içi hizmet üretimi, yemek yapma gibi ev işleri karşılığında para almaması ve sömürülmesi sürmektedir.

Demet Çetin

Dünyaca Meşhur Başvekil T.Ö'nün Belediyeleri...

First Lady'nin sevgili T.Ö. "Kalkınma yolundaki ülkelerde tasarruf patlaması olması lazım, halbuki bizde tüketim patlaması var" demiş. Anlaşılan yine devir değişiyor. T.Ö. ne zaman Sam Amca'nın hastanelerinde bir yerini onartsa gayet açıklıkla bir şeyler anlatmaya başlıyor. Bacağından kalbine damar nakli yaptırdığında moda, yastık arasındaki paralar ve altınlar ortaya çıkan bakalım. Ekonomide Şikagolu çocuklar esintisi vardı. Gözüne hava üflenip geldikten sonra da moda, altınlar ve paralar yastık arasına dönüştü. Şimdi de ekonomide moda Keynes esintiler taşıyor. İnsanın başına bu dünyada her şey gelebilir. Bakın Temel'in başına gelenlere...

Bir gün Temel ahırdan içeri girdiğinde ineğini yere serilmiş, mahzun gözlerle lavana bakar bulmuş. İneğini ayağa kaldırmak için diller dökmüş, türküler okumuş, horoz tepmiş, ne ki tümü boşuna. İnek bir Temel'e, bir lavana bakıp "Boşuna tepinme, vadem geldi uşağım" demiş. Bir anda Temel'in aklına Dursun'a danışmak gelmiş. Bir koşu karşı yamaçtaki arkadaşı Dursun'un yanına varıp, "Ula Dursun, ineğin hasta olduğunda ona ne verdiydin?" diye sormuş. Dursun kaşları çatık, ayağına bulaşan tezeğe bakar gibi Temel'e bir göz kaydırıp: "Tuzruhu" demiş. Temel doğru hızıyla çarşıya inmiş, bir şişe tuzruhunu kaptığı gibi ahıra dalmış. Sevgi dolu gözlerle ineğe yaklaşıp, tuzruhunu gırtlağına boca etmiş. Tam ineğimi kurtardım diye soluklanacakmış ki, gözleri yuvalarından fırlayan, ağzı burnu köpüren inek, yerinden böğürerek doğrulmuş, önüne ne gelirse yıkarak gözden yitip gitmiş. Temel kâh dizleyerek, kâh yere yapışa ineğin bıraktığı izler üzerinde seyirtmiş. İzler onu Dursun'un evinin dibindeki yamaca götürmüş. İneği bir ağacın dibinde çatlamış yatıyormuş. İneğinin başına çöken Temel hem ağlıyor, hem de "Acaba tuzruhunu az mı verdim" diye söyleniyormuş. Başını kaldırınca yamacın tepesinde dinelen Dursun'u görmüş, hemen ünlemiş:

— Ula Dursun, tuzruhunu ineğe verdiğinde n'olduydu?
— Öldüydü.
— Ula, he onu bana niye demedin uşağım? N'olduğunu sordun muydu?

Dünyaca meşhur başvekil T.Ö. "Kalkınma yolundaki ülkelerde tasarruf patlaması olması lazım, halbuki bizde tüketim patlaması var" demiş. İzmir'de banka borçlarını ödememek için oligarşiye başkaldıran sanayicilere öğütler vermiş. Küçülün, işletmeleri daraltın, villalarınızı satın diye yol göstermiş. Devlet bu başkaldırıyı burjuvazinin genel çıkarları adına oligarşiyi üzmeden nasıl olsa çözecektir. Ama T.Ö.'nün gözü, halkın beslenme, barınma, giyinme, ulaşım ve kültürel gereksinimlerinin denetimini yapan yerel yönetimlerdedir. Dünyanın en güzel anayasasını bozmayı da göze alarak seçimleri bu yıl içinde bitirmek çabasındadır. Bu da demektir ki, kitleleri acımasız koşullar içinde yaşamaya mahkum edecektir. Dickens romanları yüzyılı aşkın bir süre sonra yeniden yazılacaktır.

Gerçi büyük kentlerde yaşayan insanlar, bağlarını ne zaman ne geleceği belli olmayan bir yaşamı sürdürmektedirler. Korku filmlerindeki gerilimler, kent yaşamının gerçekliği yanında bir komik unsur olarak kalırlar. Örneğin, karanlık ve sisli bir bulvarda müzik tonunu oynatarak dışarı çıkan uzun tırnaklı birisi yulunu yitirmiş kurbanını bir süre izledikten sonra yavaşça yaklaşır. Sisler arasından bir çığlık yükselir. Ertesi gün uyanan yüce halkı, kanı içilmiş bir cesetle karşılaşırlar. Ama görünmez canı, sonunda ceza olarak yakalanır ve cezasını bulur. Oysa kentte yaşam böyle midir? Yaşadıklarımızın en çok yerdirilmek, yaşamımızı sahip olma, ruh sağlığımızı bozan gereksinimler bir bir gözümüzün önünden akıp gider. İşte bir film geridi bu denli gerilimle, acıyla dolu değildir. İşte yaşam kesitlerimiz, yaşamak zorunda bırakıldıklarımız.

Bir hamile kadın, o çelik taşlarla döşenmiş kaldırımlarda yürümektedir. Ayağı her an o gıcık güzel yapılmış acayip taşlara takılabilir. Kimbilir kaç kişi takılmıştır.

Bir yaşlı adam torununu gezdirmektedir. Nedeni bilinmez yüksekliklerdeki kaldırımdan aşağı inmek zorundadır. Dengesini yitirip yere düşebilir, ayağı kırılabilir. Kimbilir kaç yaşlı insan ve çocuk o kaldırımlardan aşağı düşmüş, alçılar içinde kalmıştır!

Gece, bir araba, ışıkları sönük bir caddede ilerliyor. Araba bir anda yitiyor. Bir süre sonra karanlığı yırtan çığlıklar, inilitler duyuluyor. Çevreden koşanlar, yolun baş metrelik bir çukurla bittiğini görüyorlar, çukurun dibinde tersdönmüş bir araba. Kimbilir kaç insan yaşamını yitirmiş ve sakat kalmıştır!

Yağmurlu bir havada, su birikintisine dalan oto, aniden batmaya başlıyor. Yeni yapılan yol çökmektedir. Kimbilir kaç şoför yakalanmış, kaç araç hasar görmüştür!

Trafik lambası, işareti ve polisi olmayan kavşağa doğru, dört bir yandan araçlar akmaktadır... Kimbilir kaç araç birbirine girecektir!

Çöp kamyonları çöp toplamak için binalara yanaşıyorlar. Çöp bidonunu da alarak gidiyorlar. İzleyenler, gözleri yuvalarından fırlamış bakıyorlar. Ertesi gün bir görevli gelip, çöp bidonu olmadığı için ceza kesiyor. Daha ertesi gün bir kamyon yanaşıyor, bir görevli sert bir üslupla çöp bidonu alınması gerektiğini anlatıyor... Kimbilir kaç insan, görevli memura hakaretten mahkemelik olmuş, kaç bina belediye'nin potansiyel ceza kaynağı olmuştur!

Bir belediye otobüsü tıkınca hınç dolmağa yanaşıyor, insanlar itiş kakış doluşuyorlar. Araç hareket ettikten bir süre sonra patlıyor. Çığlıklar, kırılan kollar, bacaklar... Kimbilir kaç insanın yaşamı şansa kalmıştır!

Duraklara yanaşan yüzlerce belediye otobüsü tıkınca hınç doluyor. Pislik, mikrobik bir ortam, sağlıksız ilişkiler, cepçiler, fonduculer, insanı insanlıktan uzaklaştıran bir itiş kakış ortamında yolculuk eden binlerce insan... Kimbilir kaç kişi insanı yabancılaşmışlığına örnek davranışlar buluyordur!

Bir dozer çevresinde güvenlik güçleri bir gecekondu mahallesine saldırıyor. İnsanlık bir kez daha saldırı altında... Kimbilir kaç insan evsiz kalıyor!

Bir dozer, insanın doğaya biraz yaklaştığı parklara, bahçelere dalıp ağaçları, çiçekleri parçalıyor.

Bir dozer, insanlığın serüvenini anlatan, tarih ve kültür değerlerine vandalist bir saldırıya girişiyor... Kimbilir kaç kuşağın emeği, yaratıcılığı, kentleri talan eden bu adamlara kurban ediliyor!

Kanalizasyonlar sokağa akıyor; top oynayan kayık yüzdüren çocuklar bu birikintilerin çevresinde, içinde boğuşuyorlar... Kimbilir hangi salgın hastalık baş gösterecektir, kaç çocuk yaşamının ilk adımında ölecektir!

Kazılıp kapatılmamış kuyulara, kimbilir kaç çocuk daha düşecektir!

Daha çok okul, daha çok su, yol, kanalizasyon, hastane, elektrik için verilen vergiler, kimbilir kaç akrabaya teşvik adıyla aktarılacak, rüşvet, zimmete para geçirme yoluyla el değiştirecektir!

Kimbilir kaç otobüs şoförü, kıl kasası alınmış, binlerce insanı taşıma, uğraşma sorumluluğu nedeni ile akıl sağlığını tehlikeye sokacaktır!

Örnek ve bitimez gibi görünen sorunlar çok tur. Hiçbir korku filminin gerilimi kent insanının yaşadığı gerilim boyutuna ulaşamaz.

Trafiğin günde en az bu kadar yediği insanın çaresizlikten kıvranışına kim çözüm bulacaktır? İşte T.Ö.'nün gözü bu gerilimi daha çok arttırmak için yerel yönetimlerdedir. Ne ki bu ülke kendi deneyimlerinden de öğrenmiştir ki, yerel yönetimlerde insana dönük her çaba başarıya ulaşmış, kitlelerin katılımı ölçüsünde gelişmelerini yaşatma savaşımını sürdürmüştür. Hayvan, orman, toprağın bu denli bilinçli olarak kirletildiği bu ülkede insanın yaşamına sahip çıkmasının yolu yerel yönetimlerde aktif katılımdan, yönetime katılmasından geçmektedir. Yerel yönetime kitlelerin etkisi, toplumda demokratikleşmenin kökleşmesine, insana dönük politikaların, yaşama geniş bir cephe ile geçirilmesine yol açacaktır.

İnsanı bir yaşamak isteğine uydurmaya çalışanlara, hızın yaşamak için çaba göstererek direnmelidir. Belediye seçimleri bu direnişin kalesi olmak zorundadır. İnsan yaşamının sorumluluğunu, yerel yönetime aktif katılarak eline almalıdır.

Koray Biçer

yaşadığımız çevreye gözlerimizi açmak

Ankara nefes alamıyor.
İstanbul boğuluyor.
Akdeniz'de tehlike. Angubre'nin artık su deposu patlayarak 180 bin metreküpten fazla fosfat adlı denize ve 500 dekar ekili alanı yaydı. Ürün mahvoldu, balık avlamayı tehlikeli hale getirdi.
Marmara kirlilik yatağı. İzmit körfezinde temizlenmesi olanaksız gibi. Her şey ölü kalmaması için. Kirli denizlerin oksijen kaynağı olan denizkadayıfı yosunları ithal ediliyor. Bandırma'ya yap-işlet-devret şekli formülü ile kurulacak çöp deposunun işletmeye açılması ile elde edilecek kâr paylaşılacak. Alman fabrikalarının sanayi artıklarından elde edilen kalı yakıt İsparta'daki çimento fabrikasında kullanılacak. Türkiye ekonomisine katkıda bulunulacak. 1988 yılının acil gündem maddesi. Ozon tabakasındaki delik.
Dünyamız büyük bir çöplüğe dönüyor. Doğada parçalanması mümkün olmayan plastikten yapılan ambalaj bağları ve kutular dünyayı koca bir çöplüğe çevirecek.

Hava kirli, toprak kirli, su kirli, bir de gürültü var. Gökyüzü delik, yeryüzü delik, ne var ki. Biz ki, bir buçuk yıldan beri radyasyonlu çayları içmiş, şimdi de geri kalanları gömecek toprak arayan bir milletiz. Ne olmuş yani, üç beş çocuk beyin özürlü doğmuşsa. Olur ya, mukadderat bu, eğer normal doğum oranı dünyadakinin üç katına çıkmışsa. Çok ciddi bir şey olursa "hesabını sorarız".

Doğanın dengesiyle oynanan bu dünyada, bu ülkede, diğer canlılar ve yaratılışla tüm şeylerle birlikte yaşıyoruz. Çevremizin kirlenmesi bütünsel olarak bizi de etkileyecek. Uzun köye başındaki tüpgaz bayii selleden olsun, uzun şeydeki radyasyon, olmadı hava kirliliğinden ölmüyor. Deniz rahatlığını duyarlılığa göstermek...

Dünyayı döndürmemek. İçine gizlenerek doğruya ulaşmak istiyoruz. Yaşadığımız çevreye, bu çevrenin sorunlarına gözlerimizi kapamadan doğa ile ilişkimizi çift yönlü sürdürerek dönüştürebilmek daha güzel, daha yaşanılır bir dünya olacak kaygısıyla. YARIN bu amaçla, zaman zaman çevre sorunlarına karşı yazılara yer verdi. Bundan böyle konuya daha yoğun eğilecek, çevre konusunda duyarlı bir gençlik yaratılmasına katkıda bulunmak ve bu duyarlılığın olaylarla noktalarda bir ortak hareket yaratmak amacıyla çevre sorunlarını gençliği ilgilendiren tüm boyutlarıyla tartışacak. Geçen ayki sayımızda yayınladığımız Dünya Sosyal Öğrenciler Derneği Başkanı Roberto Lazzari'nin görüşlerinin yol gösterici kabul ettiklerimiz arasında önümüzdeki aylarda da tartışacağız. Bu sayımızda Anadolu Dağcılar Birliği üyesi iki arkadaşımız, Cem Kurt ve Tanyel Yılmaz ile yaptığımız söyleşiyi sunuyoruz. AÜ Siyasal Bilgiler Fakültesi'nde öğrenci olan Cem ve Tanyel'in dağcılığa ilişkin yaklaşımlarının çevre konusunu duyarlı yaklaşımları olduğu düşüncesindeyiz. Bence söylediklere gelecek sayılarımızda da yer vereceğiz.

DAĞCILIK VE ÇEVRE DUYARLILIĞI:

"silahsızlanma sürecinin hızlanmasında, yaşadığı çevreye karşı duyarlı olan insanların çabaları yadsınmayacak bir yer tutmaktadır."

Cem Kurt ve arkadaşları uzun bir zirvenin sonunda zirvenin tatlı yorgunluğunu paylaşıyor...

YARIN ▫ *Dağcılığa ilişkin etkinliklerinizden söz ederek başlayalım isterseniz, üyesi olduğunuz Anadolu Dağcılar Birliği'ni (ADB) kısaca tanıtır mısınız?*

TANYEL ▪ Anadolu Dağcılar Birliği'nin, oldukça eskilere dayanan köklü bir geçmişi bulunan Mülkiye Dağcılık Kulübü'nden doğduğunu söyleyebiliriz. Birlik, 1977'de kuruldu, şu anda üye sayısı 70 civarında.

CEM ▪ Derneğin en büyük özelliği, üye olma olmasa bu spora yeni başlayan bir dağcıya yer, malzeme, eğitim gibi her türlü olanağı sağlamak için uğraş vermesidir.

▫ *Peki üniversitelerde bu tür küçük grupların etkinlik göstermeleri olumlu mu sizce, amaca ulaşılıyor mu?*

TANYEL ▪ Bu, elbette güzel, sevindirici bir olay. Genç insanların bu tür etkinlikleri, kendilerini geliştirmeleri açısından yararlı olduğu gibi, olaya yaklaşımda görüş çeşitliliğinin sağlanması açısından da olumlu bence.

CEM ▪ Okullarda bu tür grupların doğması, insanın kentin boğucu yaşamından kaçma, doğayı arama çabasının bir ürünü bence. Yeterli olduğunu söylemiyorum ama, bu tür derneklerin hep altını yapılamayacak duygular olması, yani öğrencilerin kendi istek, gereksinim ve girişimleriyle doğması sevindirici, yerinde bir olay. Okul yönetimlerinin -çeşitli korkulardan kaynaklanan- engellemeleri ile karşılaşıyor.

TANYEL ▪ Örneğin, SBF'de birinci sınıftayken dağcılık sporuyla ilgili etkinliklerde bulunmak amacıyla okul yönetimine başvurduğumuzda kuşkulu gözlerle karşılandık. "Dağda neler yapıldığını biliriz" gibisinden sözlerden ibaretti aldığımız yanıt. Oysa, Mülkiye Dağcılık Kulübü, bu sporda ilgilenen ilk ciddi kulüp gibi. Altmışlı yıllara dayanan bir geçmişi var. O dönemin toplumsal gelişim havasından etkilenmiş bu tür etkinlikler, aydın, Mülkiyeli insanların ilgi gösterdiği şekilde bir uğraşı niteliğindeymiş dağcılık. Bu, aydın birer insan olarak, kendilerinden olan kaygılarından kaynaklanıyordu açıkça.

▫ *Çevre duyarlılığına gelelim isterseniz. Dağcılıkla ilgilenen insanlar olarak bu konuya yaklaşımınız nasıl?*

CEM ▪ Öncelikle belirtilmesi gereken şey, çevre duyarlılığı ile dağcılık sporunun birbirine kopmaz bağlarla bağlı olduğudur. Bu sporu yapan, dağa çıkan bir insanın çevre duyarlılığı zaten vardır. Bu sporda temel amaç, çevreyle uyumun doğal ortamda yakalanmasıdır. Ne ki, dağcılık yaparken bile çevresini kirletenler yok değil. Kamp yaptıkları yerleri arkalarında bir yığın çöple terkeden "sporcular" da çoğunlukla. Oysa ADB'de "malzeme bırakılır, çöp bırakılmaz" felsefesi egemendir.

TANYEL ▪ Örneğin Ağrı Dağı. Bugün Türkiye'de dağ turizminin merkezi durumunda ve her mevsim dağcıların hiç eksik olmadığı bir yer. Dağ yıllardan beri neredeyse bir çöp yığını haline dönüştürülmüş. Hele 4200 metrede bir kamp yeri var ki, sanki belediye çöplüğü. Anımsıyorum, son gidişimde bu kamp yerinde topladığım plastik kutu, şişe gibi çöpleri toplayıp yakmak yok etmem, iki saatten fazla almıştı.

CEM ▪ Türkiye'de dağcılık sporuna dağ turizmi açısından bakılıyor özellikle ve bu anlamda Ağrı ve Erciyes geliyor benim aklıma. Bu da, turistik tesislerin yapılması, artıkların çevreye bırakılması, giderek dağ çevresinin bozulması demek. Bunun, yani turizmin doğrudan doğruya zararlı bir olay olduğunu söylemiyorum ama, çevre duyarlılığı ikinci plana itiliyor böylece.

▫ *Peki bu konuda ADB'nin çevre yaklaşımı nedir?*

TANYEL ▪ ADB çatısında etkinlik gösteren insanların tek ortak noktası doğa sevgisi belki de. Bunun dışında, dağcılık konusunda bir yığın farklı yaklaşım var. Bizce bu görüş farklılığı çok olumlu. ADB'de herkesin çevre duyarlılığı olduğu muhakkak, ama örgütsel anlamda Çevre Duyarlılığı Yayma Grubu ile doğrudan ilgili yok herkesin. Ama, bu arada ADB çerçevesinde bir Çevre Konseyi oluşturulması da düşünülüyor. Bu konsey, özellikle ilgi alanımız olan dağların ve giderek tüm çevrenin doğal temizliğinde bırakılması yolunda etkinlik gösterecek bir birim olacak.

Söyleşi: Nihat Yıldız

BİRBİRİNE KOPMAZ BAĞLARLA BAĞLI

"Yalnızca beyaz karlarla kaplı bir dağ başı değil..."

cak. Bu, bir bakıma gerekli bir olay, çünkü Avrupa'daki dağlarda görüntüyü bozduğu için tahta kulübeler bile yıkılırken, bizde giderek daha fazla, hem de beton barınaklar, koca koca oteller yapılmaya başlandı. Dağlardaki tesisler, dağcılıkla ilgilenenlerden çok, bürokrat, zengin kadının yılbaşı eğlencelerine mekân olmaktan öte yeğlenmiyor çoğu zaman.

▫ *Peki çevrenizdeki insanların, özellikle öğrenci gençliğin dağcılık ve çevre duyarlılığı konusundaki etkinliklerinize bakışı nasıl?*

CEM ▪ Arkadaşlarım gerek dağcılık, gerekse çevre duyarlılığı konusundaki ilgilerinin zayıf olduklarını söylemeliyim üzülerek. Bu konularda bir şeyler anlatıldığında, ilginler gösterdiğinde bir ilgi var, ama somut uygulama yok. Özellikle dağcılık olayı konusunda bir korku var öğrenci arkadaşlar arasında. Bunun temel nedenlerinin başında gençliğin üzerindeki tedirginlik geliyor. Sonra, aile baskısı (örneğin kız arkadaşlarımız çoğu zaman yanlarında erkek olduğu endişesiyle dağ gezilerine gönderilmiyorlar aileleri tarafından) ve yönetsel birtakım engellemeler...

TANYEL ▪ Bu konuda basının birtakım olumsuz etkileri de göz ardı edilmemeli bence. Genelde dağcılık olayına ve çevre hareketine sansasyonel bir bakış egemen. Dağcılık olayı gazetelerde yalnız ölümle ya da kaybolmayla sonuçlanan kazalarda gündeme gelirken, çevre hareketi de, sansasyonel kılıflara büründürülüyor.

▫ *Çevre duyarlılığı olgusunun ülkemizdeki konumuna ve devletin yaklaşımına değinelim isterseniz.*

CEM ▪ Bu, yakın zamanda Göksu ve Güvenpark olaylarında somut bir biçimde görüldü. Bunlarda sergilenen tavır bir yana, eskiden müsteşarlık düzeyinde olan Çevre Genel Müdürlüğü'nün bugünkü genel müdürlük düzeyine indirilmesi bile bir şeyler anlatıyor. Bu konularda "resmi" ağızlardan yapılan açıklamaların yetersizliği ve ciddiyetsizliği de görüldü çoğu zaman.

Güvenpark olayında dikkati çeken bir başka nokta, Çevre Duyarlılığı Grubu'nun ani bir patlaması ve gelişmesinde söz konusu olmasaydı. Grubun etkinlik düzeyinde bir yoğunluk oldu yani. Olay gündemden indikten sonra, pek çok arkadaşın somut, eylemsel anlamda yakın ilişkisi kalmadı grupla.

Bir başka nokta, Güvenpark için toplanan imza olayında gençlerin belirgin azlığıydı. Biz oradan çok destek. Ankara'nın eski halini bilen yaşlı insanlardan gördük. Onlardan böylesine yakın ilgi görürken, genç insanlardan gördüğümüz davranış iki biçimde özetlenebilirdi: Kimileri hiç ciddiye almıyor, geçip gidiyordu. Kimileri de ciddiye alıyor, buna göre yatırdırgın olup yolunu değiştirerek kaçıyor, ya da bize kızıyordu.

"Dağda neler yapıldığını biliriz" diyenlerin görünce yaşayacakları bir fotoğraf...

TANYEL ▪ Hareketin ülkemizdeki konumu konusunda şunu söylemek istiyorum: Bence Çevre Duyarlılığı hareketi yeterince ya da gerektiğince yaygın olamıyor ülkemizde. Çünkü, hareketin yönünü Cem'in de dediği gibi gündemdeki resmi uygulamalara karşı çıkışlar belirliyor gibi çoğu zaman. Yani, tek tek bireylere çevre bilincinin aşılanması konusunda katedilmesi gereken çok yol var bence.

CEM ▪ Ben Tanyel kadar karamsar değilim bu konuda. Hareketin yaygınlaşması, insanların duyarlılığının artması, sanılandan daha çabuk olacaktır, çünkü kirlenme, yeşilin yok edilmesi her geçen gün daha korkunç boyutlara ulaşıyor.

▫ *Peki, düşünsel ve eylemsel anlamda ülkemizde köklü bir geçmişi bulunmayan çevre hareketinin yaygınlaşıp, kitleselleşebilmesi ve hedeflenen ulaşması konusundaki düşünceleriniz...*

CEM ▪ Bence üzerinde durulması gereken en önemli nokta, hareketin bilimsellikle iç içe, bilimsel yöntem temelinde gelişmesi. Bu durum, belki de hareketin yaygınlaşmasında kuşkusuz bir unsur olabilir ilk başta, ama temelin sağlam atılması, sonraki kısır çekişmeleri ve olumsuz yönlenimleri önlemesi açısından daha gerekli. Yani, niceliksel önce nitelikçe gelişme, sağlıklı bilimsel temelin oluşmasına dikkat edilmeli.

TANYEL ▪ Ben de katılıyorum. Çevre duyarlılığı olgusunun yalnızca bir "gündem maddesi" olmaktan kurtarılması, acelecilige kapılmadan, sağlıklı, ileriye dönük kararlar alınmasına bağlıdır.

▫ *Çevre hareketinin, şimdiye değin kendisini en somut bir biçimde gösterdiği alan barış savaşımı oldu. Bu çerçevede, son nükleer silahsızlanma anlaşmasına da değinerek, düşüncelerinizi öğrenebilir miyiz?*

CEM ▪ Barış savaşımında çevre hareketinin önemli bir yeri olduğuna katılıyorum elbette. Silahsızlanma sürecinin hızlanmasında yaşadığı çevreye karşı duyarlı olan insanların çabaları yadsınmayacak bir yer tutmaktadır. Ancak, ülkemizde barış savaşımı, silahsızlanma dendiğinde, böyle bir duruluyor. Ama, yine de özellikle şu son anlaşmadan sonra, çevre hareketinin en büyük gündemi silahsızlanma olacak ve bunlara karşı çıkılacak, eyleme girişilecektir.

TANYEL ▪ Bu tür eylemsel hareketlerin, olayın (örneğin füzelerin yerleştirildiği yerin) merkezinde gelişmesi daha yararlı olacaktır bence. İlk önce, doğrudan etkilenilen yerlerde karşı harekete girişilmelidir ki, büyük illerde somut bir yankı uyandırabilsin.

CEM ▪ Bence Ankara, İstanbul, İzmir gibi büyük kentlerde geniş bir kamuoyu oluşturulması da bu etkenin bu anlamda. Çünkü, böylece daha kitlesel ve sonuç doğuracak bir hareket söz konusu olabilir. Diğer ülkelere bakıldığında, özellikle Almanya'da barış savaşımında yer alan çevreci insanların büyük bölümünün gençlerden oluştuğu görülüyor. Bizde de böyle bir gürültü olmakla birlikte, ülkemizde "siyasal toplumsal otoriteye karşı olan her şey yanıyla aykırıdır" görüşü yaygın olduğundan, genç insanların açılmak, baskı atmosferini yarmak çok güç.

▫ *Söyleşiye katıldığınız için size teşekkür ediyoruz.*

CEM-TANYEL ▪ Biz de teşekkür ediyoruz.

1987 EYLEMLERİ VE BİRİM DERNEK ÇALIŞMALARI

[illegible] ... 1987 yılı sonuna kadar öğrenci gençliğin eylemlerine bakıldığında, haklarını koruma ve geliştirme ... yapılan ... kullanılan eylem biçimlerinin;

a) Çok [illegible] dilekçe; b) Tek tek ya da [illegible]

[illegible] ... Bu eylem biçiminin bir temel özelliği de bir protesto eylemi olması ... Bu da eylemin etkisini ve yaygınlığını artırmaktadır. [illegible]

[illegible] ... 12 Eylül 1980 öncesini hiç bilmeyen, hele 1960-1970 öncesini ... bir tarih olarak bilenlerin üniversitede olmaları ve ... 1988 ve sonrasında öğrenci hareketinin belirleyici ... 70'lilerin üniversitede olmaları:

a) Örgütlenme ve ... deneyim birikiminin kesintiye uğraması ... ortaya çıkarmaktadır.

b) Siyasal bilinç ve toplumsal tutum olarak resmi ideolojinin çok yönlü bombardımanına tutulmuş, buna karşın hiçbir ... [illegible]

[illegible] ... Bir fakülte derneği yöneticisi şunları söylüyor: "1987-88 öğretim [illegible]

> "... Şubat 1986'da kurulan Ege Üniversitesi FEN-FÖD'ün şu andaki üye sayısı 51. Üye sayısının bu denli düşük oluşunun nedeni derneğin kitleye somul çalışmalar götürememesi.

Bunlar, örneğin Ankara Üniversitesi SBF Dekanının ve diğer yöneticilerin birinci sınıf öğrencilerine özel önem vermeleri, onları "derneğe üye olmamaları" yönünde telkin ve özendirici dikkatli tutumları ile ... [illegible]

> "... 9 Eylül İİBFÖD 12.11.1987 tarihinde YÖK'ün 6. kuruluş yıldönümü nedeniyle YÖK'ün öğrenci gençliğin akademik demokratik sorunlarını dile getiren bir dilekçe ile imza kampanyası başlatıldı. Bu kampanyanın sonuçlarını değerlendirdiğimizde bu dilekçeye 1500 öğrencinin katılmasına rağmen akademik sorunlar doğrultusunda dernekte biraraya gelip mücadeleye katılmıyorlar."

[illegible]

> "... ETÖD "YÖK'E HAYIR kampanyası bünyesinde 16 Aralık 1987'de "YÖK'e Hayır, Özerk Demokratik Üniversite" paneli düzenlemesine aktif destekle bulunmuştur. Panele yoğun öğretim üyesi, aydınlar, çeşitli meslek odaları ve demokratik kitle örgütlerinin temsilcileri ve geniş öğrenci kitlesinin katılımı sağlanmıştır. Sadece Ege Tıp Fakültesinde hatta İzmir'de değil Türkiye çapında olumlu yankılar uyandıran ve bu anlamda amacına fazlasıyla ulaşan panelin bir paneller dizisine dönüşmesi yeni dönemde hedefler arasındadır."

1970 Doğumlular Üniversitede

[illegible]

... bütünlüğüyle gerçekleşmemiştir. Kimimiz, öğrenci gençliğin politikleşme derecesini ... sonucu ileri politik eylem programının savunuculuğunu yaparak öğrenci hareketinin çok kısa zamanda büyük bir kitleselliğe kavuşacağı beklentisi gerçekleşmemiştir. Benzer biçimde, öğrenci derneklerinin yasal olarak kurulmasının önündeki engeller ... öğrenci kitlesinin kısa zamanda büyük bir hareketliliğe kavuşacağı ve bu yönde bir birliğin yaratılabileceği beklentisi de gerçekleşmemiştir.

Sonuç olarak 1987'ye kadar eylemlerin kuşkusuz bir değerlendirmesi bize, öğrenci gençlik hareketinin oluşturulmasının ... dikkatli ve sabırla yürütülen bir çalışmanın gerekli olduğunu ortaya koymuştur. ... öğrenci gençlik hareketinin bütün bileşenlerinin ... önüne koyup düşünmek; bunlara bir çıkış yolu bulmak zorundadır.

> "... ETÖD kitleselleşmenin önünün, okul kitlesinin günlük ve uzun vadeli sorunlarının çözümünde kitleyi yanına alarak çalışmakla açılacağını görüyor. Bu amaçla YÖK sonrası eskisine göre çok daha yakıcı olan sanatsal-kültürel kısırlık ortamını kendince kurmayı hedef seçmiş ve bu amaçla çalışan bir birim kurarak, bu birim aracılığıyle şimdilik okul binasında olmasada çeşitli şiir günleri, dinletiler, saz kursları, geziler vs düzenlemiş, toplu sinema ve tiyatro bileti sağlayarak sürekli cenli, kollektif bir kültür ortamı yaratmaya çalışmıştır."

ETÖD İKİNCİ GENEL KURULU YAPILDI: ÖĞRENCİLERİN GENEL İSTEMİ BİRLİK

[illegible]

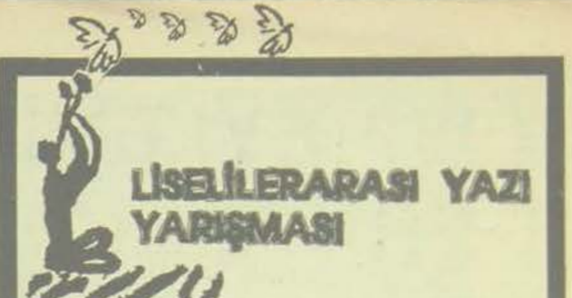

İki liseli okurumuzu Ağustos ayında 10 günlüğüne Taşoz adasındaki Barış Kampına gönderiyoruz.

"Yunan adalarında 10 günlük tatil!"

Dergimiz, geçen sayısında duyurusunu yapmış olduğu "Liselilerarası Yazı Yarışması" çerçevesinde, Seçici Kurulun, yarışmaya katılanlar arasında belirleyeceği 2 liseliyi, YARIN Dergisi Büyük Ödülü olarak, Ağustos ayı içerisinde Yunanistan Gençlik Barış Komitesinin konuğu olarak, yurt dışına gönderiyor. Ayrıca, Seçici Kurulun saptayacağı yazılara İNSAN HAKLARI DERNEĞİ, BİLAR A.Ş, TÜRK TABİPLER BİRLİĞİ, NÜKLEER SAVAŞIN ÖNLENMESİ İÇİN HEKİMLER DERNEĞİ ve ÇAĞDAŞ GAZETECİLER DERNEĞİ ile çeşitli kuruluşlar ÖZEL ÖDÜLLER verecek; dergimiz de ön elemeyi aşan liselileri çeşitli armağanlarla ödüllendirecektir.

YARIŞMANIN KONUSU:
"Türkiye ve Yunanistan Gençliğinin Ortak İstemi: Barış, Dostluk, Kardeşlik!"

YARIŞMANIN KAPSAMI:
Dileyen her lise öğrencisi, konuya ilişkin seçtikleri üslup ve şekilde, şiir hariç, edebiyatın her türünde yazı gönderebilir.

YARIŞMA JÜRİSİ
M. İlhan Erdost (İHD Ankara Şube Başkanı, yayıncı, yazar)
Demirtaş Ceyhun (Türk-Yunan Dostluk Derneği kurucusu - yazar)
Mustafa Ekmekçi (Gazeteci-yazar)
Niyazi Akasya (Abece Dergisi yazarlarından - öğretmen)
Mustafa Okan (Yarın Dergisi Yazı İşleri Yönetmeni)

YARIŞMAYA KATILMA KOŞULLARI
- Gönderilecek yazıların uzunluğu 1 daktilo sayfasından az, 4 daktilo sayfasından çok olmamalı.
- Yazılar tercihen daktilo edilmiş olarak, ya da okunaklı bir el yazısı ile yazılmalı.
- Yarışmaya katılacak öğrenciler yazılarını, katılma formu ile birlikte YARIN DERGİSİ YAZI YARIŞMASI, SAĞLIK SOKAK 56/7, YENİŞEHİR-ANKARA adresine elden, ya da posta ile göndermelidirler.
- Yazılar en geç 31 NİSAN 1988 tarihinde elimizde olacak şekilde gönderilmelidir.
- Her öğrenci yarışmaya bir yazıyla katılmalıdır.
- Katılma formu YARIN Dergisi Şubat, Mart, Nisan 1988 sayılarında verilecektir.
- Yarışma sonuçları YARIN Dergisi Haziran sayısında ve basında duyurulacaktır.
- Yarışma ile ilgili bilgiler dergimiz merkez ve bürolarından sağlanabilir.

LİSELİLERARASI YAZI YARIŞMASI
KATILMA FORMU

Tarih: ..... / ..... /1988

Adı, Soyadı: ....
Doğum yeri ve tarihi: ....
Okumakta olduğu okul ve sınıf: ....
Süreklİ adresi: ....

İsmail Gül

DERGİLER TARTIŞIYOR

DEMOKRAT ARKADAŞ

Söyleşiye Demokrat Arkadaş adına Tahsin Berk katıldı.

□ Demokratik öğrenci hareketinin bugün gelmiş olduğu noktadan daha ileri götürülmesi için atılması gereken somut adımlar nelerdir? Siz, Demokrat Arkadaş olarak hareketin daha etkin, daha kitlesel, daha sonuç alıcı olabilmesi için öğrenci derneklerinde ve bu dernekleri bir araya getiren platformda yapılması gerekenleri sıralar mısınız? Önerileriniz nelerdir?

■ Her şeyden önce, dergilerarası böyle bir tartışmanın kurulma çabasını olumlu buluyoruz. Öğrenci derneklerinin bugün içinde bulunduğu durum iyi değil, neden iyi değil? Birincisi deneyim noksanlığı. İkincisi de öğrenci hareketinin gündemini kimi zaman gerçeklerin dışına taşırılması. Ve kimi meselelerin şu veya bu nedenle çok fazla abartılı çıkılması ve bir tartışmalı noktası olarak sürekli gündemde tutulması. Örneğin, ilkeler meselesi uzun süre öğrenci gençlik hareketinin tartışma gündemini belirledi. Uzun süre üzerinde çok uzun, ama hepsini toplasanız üç dak[ti]lo sayfası tutarlı laftan oluşmayacak yapay bir tartışma yaşandı. Bizim buna itirazımız bu ilkeler gerekmedir noktasında değil. Demokratik kitle örgütlerinde bu ilkelerin varlığını, elbette vardık. Ancak bunu biz, bir derneğe üye olacak insanların antifaşist, anti emperyalist kimlikte olmaları gerekir anlamında söylemiyoruz. Hiçbir zaman da söylemedik. Öyle olmuş olsaydı, öğrenci dernekleri kurmak yerine çok daha farklı örgütlenmelere gidebilirdik bugün. Burada bizce, öğrencide bir bilinç aranması yerine, üyenin bu bilince ulaştırılması sorunu var. İfade etmeye çalıştığımız şey, Dev-Genç'in mücadele biçimidir, mücadele anlayışıdır. Yani öğrenci gençlik hareketini üniversite sınırları içinde tutmayan, gerçekliğe de gücü oranında ülke sorunlarına da katkıda bulunmayı, omuz vermeyi hedefleyen bir eğitim olarak Dev-Genç mirasını sahiplemiyoruz. Bu nedenle bu ilkeleri savunduk. Oysa bu ilkelerin kabul edilip edilmemesi tek başına hiçbir anlam ifade etmiyordu. Bunların yazılı hale getirilip getirilmemesi de çok önemli değil. Yarım birileri kabul etsin, yazsın etmesin. Tüm bunlar, ilk düzeyde bir çalışma. Yani örgütlenmeyi sağlama çabası içerisinde olan insanların kendi aralarındaki tartışmaları. Kabul edenler o doğrultuda çalışırlar, kabul etmeyenler daha farklı doğrultuda çalışırlar.

Ayrıca biz, şu anda dernekleri bir araya getirdiği platforma bir üst kurul diye yaklaşmadık. Aldığı kararların bağlayıcı olduğunu düşünmedik. Biz, platformu görüş alışverişinin yapıldığı bir koordinasyon kurulu olarak kabul ettik. Platformda Türkiye ve bölge platformlarında, bir değerlendirmenin çalışmalarından çok, örgütlenme çabasının nasıl olması gerektiğinin konuşulması, tartışılması gerekir şu anda. Çünkü asıl sorun bu örgütlenmenin yaratılması sorunu. Bu nedenle ağırlığın birimlere verilmesi gerekiyor. Öncelikle yapılması gereken, birim derneklere canlılık kazandırmaktır. Gündeme gelecek sorunlara karşı tavır alabilecek, hemen harekete geçirilebilecek insan sayısını artırmak lazım, yani birim dernekleri güçlendirmek lazım. Bunun yolu da şimdiye kadar, o birim içindeki insanların ilgisini çekmekten geçiyor. Öncelikle okul sorunlarına eğilmekten geçiyor. İşte sınıflar, harçlar, atılmalar vs. Bu sorunların üzerine ele alınması gerek. Belki, şu anda harçlar öne çıkarılabilir. Yalnız olarak bizim görüşümüz, öyle çok dağınık, çok değişik alanlara yayılmak yerine, bir şey koparıp onun üzerine gitmektir. Şu anda harçlar konusu böylece ele alınabilir. Fakat sorunlara dar ufuklu bakmadan... Söylemek istediğim, bir bak acaba bilincinin oluşturulmasına yönelik adımlardır.

□ Peki, örneğin bu tür bir konuda yapılacak etkinliklerin ülke düzeyinde, merkezi biçimde örgütlenmesi daha başarılı, daha kitlesel, daha sonuç alıcı bir kampanya yaratamaz mı? Platforma bu konuda düşen görev nedir?

■ Söylediklerinize katılıyoruz, zaten bizim söylediklerimiz bir alternatifini oluşturmuyor. Ancak yöntem olarak, platformun önemsenmesini biz ikinci planda görüyoruz. Türkiye çapında ortak eylemlerin örgütlenmesi elbette ortak bir hedef, ortak bir anlaşma noktası oluşturabilir. Ancak bu yapılırken birim derneklere daha fazla yüklenmek gerekir. Geçen süreci dikkate alırsanız, kitleselleşme anlamında önemli kazanımlar elde edilemedi. İşte mangalları çıkabilecek, öğrenci hareketi şunu yaptı, şunu yaptı dedirtecek eylemler önemli ama, bunun arkasında bir de güç olması lazım. Katılım artamıyor. Bunun artamamasının sorumluluğu bize de bağlı.

□ Katılım neden artamıyor? Neler yapılabilir?

■ Gerçekten kendi birimlerimizde çok fazla tartışamıyoruz. Sırası platform toplantıları, gündem tavır alınması gereken olaylar, tamamen gündem hareketlerine dönük çalışmamız gelirdi. Önümüze bir program koyarak o program dahilinde çalışma fırsatı bulamadık. Bunu biz, birlikte hareket edilen mantığının tabana dayandırılmamasının, birim derneklerindeki çalışmanın yetkinleşmemesinin yarattığı bir olumsuzluk olarak görüyoruz. Kimi platformlarda tartışılan, uzun uzun tartışılan meseleler çok fazla anlamlı gelmiyor. Öğrenciler de genelde apolitik bir görünüm var. O nedenle adeta insanların karşısında politik unsurlar varmış gibi hareket etmek ve ona göre tartışmalar belirlemek çok yanlış. Elbette yukarıda bir şeyler tartışılabilir, görüşülebilir. Ama aşağıya inildiğinde, asgari noktalardan hareket etmek lazım. Bugüne kadar yapılan hataların en önemlisi galiba farkı kavrayamamaktan kaynaklanıyor. Geçen dönem içerisinde platform birim derneklerden çok koptu, çok farklı konular tartışılmaya başlandı.

Bugün derneklerin gelmeleri gereken yere gelememelerinin nedenlerinden birçoğu en önemlisi, gündemin yanlış belirlenmesi. Birtakım konular ister istemez gündeme geliyor ve ala de bunları tartışmak zorunda kalıyorsunuz. Sorunların önemli bir kısmında bu işin içinde bulunan insanların bu konuda gerekli duyarlılığı taşımamaları ve çoğu zaman, belki de her zaman grup çıkarlarını demokratik öğrenci hareketinin genel kazanımlarının önünde tutmalarına bağlıyoruz. Ortada yükseltilmesi gereken bir kitle hareketi perspektifi yok. İşte biz yapalım, biz edelim olsun, mantığı var. Bu bizce siyasi çalışma anlamında da yanlış. Çünkü sınırlı sayıda insanın siyasi alana çekmemiz çok fazla anlam taşımıyor. Bizim için önemli olan, o hareketin yaratılması. Bugün yılda 300'lere varan zamlar olduğunda, harekete geçebilecek gençlik hareketinin yaratılması. Ya da "harçları yatırmıyoruz!" diyebilecek bir gençlik hareketinin yaratılması, siyasi çalışma alanımızı da genişletecektir. Bizim için öyle bir platform daha anlamlıdır. Yoksa bugünkü sınırlı sayıda insanları kendi adamımız yapmak gibi bir kaygımız hiç yok bizim.

□ Peki, dernekler de varolan farklı gruplar arasında birliğin sağlanabilmesi, ortak hareket etme dolgunluğun yerleşmesi açısından sizce neler yapılmalı?

■ Bugünkü haliyle, platformu çok ciddiye almıyoruz işin açık tarafı. Ama biz platformun ciddiyete kavuşturulmasını istiyoruz. 15 kişilik İFÖD, 20 kişilik İTÜ bilmem ne olarak değil, işte biz bir gücüz, görüşlerimiz var ve platformda diğer derneklere, diğer anlayışlara sunmak istiyoruz diyebilen, böyle bir ihtiyacı olan derneklerin yaratılmasıdır temel sorun. Bunun için de platform bir araçtır. Birtakım grupların tabii ki ilkeleri olabilir. Asgari düzeyde platformun da ilkeleri olabilir ancak şu aşamada, bu ilkeleri kabul edenler içinde yer alsın, etmeyenler bu platformda kalamaz demiyoruz.

Bizce ilkeli birlik konusu, ilkelerine çoğu gibi ortaya atılıp, onları platformda birbirleriyle dövüştürerek, tartıştırarak, gençlik hareketini pek bir yere varduramaz. İlkeleri anlamlı kılacak olan pratik davranışlardır. Pratikte de bir şeyler yapabilmenin koşulu, bir platformda bir araya gelip, ilkem şudur, ilkem budur demek değildir. Birlik konusunda yakalanması gereken ana halka, pratiğin kendisidir. Şunu tekrar edelim, platform şu veya bu ilkeleri kabul eden insanların bir arada bulunmasını gerektiren bir şemsiye değildir. Platformun şu ilkeleri vardır, bu ilkeleri kabul etmeyenler bu platformda yer alamaz şeklinde bir anlayışımız yok. Kim daha doğru çalışma yürütüyorsa, kimin savundukları daha doğruysa sonuç itibariyle o etkin olacaktır. Bu konuda çok fazla dayatmanın bir anlamı yok. Asıl olan anlayışların kendi anlayışları doğrultusunda yapacakları çalışmalardır ve platformda bir araya gelme noktasında birlik temeli yaratmaktır.

□ Bugün yapılacak bir platform toplantısında hangi konular gündeme gelirse üzerinde görüş birliği sağlanarak gerçekten olumlu, cerimli sonuç alıcı adımlar atılabilir. Hangi etkinliklerle öğrenci kitlesinin büyük çoğunluğunun katılımı sağlanabilir?

■ Pekâlâ bugünkü somut duruma ilişkin somut öneriler olabilir. Çok rahat bir şekilde harçlar meselesi olabilir. Harçlar konusunda bir dizi basın toplantıları olabilir, bildiriler dağıtılabilir; bu öğrencilerle diyalog kurma noktasında çok meşru bir zemin oluşturur. Farklı görüşler olabilir. Onlarda bir birliktelik sağlanırsa ne âlâ, eylemler birlikte yapılır. Yok eğer sağlanamazsa hangi anlayış ne doğrultuda çalışma yapmak istiyorsa, o doğrultuda yapsın. Hangisinin prim toplayacağı, hangisinin gençlik tarafından benimseneceğini, gençlik hareketinin geneline katkısı olacağını yaşanan pratik gösterecektir.

Söyleyelim şimdi, bir biçimiyle YÖK'ü kaldıracaklar. Millet[vekil]i heyet olayı var. Bu konuda bize sorumluluk düşüyor. Bu olayın boyutlarının ne olduğunu ortaya çıkarmak gerek. Bu uygulama bir pasifize etme yöntemi mi. Tepkilerimizi azaltma yöntemi. İşte ortak eylem alanı. Okullarda bu konuda ortak konuşmalar, çeşitli toplantılar yapılabilir, ortak bildiri basılabilir.

Birlikte iş yapacağız deyip iş yapmama noktasına geldik. Bir yanlış. Platformu öyle alabildiğine bir tartışma zemini olarak da görmemek lazım. Yapılan, birtakım hatalar yapıldı. Yanlışlığı, doğruluğu görüldü.

Okullarda öğrenci kitlesiyle bir araya gelip bir şeyler yapmak gerek. Dernekçiler kimlerdir? İşte, kitli adamlardır. Böyle bir imaj var. Aslında böyle olmadığını kabul ettirmek lazım. Dernekçilerin sınıflarda konuşmaları lazım. İşlere potansiyel yaratılması anlamında okul içerisindeki çalışmaları çok daha önemli buluyoruz. Eğer alınma olacaksa, eğer dövülme olacaksa bunlar da okul içerisinde olsun. O risk okulda göze alalım. Mücadele anlayışı itibariyle okul sınırlarının aşılması gerektiğini söylüyoruz. Ancak bunu da bir polarize yaratmak lazım. Mevcut potansiyeli sürekli tüketerek bu iş başarılamaz.

□ "Kötü adam görünümünden kurtulmak gerek" dediniz. Birim derneklerde daha geniş bir kitleyi örgütlemek için somut çalışma önerileriniz neler?

■ Bizim gözlediğimiz, dernek olayı okul içerisinde konuşulamıyor. Sınıflarda konuş... Çok rahat bir şekilde, yanındaki arkadaşınla konuş. O arkadaşın bu meseleyle hiç, ama hiç ilgilenmediğini bilsen bile, onun yanında konuşabilmelisin. Bunlar çok basit şeyler. Ama uzun vadede kazanımları önemli olacaktır. Örneğin biz derneklerimizden hep sürekli bir şeyler istiyoruz. Kendimizi meşru göstermeye çalışıyoruz. Politik insanlar üretme sorunuyla karşı karşıyayız. Bunun için de, en alt noktalardan çıkışlar yapmak lazım. İnsan ilişkileri burada büyük önem taşıyor. Biz, bir dönem derneklerde iki dernekçiden daha fazlası bir arada görülmeyecektir, diye karar aldık. Dernekçiler olarak alabildiğine rahat, sıradan insanlar olmalı lazım. Öğrenci kitlesiyle araya mesafe koymamak lazım. Örneğin, şimdiye dek dışarıda olan bazı olaylar protesto amacıyla pek çok yemek boykotu yapıldı, ama asıl yemekler kötü diye, herkesin anlayabileceği somut bir sorunda yemek boykotu yapmak çok daha etkili olacaktır.

□ Kimi birimlerde dernek dışında kalmış, ama aslında politik ve entelektüel arayışları olan, akademik-demokratik sorunlar çerçevesinde etkinlikler yapan gruplar var. Kulüpler, grup çalışmaları yapılıyor ama dernek bu etkin insanları kitlesi içine katamıyor. Bu konuda ne düşünüyorsunuz?

■ Derneklerin bu grupları ilgilenmesi gerekir. 12 Eylül ideolojisinin dernek dışında bıraktığı bu insanlara, "kötü adamlar" diye bakmamak lazım. Bunlar derneklere kanallar edilebilir. Şunu görmek lazım. Bilinci ve ilgisiyle çeşitli insanlar var. Biz bunların hepsiyle birlikte çalışmak zorundayız. Kiminle nereye kadar ne yapılabilirse yapmak gerekir.

□ Dernek içi demokrasi konusundaki görüşlerinizi almak istiyoruz. Farklı politik grupların birlikte çalışmasının koşulları nasıl yaratılabilir? Tabandaki görüşlerin yönetime yansıması, bunun için mümkünse ortak listelerle seçimlere girmek konusunda ne düşünüyorsunuz? Tabanın karar mekanizmalarına etkisinin arttırılması nasıl sağlanabilir?

■ Birim derneklerde ortak listelerin zorlanmaması gerektiğini düşünüyoruz. Eğer bir yapı içinde, bir program, bir anlayış çoğunluğundesteğini alıyorsa, o program, o anlayış o yapı için yönetimde olmalıdır. Çoğunluğa sahip bir grup varsa, o çoğunluğun gücü oranında programını da gerçirebilir. Bir yönetim kurulunda farklı farklı şeyler söyleyen insanların varlığı tıkanıklık getirir. Bizce yüzde 55 çoğunluk sağlayan görüş, yüzde 45 azınlıkta kalan görüşün yönetime yansımasını engelleyebilir. Yani güçler oranında temsil ilkesini benimsemiyoruz. Bizce asgari homojen yapılar dernek yönetimlerini ellerde bulundurmalıdır. Derneklerde demokratik işleyişin sağlanabilmesi içinse, yönetim kurullarının inisiyatif kullanma hallerinin en aza indirilmesi ya da başka deyişle yetkilerinin sınırlandırılması taraftarıyız. Varolan mekanizmalar katılımı artırıcı biçimde işletilmelidir. Sürekli sistemli dernek toplantıları yapılması ve bu toplantıların karar alma mekanizması olarak işletilmesi gerekir.

□ Öğrenci dernekleri arasındaki iletişimi güçlendirmek, merkezi bir üst örgüte yönelik çalışmaları koordine etmek açısından, merkezi bir yayın organı sizce gerekli mi? Nasıl çıkarılabilir, işlevleri ne olabilir?

■ Merkezi bir yayının bugün için çok fazla gerekli olmadığını düşünüyoruz. Farklı anlayışları barındıran bir yazı kurulu işlemeyecektir, çünkü yamalı bohça gibi bir şey olacaktır. Kaldı ki, şu anda derneklerin faaliyeti içinde olanların ortak yayına ihtiyaçları da yok. Diyelim ki biz girsek yazı kuruluna, orada yazdıklarımızla kendi dergimizde yazdıklarımız arasında bir fark olmayacak. Değişik görüşlerin yer aldığı sayfalar çıkacak. Çok geniş bir kitleye ulaşılabilirse, belki farklı görüşlerin derli toplu yer aldığı bir yayın olarak yararlı olabilir. Ama şu koşullarda yaygınlaşamaz da. Neden yaygınlaşamaz? Her şeyden önce, öyle geniş bir ilgili öğrenci kitlesi yok. İkincisi, dergide birlikteliğin sağlanabileceğini düşünmüyoruz. Ancak zaman zaman ortak bültenler çıkarılabilir. Bizce yayına ihtiyaç federasyonlaşma düzeyiyle ilişkili.

Mesela bir konfederasyonun yayını olarak çıkabilir. Şu andaki örgütlülük düzeyiyle merkezi yayın yaşama geçmez, pratik yararı da olmaz. Çünkü üretken olabilecek dernekler yeterli sayıda değildir. Merkezi yayına yönelik bir arayış gözlemlendiyoruz. Biz merkezi üst örgütün kurulmasını orta vadede hedef olarak görüyoruz. Bugünden yarına olmaz. Çünkü her şey birimlerde düğümleniyor.

□ "Özerk-Demokratik Üniversite Kurultayı" önerimiz konusundaki düşünceleriniz neler? Girişimi destekliyor musunuz, nasıl bir organizasyon gerektirdiğini düşünüyorsunuz?

■ Bizce olumlu bir öneri. "Nasıl bir üniversite istiyoruz?" Bu soruya yanıt arayacak bir kurultay olumlu olacaktır. Daha sonra da bu tartışmanın ulaşılabilecek en geniş öğrenci kitlesine aktarılması gerekir.

Kurultayın örgütlenmesinde de hareket noktası birimler olmalıdır. Her dernek bu konuda mutlaka çalışma yapmalı, birimler oluşturmalıdır. Böyle bir kurultay, mücadelenin belli bir temele oturtulması anlamında yararlı olacaktır. Yaygın bir biçimde, en uygun zamanda, ülke çapında tartışma platformuna yansıtılmasının yararlı olacağına inanıyoruz ve birimlerin etkin katılımıyla gerçekleştirilmesini istiyoruz. Bundan önceki tüm konular için savunduğumuz mantık burada da geçerlidir. Önemli olan böylesi ciddi ve önemli bir konunun, sırf yapmış olmak adına yapılmaması, sürece getirilmeden, verimli, üretken ve sonuçları itibariyle değerlendirilebilecek bir zeminde ele alınması ve en geniş katılımla gerçekleştirilmesidir.

GENÇLİK DÜNYASI

Sorularımızı Gençlik Dünyası adına Nejat Kazan yanıtladı.

Derginizin öğrenci gençliğin sorunları ve öğrenci derneklerinin faaliyetlerine ilişkin olarak sorduğu sorulara toplu ve özlü bir cevap vermeye çalışacağız. En başta Türkiye öğrenci hareketinin akademik demokratik mücadelesi ve örgütlenmesi ile politik gençlik yayınları arasındaki ilişkinin çarpıklığı üzerinde durmak istiyoruz. Biz bir politik gençlik gazetesi olarak -dikkat ediniz öğrenci gazetesi demiyoruz- elbette ki yayın politikamızda öğrenci gençliğin, örgütlenme başta olmak üzere her türden sorununa yer veriyoruz. Sorunların gerçek kaynaklarını araştırmaya ve bunu öğrenci yazılar sunmaya özel bir dikkat sarf ediyoruz. Her politik yayının da bu yönde davranmamasından, etkinlik göstermemesinden daha doğal bir şey olamaz. Ancak, üzülerek biraz da şaşırarak görüyoruz ki, politik gençlik yayınları demokratik öğrenci hareketinin asli ve birincil sahipleri gibi davranmakta öğrenci gençliğin merkezi önderlik boşluğunu dergilerin yayın etkinliği ile doldurmaya çalışmaktadırlar. Demokratik öğrenci hareketinin asıl sahipleri öğrenci kitlesi ve onların temsilciliğini üstlenen öğrenci dernekleridir. Derneklerle ilişki, onların bağımsız karar verme ve örgütsel işleyişine karışmama temelinde geliştirilir. Derneklerin KURUMLAŞMA sürecinin başında olmalarından ötürü bu yaklaşım daha da önem kazanmaktadır. Her şeyi yerli yerine oturtmak için, daha doğrusu "Devrimcileri dernekçi, dernekçileri de devrimci" gözüyle görmekten sakınmalıyız. Buna özen gösterdiğimiz ölçüde, politik gençlik yayınları öğrenci hareketine ışık tutabilecek, öğrenci misyonlarının geliştirilmesine gerçekten katkıda bulunabileceklerdir.

Türkiye öğrenci hareketinin bu yılki karakteristiği bir tıkanma durumuna girdiğidir. En azından geçen yılın eylem ve hareketliliğine oranla böyledir. Öğrenci gündemini ele aldığımızda (mücadele bade Dev-örgütlenme ve eylemler) gündemin merkezinde olan sorunun, MERKEZİ ÖNDERLİK VE MERKEZİ OTORİTE boşluğu olduğu kanaatindeyiz. Demokratik öğrenci hareketinin yasallaşması (bir diğer adıyla kurumsallaşması) ikinci bir safhaya geçmenin sancılarıyla da tamamlanabilir. Bir KONFEDERASYONLAŞMA hakkının yasal olarak kazanılmasıdır. Bu hakkın kazanılmasına yönelik çabalar yeniden ele alınmalı, hedefe nasıl varılabileceğine yaratım yolları hep birlikte tartışılıp, kararlaştırılmalıdır. Bu görüşlerimizi gazetemizin 1. sayfasında "Öğrenci Postası Üzerine" yazımızla ve 3. sayımızda "Öğrenci Birliği Hayal Değildir" yazımızla tartışmaya sunduk.

Diğer yandan derneklerin önündeki en önemli görevi sorunsal derneklerin birim, yani taban dernekleri olması bunu daha da acilleştiriyor. KİTLESELLEŞMEK olarak görüyoruz. Bu yöndeki eleştiri ve çağrılara yürekten katılıyoruz. Ne var ki görevin ne olduğunun tanımlanması görevin yerine getirilmesi değildir. Kitleselleşme, bir yandan derneklerin birimlerdeki her zaman yapmaları gereken çalışmaları içerirken, öbür yandan da "YÖK'e Hayır", "Demokratik Üniversite Kurultayı" türünden ses getirici, etkin kampanyaları içerir. Mevcut potansiyeli tepeyerine giderek yükselen bir hareketliliğe sokabilmek için öncelikle "ilke tartışması fetişizmi"nden kurtulmalıyız. Tabii ki ilkeler dahil her türden temel sorunlar ayrıntılı tartışılacak, görüş ve eylem birliği bunun üzerine inşa edilecektir. Bizim aşılmasını istediğimiz yaklaşım "Üzüm yemek yerine bağcı dövmek" diye nitelenebilecek kısırlaşma, sonuç alıcı tartışmadan kaçınmaktır. Kitleselleşme gündemini hakettiği ölçüde, bütün öğrencilerce ve derneklerce ele alınıp, SOMUT BİR ÇALIŞMA VE EYLEM programına çıkarılmasıdır. Ve bu görevin merkezileşme hedefiyle olan diyalektik bütünlüğünü kavramasıdır.

Biz içinde bulunduğumuz tıkanıklıktan ÇIKIŞ YOLU olarak,

1- Sorunun asıl sahibi olan birim derneklerinin, örgütlenme noktalarında kolektif iradeyi yansıtan kongrelere gitmesini, öğrencilerin katılımını esas alan çalışma programını, iç işleyiş ve eylem bütünlüğünü kuran bir yaklaşımla aktifleştirilmesini,

2- Derneklerarası dayanışma ve birlikte eylem yapma isteğinin ifadesi olan Türkiye Öğrenci Dernekleri Platformu, bilindiği gibi mevcut tıkanmanın bütün belirtilerini yansıtıyor. Bu, tam yetkili birim dernekleri temsilcilerinin toplanarak, yerel bir öğrenci gazetesi çatısı altında kâğıt değil fonksiyonel, pratik hareket birliğini gerçekleştirmesini, hedefin merkezi önderlik boşluğunu giderici yasal konfederasyon hakkının kazanılmasını hep birlikte kararlaştırmasını,

3- Bugüne kadar öğrenci sorunları, birim dernekleri ve dernekler platformuna ilişkin aktif tavır alan bütün politik gençlik yayınlarının merkezi olarak bir araya gelmesini, öğrenci hareketine birlikte katkı ve destek sağlama yollarını saptayıp, ilkeli ve kalıcı bir siyasi işbirliğini gerçekleştirmesini mümkün görüyoruz.

LİSELİ GÖZÜYLE ÖĞRETMEN ÖĞRENCİ İLİŞKİLERİ

Bir başka tebadan istemler

Sorum şu: Öğrenci nedir, öğretmen nedir? Nasıl olmalıdırlar? Nasıl olurlarsa eğitim gerçek işlevini yerine getirir? Toplumumuzda üstü açıkmamış bir gelenek, "öğrenci teba, öğretmen mutlak yönetici dir" deyimine uygulama alanı buluyor. Eğitim mantığında öteden sık sık tekrarlanan bir ilke de şu: Öğretmen verir, öğrenci alır. Ama öğretmen nasıl verir acaba? Öyle ya, öğrenci zaten her şeyi tam bilseydi, öğretmene ne gerek var? Alacağını kitaplardan da pekâlâ alabilirdi. Oysa öğretmen gerekiyor. Çünkü o bir kılavuzdur. Sınıflarda öğrencinin gereksinimi olan şey, başında bir yönetici, bir gardiyan, bir çoban değil, bir eğitimcidir. Elindeki sopayla ağzına sokma zorlayarak yola sokan kişiye değil, elinden tutup o yolda neden yürümesi gerektiğini ve nasıl yürüyeceğini gösteren kişiye gereksinimidir. Aksi takdirde dümdüz bu kişiler, yani öğrenciler, insan oldukları için, insanın en doğal tepkisini göstererek, direnecektir. İyi ama bir bilinmezlere nasıl direnilir? Her yerde olduğu gibi okullarda da kanunları vardır. Ve disiplin yönetmeliğinde kesin kaplanmıştır. Örneğin "dersin akışı ve huzurunu bozmak"... Aklı size, nereden çekemenizorsa uzayan, esnekliğince geniş bir madde. Bu her şey olabilir. Yoruma öyle açık ki, sınıfta esnemekten tutun, ayak ayak üstüne atmaya kadar bütün hareketler bir disiplin suçu haline dönüştürülebilir. Ve daha nice böyle geniş maddeler. Öğretmen sınıf içinde sınırsız bir otoriteye sahiptir. Böyle olunca da öğrenci baskıya karşı tepkisini ders çalışmayarak gösterecektir. O öğretmeni sevmediği gibi, dersi de sevmeyecektir. Bir soru daha: Hani nerede sizin verdiğiniz eğitim? Öğretmen her şeyden önce, öğrencinin de bir insan olduğunu ve herkes gibi özellikle kendisinin sahip olduğu haklara sahip olduğunu bazen sezmelidir. Kişi önemsenmediği yerde tutunur. Ve kendisini önemsemeyen kişiye kendisine duyduğu saygıdan ölürü, saygı duyar. Eğer öğretmen öğrenciye saygı duyarsa, öğrenci de onu duyar. Böyle olunca da otorite ve disiplin gibi kavramlar anlamsız kalır. Düzen kendiliğinden oturur. Kişi, yani öğrenci öğretmenin amacını kavrar.

Saygının formülü ne?

Kapı açılır. Asker gibi dimdik, asker gibi başın acıma[illegible] yürüyen, asker gibi konuşan; fakat insan gibi bakan öğretmenimiz bir asker gibi içeri girer. O gün bize kendini tanıtan "Milli Güvenlik"çimiz" içimizden seçtiği bir arkadaşa, kendisi her kapıdan göründüğünde "dikkat" çekerek sınıfı oyanmış görevini verir. O günü takip eden her Milli Güvenlik Dersinde "dikkat"ler çekilir:

— Günaydın çocuklar!
— Sağolun!
— Oturun lütfen.

Ve derse başlanır. Bu törenin anlamı, öğretmenimizin anlattığına göre şuymuş: Öğretmen göründüğünde "dikkat" çekilerek sınıf uyanılır ve herkes derse hazır bir şekilde öğretmeni karşılar. Sonra öğretmen sınıfa "günaydın" der. Bunun anlamı; "Günaydın çocuklar, ben sizi çok seviyorum ve ders vermeye hazırım. Ya siz beni dinlemeye hazır mısınız?" demektir. Öğrenciler de hep bir ağızdan cevap verirler: "Sağolun." Bunun anlamı da, "Size de günaydın öğretmenim. Biz de sizi çok seviyoruz ve dersinizi canla başla dinlemeye hazırız." Ayrıca öğretmen söylemeden oturmak saygısızlık olur. Öğretmenin oturun demesini bekler ve otururmuşuz.

Doğruyu söylemek gerekirse, bu her sabah yapıldığımız töreni anlamını ben daha önceleri bilmiyordum. En azından bu geniş anlamı içerdiğini. Acaba şu an bunu kaç kişi biliyor? Çok fazla olmasa gerek. Öyle ise, çoğunluk her sabah yaptığı bu eylemin ne anlama geldiğini bilmemekte ve sadece yapılması gerektiği için yapmaktadır. Şimdi bir düşünelim. İnsanların anlamını bilmeden ve bilmeden robot gibi, yalnızca yapmasının gerekliliği öğretildiği için, altını çiziyorum, yalnızca yapmasının gerekliliği öğretildiği için, davranış göstermesi ne kadar doğrudur? Hem bir insanı gerekçesi hissetmek nasıl öğretilebilir? Acaba büyüklerimiz gülmeyi mecbur kılarak, fıkralarını gerçekten komik hale getirebileceklerini mi sanıyorlar?

Saygı kendiliğinden olur. Ve insanlık kokar. Yoksa disiplin, tek başına, süreğen olmayan, yapay saygının dökme kalıbıdır. Daha ileriye gidemez ve gidemeyecektir de. Öğretmen bu tür zorunluluklarla değil; yapısıyla, öğretim gücü ve öğrenci ile arasındaki ileti ile kazanmalıdır saygıyı. Saygı da özgürlük gibi bir haktır. Verilmez, alınır.

Sevgili öğretmenim, eğer saygı görmek istiyorsanız...

1. Karnenizdeki öğrenci, hangi sınıftan ve kesimden olursa olsun, onun bir insan olduğu ilkesiyle, insanlık haklarına ve kişiliğine saygı duyup, davranışlarınızı buna göre düzenlemelisiniz.

2. Birtakım egemenlik hislerine kapılıp, sınıfa eğitim amacıyla geldiğinizi unutmamalısınız.

3. Özellikle öğrencinin genç bir insan olduğunu, unutmamalı, her insan gibi gereksinmeleri ve hataları olabileceğini kabul ederek, makineler ve askerlerden ayrı olduklarının bilincinde olmalısınız.

4. İç sorunlarınızı, kişisel sorunlarınızı davranışlarınıza yansıtarak sınıfa taşımamalısınız.

5. Gelişmeye açık bir bakış açısı ile ilerlemeleri izleyip, öğrenciye aktarmalısınız.

6. Yaşamı ve insanları her şeyiyle sevmelisiniz.

Bütün bu görüşleri bir gün öğretmenimize taşıdık ve tartışmaya sunduk. Öğretmenimiz bize şunları söyledi: "Söylediklerinin doğru olabilir çocuklar; ancak öğretmenin de sorunları var. Stres altındaki bir insandan olumlu davranışlar nasıl beklersiniz?"

Bu insanlar neden stres altında acaba diye bir soru takılıyor insanın kafasına. Sorun yöneticilerden mi kaynaklanıyor dersiniz? O halde şöyle bir seslenelim: Ey bizim eğitimimizi sağlamakla görevli büyükler! Sizler ne yapıyorsunuz? Bizler sağlıklı eğitilmediğimize göre, sizler kimi eğitiyorsunuz?

Yorumu sizden

Bir boş dersimizde, nöbetçi öğretmenlerden tanımadığımız biri sınıfa geldi. İngilizce öğretmeniymiş. Birkaç arkadaşımıza İngilizce olarak sorular sormaya, sonra da ders işlemeye başladı. Bizim sınıfta üç seçmeli dilin öğrencisi de karışık olarak bulunuyor. Tesadüf bu ya, sorulardan biri de, seçtiği ders Fransızca olan bir arkadaşımıza isabet etti. Arkadaş bir şey anlamadığı için, bilmiyorum demekle yetindi. Bunun üzerine öğretmen ikinci ve üçüncü soruları sordu. Çocuk "Hocam ben nereden bileyim" dedi. Ve ardından "Ben Fransızca öğrencisiyim" demeye kalmadan öğretmen; "Efendim, sen ne biçim öğrencisin, dersini bilmek zorundasın, ben sonra dil bilmek gereklidir. İşte görüyorsun Amerika'dakiler şöyle de böyle de..." diye uzun bir nutuk çekti. Arkadaş, "Hayır hocam ben..." derken hoca tekrar atıldı: "Sen ne saygısız adamsın, karşındakini dinlemeyi hâlâ öğrenememişsin. Karşında konuşan kişinin düşüncelerini paylaşmasan da onun düşüncelerine saygı duymak zorundasın. İnsan önce dinlemeyi bilmeli..." Ve bunun gibi birçok şey söyledi. Bu kadar haksız eleştiriden sonra çocuk sonunda dayanamayıp, öğretmenin susmasını beklemeden "Ben Fransızcayım ulan" diye bağırdı ve koşarak sınıftan çıktı. Bir anlık sessizlik ve zil çaldı. Öğretmen çıkarken kapıdaki sınıf öğretmenimize "Çok saygısız bir sınıf" demiş. Ardından arkadaşımızın disipline verildiğini öğrendik.

"Acaba büyüklerimiz gülmeyi mecbur kılarak, fıkralarını gerçekten komik hale getirebileceklerini mi sanıyorlar? Saygı kendiliğinden olur. Ve insanlık kokar. Yoksa disiplin, tek başına süreğen olmayan yapay saygının dökme kalıbıdır. Daha ileriye gidemez ve gidemeyecektir de."

GERÇEK BİR TÜRKI..

GERÇEK BİR EĞİTİMCİ!..

GİRESUN Endüstri Meslek Lisesi Müdürü Hamza Tekeli, okulun su parası fazla gelince, öğrencileri bayrak töreni için toplamış ve aynen şöyle demiştir: "Ben suyu israf eden öğrencilerin kanından süp[illegible] ve ederim. Bunu yapan öğrencilerin anası [illegible] bir Rusla yatmıştır." ■

Yusufcan Doğan Ankara Mimar Kemal Lisesi

PAYANDALARIN İÇ YÜZÜ VE BASKI REJİMLERİNİN KAÇINILMAZ ÇÖKÜŞÜ

SONUNCULAR

Yöneten : Rutkay Aziz
Çeviren : Yılmaz Onay
Çevre Düzeni : Sertel Çetiner
Oynayanlar : Erol Demiröz, Jale Tayanç, Cezmi Baskın, Serap Öner, Şebnem Erkekli, Nurhan Özenen, Altan Gördüm, Ali Erkazan, Hakan Akın, İbrahim Sezen ve İlkova Sert

Toplumcu gerçekçi kuramın öncüsü ve Rus-Sovyet yazınının yanı sıra dünya yazınında da yeni bir çığır açan Maksim Gorki'nin yapıtlarının çoğu dilimize çevrilmesine karşın, sahnelenen oyunlarının sayısı azdır. Devlet Tiyatrolarında Muhsin Ertuğrul döneminin deki sınırlı çalışmalarla, 1979'da kısa bir süre oynanan "Güneşin Çocukları" dışında resmi kültürün "yasak" zincirini kıramayan Gorki, amatör ve özel tiyatroların çabalarıyla izlenebildi ancak. Dostlar Tiyatrosu "Düşmanlar"ı, Kenterler de "Ayak Takımı Arasında"yı sahneledi.

Sezonun ikinci oyunu olarak "Sonuncular"ı sergileyen Ankara Sanat Tiyatrosu ise, geçmişte repertuvarında Gorki'ye en çok yer veren topluluklardan biri. Güner Sümer'in çevirip yönettiği "Küçük Burjuvalar", Brecht'in romanından uyarladığı, dünyada ilk gerçek sosyalist oyun olarak anılan "Ana" ve "Yaz Misafirleri"...

1907'de emekçilerin Çar'a karşı ayaklanmalarının kanlı bir biçimde bastırılmasının hemen ardından (1908) yazılan Sonuncular'da Gorki, bu kanlı eylemde etkin bir rol alan "payanda"dan (polis komiseri) yola çıkarak, baskı rejiminin (Çarlık) içyüzünü sergiler.

Çarın bizzatında bir emniyet yetkilisi olan baba, basının ve kamuoyunun baskısı sonucu, siyasi tutukluların dövülerek öldürülmesine neden olduğu gerekçesiyle emekliye sevkedilir. Tarihsel misyonunu tamamladığının farkına varamadığı için, kirli bir mendil gibi bir köşeye atılmayı kabullenemeyen bu polis emeklisi, bir yanda ölümcül hasta kardeşinin varını yoğunu sömürürken; öte yanda rüşvetle de olsa yeni bir göreve atanmanın yollarını aramaktadır. Aynı düşünceleri paylaşan büyük oğlu, kızı ve damadı desteklerken; karısıyla küçük oğlu utanç duymaktadır ondan. Hele kendisine ateş ettiği gerekçesiyle suçsuz bir devrimci genci tutuklatması bu utancı daha da çoğaltır. Nitekim onlar, tutuklunun annesiyle görüşüp doğruyu söylemesi için baskı yaparlar. Ama o yeni bir göreve atanacağını duyunca yanaşmaz buna. Aile içinde yoğun bir tartışma başlar. Bu sonu gelmeyen kavgalar sonucu kardeşi ölür. Baba ölümün getirdiği mutsuzluktan yararlanarak, ailesini yeniden toparlamaya çalışır. Oysa ki kendisiyle birlikte, ailesi de çöküntüye doğru hızla yol almaktadır.

"Gorki'nin bu klasik yapıtını çağdaş bir yorumla sahneleyen AST, bir yanda iki zıt dünya görüşünün altını çizerken, öte yandan arayış içinde olanlara yol gösteriyor ve bunu yaparken de sloganclığa kaçmıyor."

Yukarıda özetlendiği gibi Gorki bu oyunda, bir aile simgesinden yola çıkarak, payandalar aracılığıyla Çarlık rejiminin içyüzünü sergilemeye çalışır. Baskı, terör, işkence, rüşvet... Ve en önemlisi insancalaşma bu dünyanın ayrılmaz parçalarıdır.

Ama onun tüm yapıtlarında olduğu gibi, Sonuncular'da da, onca karanlığın içinde bir ışık parlar. Bu ışık o an için bir mum alevi kadar cılız olsa bile, her an harlamaya hazır ve giderek bir orman yangınına dönüşebilecek denli de güçlüdür. Nitekim anne ve özellikle de küçük oğul, henüz bir çıkış yolu bulamamalarına karşın, bir arayış içindedirler yine de. Devrimci tutukluluğun annesi ise halkın sesi, geleceğin ve aydınlığın simgesidir.

Gorki'nin bu klasik yapıtını çağdaş bir yorumla sahneliyor AST. Bir yanda iki zıt dünya görüşünün altını çizerken, öte yanda arayış içinde olanlara yol gösteriyor. Slogana kaçmıyor; bunu yaparken. Doğru ve yanlışlar birer slogan olmaktan çıkıyor; neden-sonuç ilişkileriyle birlikte veriliyor. Ayrıca o karanlığın içindeki umut ışığını daha bir belirginleştirmek için, küçük oğulun tutuklu devrimcinin annesiyle olan yakınlaşmasını bilinçli olarak ön plana çıkarıyor.

Oyunda özellikle tiyatronun görsel olanaklarından da büyük ölçüde yararlanılıyor. İlk bakışta pahalı antika izlenimini veren "eski" eşyalarla çürüklüğün ve yok oluşun kaçınılmazlığı vurgulanıyor. Sahneyi tümüyle kaplayan "kütük"le da karakterlerin iç dünyaları yansıtılıyor. Bir örümcek yuvasını andıran itici görüntüsüyle kütük, halk düşmanlarının ideolojik batakalığını ve bu bataklığın ürünü olan insansızlaşmayı simgeliyor. Nitekim baba, büyük oğul, damat ve kızı oyun boyunca bunu bir leke gibi üzerinde taşırken, bu bataklıktan kurtulmak için çırpınan kardeş, anne ve oğulda daha az görülüyor. Hele oyunun sonuna doğru devrimci tutukluların annesinin küçük oğulun üzerindeki kırıkları temizlemesi, yeni bir dünyaya çağrı niteliği taşıdığı gibi, kütüğün işlevini vurgulaması açısından da önem taşıyor.

Sonuncular'da karakterler isimleriyle değil, anne, baba, oğul vb. oyun içindeki konumlarıyla adlandırılıyor. Bu bir yanda seyirciyi isim karmaşasından kurtarırken, öte yanda oyuna daha evrensel bir yapı kazandırıyor. Ama bazı yinelemelerin azalmasına karşın, eksiltme ve budamalar yetersiz kalıyor. Kimi yerde diyalogların uzunluğundan ilgi dağılırken, kimi yerde de diyalog yokluğu ve devinimin azlığından dolayı durağanlaşıyor oyun. Yalnız Sonuncular için değil, klasik yapıtların bu türünde karşılaşılan önemli bir sorun bu. Ama günümüz seyircisinin yapısı da gözardı edilemez. Özellikle, çağdaş tiyatronun olanakları ölçüsünde, olabildiğince kısa ve öz anlatımların beklentisi.

Oyunun başarısında ışık ve müziğin de büyük payı var. Özellikle ozların çirkinliğini vurgulamak için bir yanda ışık oyunlarından yararlanılırken, öte yanda salona ürkütücü bir çığlık gibi çöroklenen müzikle de pekiştiriliyor bu.

Yılmaz Onay'ın kuşaklararası farkı dikkate alarak olarak bir dille çevirdiği ve Rutkay Aziz'in çağdaş bir yorumla sahnelediği Sonuncular'da, oyuncular da başarılı bir kolektif oyunculuk örneği sergiliyor.

Özellikle 80 sonrasında, sanatta biçimsel kaygıların ağır basıp, "öz"ün geri planda itilmeye çalışıldığı günümüzde, öz ve biçimin ayrılmaz bir bütün olduğuna ilişkin de önemli bir çalışma Sonuncular.

Musa Aydoğanoğlu

Ha Damladım Damlayıp

doğru güneşin dinelir
umut işçiliği ozan
ha damladı damlar sözcükler

kalemimin kocuğu şimdi yaşamın kendisi
koku [illegible] altında binlerce dize çiçek
kadar içimde, bedeni dalı benim [illegible]

kuşlar düşler [illegible] binalar düşünceler
içimdeki çocuk uzanacak, eğileceğim
bir diğeri karıp koparacak bir yanım
ağladığım göremeyeceğim

anlayacak kimi eller yaşadığım sayfaları
uçuşacak binlerce söz ağıt gerçek
anıların kıyıcığına olurcağım

derken türküler güneye
umut işçiliği ozan
ha damladım damlayıp çoğalacağım

Mehmet ÖZ

Genç Nazım -I-

Sanat nasıl toplumsal kökleri olmaksızın varolamaz ise, sanatçı da, yaşadığı toplumsal koşullar ve gelişmelerden bağımsız düşünülemez. Her insan gibi, yaşamının ilk yıllarından itibaren oluşmaya başlayan bilinci ve dünyayı kavrayış biçimi giderek sanatçının kendisini şekillendirerek doğrudan yapıtlarına yansır. Hele Nazım gibi, yaşamı, siyasal bilinci ve sanatı birbirinden ayrılmaz bir bütün oluşturuyorsa, bunun hangi koşullar ve aşamalar içerisinden filizlendiğini görmek, bu büyük sanat, düşün ve eylem adamını bizlerin gözünde daha da anlaşılır kılacaktır.

Evet, küçük yaşlarda gelişen sanatsal yeteneğini, İstanbul'un kendine özgü debdebeli yaşamı içerisinde bir çırpıda büyük bir servete çevirerek burjuvazinin gözbebeği olabilecekken, neden işçi sınıfı ve emekçi kitlelerin yanında yer alarak, yaşamının en güzel 17 yılını zindanlarda geçirme pahasına, kavga, direnç, umut ve sevda dolu zorlu bir yaşamı seçmişti bu genç insan? Bir başka deyişle paşa torunu Nazım Hikmet, emeğin şairi militan Nazım Hikmet'e nasıl dönüşmüştü? Ölümünün 25. yılında bu soruların yanıtını Nazım'ın Nazım olmaya başladığı 1910'lu, 20'li yıllarda bulacağımızı düşündük...

"Yanıyor, yanıyor müthiş tarakalar!"[1]

Toplumların büyük değişimlere uğradığı, savaşların, ulusal kurtuluş mücadelelerinin, devrimlerin dünyayı tutuşturmakta olduğu bir dönemdi 20. yüzyılın ilk çeyreği. Siyasal, toplumsal, bilimsel ve teknolojik ilerlemeler gün be gün dört bir yanı sarmakta ve bu çalkantıların içinden yeni düşünceler, yeni insanlar birbiri ardına fışkırmaktaydı. Osmanlı İmparatorluğu'nun çökmekte olduğu, işgalin ateşin, kan ve ihanetin içinden Anadolu insanının emperyalizme karşı savaşımını yükselttiği, yeni bir toplumun temellerinin atıldığı böylesi bir dönemde, yaşamının en hareketli ilk 25 yılını geçiriyordu bir genç insan: Nazım Hikmet... Nereler uğramamıştı ki çağın değişimlerine konuk olarak doludizgin yaşanan bu 25 yılı: Selanik, Halep, İstanbul, İnebolu, Ankara, Bolu, Batum, Tiflis, Moskova, İstanbul, İzmir, yine Moskova, yine Anadolu...

"Kime baksan gözlerinde derin bir kin var
Benliğinin ta içinden yaralı herkes
Bu vatanda pek ateşli esiyor rüzgâr
Her ocaktan yükselmekte bunaltılı bir ses"[2]

Nazım'ın çocukluğu ve ilkgençliği 1910'lu yılların İstanbul'unda geçiyor. İstanbul'un sadrazamları, mandacıları, Kuvayi Milliyecileri, [illegible], işgalcileri ile karmakarışık bir İstanbul. Böylesi bir kentte, Boğaz'daki yalılar, köşkler, Galatasaray ve Nişantaşı Sarayları, Bahriye Okulu, Bab-ı Ali, Çemberlitaş ve Şehzadebaşı'ndaki kahveler, sanatçı lokalleri, savaşın ve yurdun durumunun tartışıldığı aile toplantıları, arkadaş evleri arasında gençliğin tüm ateşliliği ile yaşamını sürdürerek, kendini bulmaya çalışan bir Nazım görüyoruz. Her biri aydın olan aile fertleri, sanatçı kişiliği ile annesi, okuldaki ilerici subaylar, yurtsever arkadaşları ve yenilikçi sanatçı dostlarının her birinden bir şeyler kapmaya çalışıyor bu genç insan. Onlardan etkileniyor, öğreniyor ve yorumluyor tüm yeniliklerı.

Annesinin yabancı dilini ilerletmesi için kendisine okuduğu Fransızca kitaplar aracılığı ile, önce 1789 Fransız Devrimi ile tanışıyor ve bayram kılıyor mazlumların [illegible]. 12-13 yaşlarında yazmaya başladığı şiirlerinde ise bu kez Balkan ve 1. Dünya Savaşlarının mazlumlarını görmekteyiz. Özellikle 1915 yılında Çanakkale'de şehit düşenlerden oldukça etkilenen Nazım'da milliyetçi ve yurtsever düşünceler giderek ağırlık kazanıyor. Bu konularda ne bulursa okuyor, okumakla da kalmayıp, küçük kardeşinden Baha'ya/[illegible] çevresindekilere aşılamaya başlıyor düşüncelerini. Bu yıllarda birbiri ardına yazdığı iki defter dolusu şiirlerin neredeyse tamamında milli duygular, savaş, ölüm gibi temalar hakim. O dönemin kopuları gözden geçirildiğinde böylesi bir etkilenmeden kaçınılmaz olduğu görülür.

"Sen bu feryad-ı vatanı dinle, işit
Dinle de vicdanına öyle hükmet
Vatanın parçalanmış bağrı
Bekliyor senden ümit"[3]

Büyük kayıpların verildiği Çanakkale Savaşının ardından İstanbul işgal edilmiş. Nazım, yokluk ve sıkıntılardan uzak Üsküdar'daki yalılarından her dışarı çıkışında, gördükleri karşısında dehşete kapılıyor. Sokaklarda açık kol gezer, ekmek vesikaya bağlı ve yoksul halk hastalıklardan kırılırken, Boğaz'a demirlemiş İngiliz, Fransız, İtalyan gemilerinden şehrin dört bir yanına taşan işgalci askerler ve kökleşmiş saltanat düzeninin artığı işbirlikçiler zevk sürmektedir. Sokaklarda yabancı üniformalar eşliğinde başlı ve zafer kol geziyor. Bütün bu haksızlıklara dayanamayan, isyan duygularının karşıladığı genç Nazım, zaman ilerledikçe [illegible] giderek kendi gibi düşünen gençlerle birlikte olmaya başlıyor. Hatta Beyoğlu'nda yabancı dükkân sahiplerinin astığı işgal kuvvetlerinin bayraklarını gizlice yırtan bir çete bile kuruyor.

"Yıkılan bir yurdun harabesinde
Ören baykuşları dinlemedin sen"[4]

Öfkesini nasıl yönlendireceğini tam kestiremediği bu dönemi çabuk geçiren Nazım, Bahriye'de karşılaştığı kimi subaylar ve ilerici edebiyat çevresinin etkisiyle Kuvayi Milliyeciler ve Mustafa Kemal'e büyük hayranlık duymaya başlar. Ancak, boyun eğmez bir yapıya sahip olan bu genci okuduğu kavramakta olan bu ateş, çok geçmeden askerlik yaşamından sonra ermesine neden oluyor. Henüz 15 yaşında iken, kendilerini aşağılayan Alman başçavuşu tartaklamak suçundan oda hapsi yiyerek ilk mahpusluğunu tatmış olan Nazım, daha sonra Hamidiye Kruvazöründe iken, teğmenliğe subaylara en büyük düşmanı olacaktır. Arkadaşını tutuklamak isteyen bir Osmanlı subayına "Silahını düşmana teslim etmiş bir subayın başkalarını tevkif etmeye hakkı yoktur" diye diklenen Nazım, açılan soruşturma sırasında da "İstanbul'da yabancı askerler türlü rezaletler çıkarıyor, Anadolu'da savaşlar devam ediyor, siz ise bizi hâlâ talim tüfekleri ile oyalıyorsunuz. Bize savaşma, yurdu savunma imkânı verin!" deyince, arkadaşları ile birlikte ordudan ihraç ediliyor.

"Git bugün o ıssız yollarda ağla
Dört yıldır her yerde can verirken ilk
Bak bugün mukaddes duygularını
Sana sus diyorlar. Haykır ey gençlik!"[5]

1920'lerin eşiğine geldiğinde Nazım artık kendi silahıyla, yani şiiriyle savaşmaya başlamıştı. Otellerde, kahvelerde, derneklerde, edebiyat salonlarında yapılan tartışmalar onun ilk üniversitesi olmuştu. Artık evine daha az uğruyor, zamanının çoğunu bu çevrenin insanları ve Mustafa Kemal'cilerle birlikte geçiriyordu. Hece vezniyle birbiri ardına yazdığı ve yayıncılara kapıştığı şiirleri, onu sanat çevrelerinde sözü edilen bir şair yapmış, gençler giderek onun çevresinde toplanmaya başlamıştı. Eskiler ve yeniler, bir başka deyişle aruzcular ile hececiler giderek ayrışıyor, edebiyat lokalleri şiddetli tartışmalara sahne oluyordu. Nazım'ın başkaldıran yapısı şiirinde de kendini alabildiğine gösteriyordu. Zamanla kendinden daha yaşlı hececilerle de kapışmaya başladı. Onları yurt sorunlarıyla ilgilenecek yerde, mırıldanıp duran ve hiçbir şey yapmayan insanlar olarak nitelendiriyor, çoğunun İngiliz parasıyla yaşatılan [illegible] işbirliği yapmalarına büyük tepki duyuyordu.

"Vatan uğruna fedayı cana
benim gibi çok kişiler var!"[6]

O dönemde Halide Edip'in ve diğer yurtseverlerin yüksekten [illegible] alabildiğine etkilenen Nazım'ın hem gönlünde, hem de şiirlerinde Anadolu ve oradaki savaşım yatar olmuştu. Mustafa Kemal'in çağrısı doğrultusunda kurtuluşu Anadolu'da gören Nazım ve arkadaşları, başka bir şeyden söz etmez olmuşlardı. İşgal kuvvetleri Anadolu ile ilişkisi olanların evlerini basıyor, insanlar sorgusuz sualsiz ortalıktan kayboluyorlardı. Artık İstanbul'da durulmaz olmuştu. Kuvayi Milliye ile ilişkisi olan şairler, müdüriyetteki Mustafa Kemal'ci polislerle birlikte kaçış planını yapmışlardı bile. Sonunda, "kendime doğru ilk adımı attığım gün" diye nitelendirdiği, yeni bir yılın, 1921'in ilk günü, arkadaşlarıyla birlikte "Yeni Dünya" adlı bir gemiyle, ailesine bile haber vermeden, gerçekten de yeni bir dünyaya doğru açılmıştı Nazım.

Zeki Yücel

"Bir ah demeden de bak Anadolu
Bekliyor imanla son saatini
Göklere dayanan dağların yolu
Hep kardeş kemiği, hep kardeş teni"[7]

İnebolu kıyıları göründüğünde artık paşa torunu Nazım Hikmet için okudukları, duydukları ve düşündükleri geride kalmıştı. Şimdi ilk kez yurdun gerçeği ile yüz yüze geliyordu. İsyanının kendisini sürüklediği bu macerali yaşamın tam olarak nelere gebe olduğunu bile kestiremeden, içindeki yakın yurtsever dürtüler dışında, politika, hele sosyalizm hakkında hiçbir şey bilmeyen Nazım, İnebolu'da alışkın olmadığı görüntüler ve değişik bir çevre ile karşılaşıyor. Orada kader arkadaşı Vâlâ Nurettin ile kaldığı süre içerisinde, savaş yıllarında Almanya'da bulunmuş insanlarla karşılaşıyor. İskele kahvesinin bitmek tükenmek bilmeyen gecelerinde Günler, geceler boyu koyulaştırılan sohbetler sayesinde ne denli bilgisiz olduklarını ayrımına varıyorlar. O güne kadar duymadığı isimlerle karşılaşıyor Nazım. Karl Liebknecht, Rosa Luxemburg'a olan hayranlıklarından bahsediyor bir abi. Marx'ı, Engels'i anlatıyorlar Nazım'lara.

"Alnı yukarda
kırmızı boyunu atkısı rüzgârda
yürüyor
yürüyor adım adım
yürüyor ağır ağır
yürüyorlar"[8]

Bunlar, Nazım'ın adlarını ilk kez Hamidiye Kruvazöründe duyduğu, ancak bir tür "Jöntürk askeri komitecileri" sandığı spartakistlerdi. Liderleri Sadık Ahi'nin anlattıkları, Nazım'ın kafasını iyice karıştırmaya başlamıştı. Onu gerçek şairin milliyetçi değil, ezilen sınıfların yanında olması gerektiğini, tarihi, kişilerin, hatta milletlerin değil, sınıfların yaptığı, komünistlerin böyle düşündüğünü söylüyordu bu ilginç kişi. Nazım'lar, bilgisizliklerinin ezikliğiyle tüm konuşulanları dinler, sorular sorarken, yenemedikleri bir heyecanı yaşıyorlardı. Nazım için, kendi ateşli milliyetçiliğinin boş olduğunu, toplumu anlamanın ve değiştirmenin yolunun Marksizmden geçtiğini yeni tanıdığı bu insanlardan duymak, çelişkiler içine düşmesine yol açmıştı. Tüm bunları hemen kavraması oldukça zordu. 9 gün boyunca yürüye yürüye Ankara'ya vardıklarında, Nazım iyiden iyiye milliyetçiliğini sorgular olmuştu.

"Gel ey imanlı gençlik, gel ey beklenen gençlik
Gel ki Anadolu'da senin bükülmez, çelik
İmanına azmine ümit bağlayanlar var!"[9]

Anadolu'nun umudu olan o günlerin Ankara'sı tamamen yokluk, yoksulluk, bakımsızlık içerisinde. Oysa bu taş ve toprak yığınından çok yakında genç bir devlet doğacak. Geçitleri yollar gibi Ankara da çeşit çeşit insanla kaynıyor. Devlet erkanı, mebuslar, çeteciler, bahriyeler, padişah yanlıları vs. ile dolup taşıyor bu küçük kent. Herkes değişik heyecanlar içerisinde bir şeyler yapmaya çalışıyor. Tüm bu kargaşa içerisinde bir kez Mustafa Kemal'le tanıştırılıyor Nazım, oradaki akrabaları aracılığıyla. M.Kemal'in öğüdü kısa ve net: "Siz şairler boş şeyler değil, fikir şiirleri yazmalısınız." Belki de bu nedenle kimseye sipariş methiyeleri yazmıyor Nazım.

Burada da günlerinin çoğu spartakistlerle geçiyor. Konuşulanlar hep proletarya, burjuvazi, devrim üzerine. Nazım'ın ateşli kanı giderek ısınmaya başlıyor tüm bunlara. Ancak bu dünya görüşü hakkında pek bir şey bildiği de söylenemez. Hâlâ romantik yetenegi ve duygusal coşkunluğu ile güçlendiriyor tartışmaları. Fakat aile yasanlak yetmez oluyor Nazım'a Ankara'da. Bir an önce cepheye gitmek istiyorsa da, kendisini matbuat müdürlüğünde çalıştırmak istiyorlar. Bundan hoşlanmayan ve halktan kopmak istemeyen Nazım, bir Anadolu kasabasında öğretmenlik yapmayı yeğliyor ve bunda da direttince, Vâlâ ile birlikte, Bolu'ya öğretmenlik tayinleri çıkıyor.

"Göğsümüz kuvvetli, gönlümüz temiz
Ne saray, ne hamam, ne han isteriz"[10]

Anadolu'nun pek çok ili gibi geri bıraktırılmış, bu nedenle halkın yoksul, yoksul olduğu kadar da tutucu olduğu 1921'in Bolu'sunda, Nazım'lar her türlü baskıya karşın düşüncelerinden ödün vermedikleri gibi, spartakistlerden öğrendiklerini de savunur oluyorlar. Ancak Ağırceza Reisi Ziya Hilmi ile karşılaştıklarında bir kez daha bilgisizliklerinin boyutunun ayrımına varıyorlar. O devirde Nazım'lar babasının gönderdiği kitaplardan hâlâ Fransız Devrimini okuyor ve hayranlıklarını gizlemiyorlar. Bu tutkuya son darbeyi gene Ziya Hilmi vuruyor. Nazım'lara çok iyi bildiği Fransız Devrimini anlatırken Jakobenlerden, Montagnard'lardan bahsediyor, oradan Paris Komününe geçiyor. Derken sosyalizm, Lenin-Kautsky anlaşmazlığı, proletarya diktatörlüğü... Tüm bunları okuyup öğrenmeye yemin ediyor Nazım. Bilgisizlikten kurtulmaya kararlı. Nazım babasından sürekli olarak yeni kitaplar, dergiler istiyor, böylelikle Batının sanat akımlarını Anadolu'nun bu ücra köşesinden izleme fırsatını buluyor.

"Senelerle mesafeler arasına atılmak
Fırlatılmak ihtiyacı içimizde uyandı"[11]

Bir yolunu bulsak Avrupa'ya gidip bilgiyi kaynağından öğrenmek isteyen Nazım'ları bir kez daha şaşırtan, kendilerinden topu topu 6 yaş büyük olan bu hâkim yaptığı şu konuşmayla, bir bakıma Nazım'ın geleceğini de çizmiş oluyor: "Bırakın şu modası geçmiş arzuları. Tüm dünyanın ilgisini çeken, yepyeni bir devrim yaşanıyor yanıbaşımızda, Rusya'da. İşçi devrimi... Siz hâlâ burjuvazinin yaptığı Fransız Devrimi'nin özentisi içerisindesiniz. O devir tarihe karıştı. Bunların devrim yapmalarını, şimdi devrimlere karşı koyma sırası onların geldi işte. Çünkü emek sermaye çatışması başlamıştır. Burjuvazi emeğin sömürücüsüdür. Mutlaka bir devrime tanıklık etmek istiyorsanız Rusya'ya gitmelisiniz. Orada dünyanın dengesini bozan büyük, yeni, dehşetli bir olay var." Kısa bir tartışma sonunda, hep birlikte genç Sovyet Cumhuriyeti'nin yolunu tutmaya karar veriyorlar.

"İstedik ki dünyada bir yeni tarih vaadeden
Maden yüzlü insanlara doyasıya bir göz atalım"[12]

Böylesine ani bir heyecanla, yaşamlarında yepyeni bir dönemin eşiğinde olduklarını bilmeksizin, gençliklerinin ateşinin buyruğuna uyup çıkıyorlar yola. Öylesine bilmiyorlar ki, Sadık Ahi'den komünist rejimde paranın geçmediğini duyduklarından, ellerindeki yüklü miktarı yurda burda dağıtarak, "insanları esir eden alçak para yere batsın" diye bağıran bu genç insanlar, macera bir yolculuk sonunda Batum'a varıyorlar. Ötesi, yeni bir bilinmeyen onlar için.

"1921 senesi
Kanunuevvelin sonu
Sis vardı
Güneş aydınlatmadı sabaha kadar
Karlar altında bembeyaz yatan istasyonu..."[13]

Ve paşa torunu Nazım, türlü tehlike, yoksulluk, açlık ve zorlukların eşliğinde koşuyor kendi kendisine ne denli kararlı olduğunu. Becerebildiğini, dayanabildiğini sorguluyor Batum'a ayak basarken. Nelerden vazgeçeceğini, deyip deymeyeceğini tartıyor. "İyi düşün oğlum Nazım, var mısın bu işe?" Ölüm dahil her güçlüğü göğüsleyeceğini hissedince de kestirip atıyor: "Karar verildi. Ölmek var dönmek yok!" Ve atıyor adımını gençliğinin üçüncü ve en önemli evresine. "Merhaba Sovyetler Birliği!..."

(Sürecek)

Nazım'ın Vasiyeti Yerine Getirilmeli, Yaşamını Adadığı Ülkesine Kavuşmalıdır!..

1988 yılı başlarında, aralarında sanatçı, yazar, politikacı, bilim adamı ve avukatın bulunduğu aydınlarım, Nazım Hikmet'in Türk vatandaşlığına yeniden alınması ve yurda getirilmesi yönünde başlattığı kampanya, doğumunun 86. yıldönümünü kutladığımız şu sıralarda çeşitli etkinliklerle sürüyor. 15 Ocak günü kızkardeşi Samiye Yaltırım'ın, Nazım'ın doğum günü dolayısıyla verdiği kokteylde başlatıldığı duyulan kampanya, 23 Ocak'ta yapılan bir açıkoturum ve daha sonra yer alan çeşitli panel ve toplantılarla güncelliğini sürdürdü. Mart ve nisan aylarında da çeşitli panel ve konserlerle yaygınlaşacak olan kampanya, kardeşi ve avukatlarının, yapacağı yasal başvuru ile somutlaşacak. YARIN Dergisi olarak böylesine haklı isteği yükseltmeyi görev biliyor ve tüm demokrasi güçlerini bu kampanyaya katılmaya çağırıyoruz. Nazım'ın vasiyeti bir an önce yerine getirilmeli, çok sevdiği ve yaşamını adadığı ülkesine kavuşmalıdır!

"Anadolu'da bir köy mezarlığına
gömün beni
Ve de uyarına gelirse,
Tepemde bir çınar olursa
Taş mas da biçmez hani..."

1. Nazım'ın 1914 yılında, henüz 12 yaşında iken yazdığı Yanıyor şiirinden
2. 1918'de yazdığı Viran Diyar şiirinden
3. 1913'te yazdığı ilk şiirlerinden biri olan Feryad-ı Vatan'dan
4. 1918'de yazdığı Mütareke Geceleri adlı [illegible]
5. 1921'de Anadolu'ya geçiş döneminde [illegible] Gençlik şiirinden
6. 1914'te yazdığı Bir Bahriyelinin Ağzından adlı şiirden
7. Genç [illegible] bir diğer [illegible]
8. Sonradan yazdığı Yürüyen Adam şiirinden
9. 1921 yılı Ankara'sında matbuat müdürlüğü tarafından, [illegible] Anadolu'ya çekmek amacıyla Nazım ve Vâlâ'ya ısmarladıkları ve çok sayıda basılıp yayılan ortak şiirlerinden
10. Anadolu yollarında genç beraber yazdıkları Yol Türküsü'nden
11. Yeni sayfaları dendikleri ortak bir çalışmalarından
12. [illegible]
13. Çankırı Hapishanesinde yazdığı ve Yolcu adlı piyesine kaynak olan şiirden

MAHMUT TALİ ÖNGÖREN İLE ANKARA FİLM ŞENLİĞİ VE SİNEMAMIZ ÜZERİNE SÖYLEŞİ

"son yıllarda yönetmenlerimiz ayrı bir yol tutturma çabası içine girdiler."

İtalyan filmi "NALIN AĞACI"

Türk sineması bugün ulaştığı üretkenlikle daha çok tartışılmaya başlandı. Artık gözü yaşlı melodramların, kalıplaşmış öykülerin arasından tek tük görünen "sosyal içerikli filmler" en çok gişe yapan filmler listelerinin başında yer almaya başladı. Uluslararası organizasyonlarda daha çok Türk filmi yer alıyor. Daha çok film ödül alıyor, kendinden söz ettiriyor. Gazetelerde, dergilerde sinema eleştirileri, sinema yazıları daha çok yer kaplıyor. Artık sinema kitapları da birden fazla baskı yapmaya başladı. Sinema Günleri, Film Şenlikleri yapılıyor. Tüm bunlar bir anlayışın aşıldığını gösteriyor. Kuşkusuz bir tartışma söz konusuydu. İletişim alanında gelişen teknoloji, dünya sinemasının birikiminden sinemacının da, izleyicinin de yararlanmasını sağladı. Yaşanan olumsuzluklar ve yetkin örnekler Türk sinemasının bir çıkış yapmasını gerektiriyordu. Bu çıkış gerçekleşti mi, ya da bugün ayakları üzerinde doğrulmaya çalışan Türk sinemasının önündeki sorunlar neler? Bu sayımızdan başlayarak bu sorunları tartışmaya çalışacağız. Bu ay, Sayın Mahmut Tali Öngören ile bir söyleşi yaptık. Öngören aynı zamanda, ilk kez yapılacak olan Ankara Film Şenliği Düzenleme Komitesi'nde de yer alıyor. Şenlik konusundaki açıklamalarının da aydınlatıcı olacağına inanıyoruz.

YARINE: Sayın Öngören bize kısaca Türk sinemasının bugün geldiği noktayı değerlendirir misiniz! Bugün bir yönetmen sineması doğru yönelişten söz ediliyor. Bu konuda neler söyleyebilirsiniz?

MAHMUT TALİ ÖNGÖREN ● Yönetmen sineması denince, yönetmenin bir yazar gibi kendi biçemini, kendi görüşlerini, kendine özgü tutumunu filme koyması anlaşılır. Dolayısıyla da o filmi izlediğiniz zaman, ister beğenin ister beğenmeyin, diğer film türlerinden, örneğin bir macera filmi, bir aşk filmi vb. türlerden çok başka bir türde olduğunu anlarsınız. Nasıl bir romanı okuduğunuz zaman, o romanın kendine özgü bir biçemi varsa, oradan bir romana benzemiyorsa, film de, yani yönetmen filmi de diğer filmlere benzemez.

Şimdi benim görüşüme göre, Türk sinemasında bu anlamda bir yönetmen filmi yok bence. Olması da bana göre çok erken. Sinemamızın 70 yılın üzerinde bir geçmişi var ama, çok da sığ bir kültüre sahip. Bu, bir kültür sorunu. Örneğin, İsveç küçük bir ülke. Sinema orada 1912'de falan başlamış ama, inceleyin İsveç sinemasını ve izleyin İsveç filmlerini, kendilerine özgü bir kültürden yola çıkarak evrensel boyutlara varan filmler yapmışlar. Yani, öncelikle derinliği olan bir kültüre dayanmak gerekli, yönetmen sineması için. Yönetmenin çok iyi yetişmiş olması gerekiyor. Ancak bu eğitim sinema alanında çok iyi yetişmiş olmak demek değil. Tabii, sinemayı çok iyi tanıması, bilmesi gerekiyor. Onun dışında çok iyi bir eğitimden geçmesi gerekiyor. Sinemaya ilgisinin olması da gerekmiyor bu eğitimin. Yönetmenin aldığı eğitim gerek okulda, gerek yaşamda derinlikli, ayrıntılı olmalı. Bütün yaratıcılarımızın, yönetmenlerimizin de okulda ne yaşamında böyle bir eğitimden geçtiklerini sanmıyorum. Bir disipline sahip olmak gerekiyor. Bizim sinemamızda, yönetmenlerimizde bu disiplin yok. Ayrıca benim görüşüme göre, bir kültür derinliği yok. Bu ikisi olmadan yönetmen sinemasına gitme diye bir şey olamaz. Ama sinemamızın uzun geçmişine rağmen, belli dönemlerde belli dilçileri aşmayalım her türde sığ filmler çevrildi.

Son yıllarda, son otuz yılda bazı yönetmenlerimiz, gerek çeşitli kültürel temellere dayanarak, gerek kendi aldıkları eğitime dayanarak, gerçekten diğer yönetmenlerden ayrı bir yol tutturma çabası içine girdiler. Ama bunda yüzde yüz bir yol tutturabildiklerini, bir akım yaratabilecek nitelikte filmler yaptıklarını söyleyemem.

Şimdi Türk sinemasını genel olarak değerlendirirsek çok uzun konuşmayı da gerektirebilir. Biz burada yine

> "Son otuz yılda yönetmenlerimiz, gerek çeşitli kültürel temellere dayanarak, gerek kendi aldıkları eğitime dayanarak, gerçekten diğer yönetmenlerden ayrı bir yol tutturma çabası içine girdiler. Ama bunda yüzde yüz bir yol tutturabildiklerini, bir akım yaratabilecek nitelikte filmler yaptıklarını söyleyemem."

sanat açısından ve sinema anlatımı bakımından değerlendirelim. Bugüne kadar ben, yazılarımda ve kitaplarımda Türk sinemasının içinde bulunduğu politik ve ekonomik sorunlar üzerinde durmuştum. Bu sorunlar hâlâ devam ediyor. Politik sorun deyince, örneğin sansürün baskısı hâlâ sürüyor, kalktı denmesine rağmen çok ince bir sansür yazılı olarak da var, genelde bütün sanat dalları üzerinde olan sansür sinemada da kendini daha ağırlıklı olarak gösteriyor. Onun dışında sinema ekonomik altyapısı ve teknik altyapısını kuramadığı için ekonomik ve teknik yetersizliklerle karşı karşıya.

Bunları bir kenara bırakalım ve sinema anlatımı, sinema dilini geliştirme açısından Türk sineması ne durumda? Bence artık onun üzerinde durmak gerekli. Çünkü,

Söyleşi: Beyhan Sunal

biz bu sorunlarla o kadar çok haşır neşir olduk ki, film yapanlar da bu sorunlardan ötürü o kadar çok sıkıntı içine girdiler ki, Türk sineması içinde sinema dilini geliştirmek için çaba gösteren bir avuç yönetmen, artık bu konuda, yani sinema dilini geliştirme konusunda kendilerini aşamıyorlar, bir çıkmaz içine girdiler. Bunu, eminim çoğu kabul etmiyor. Ben kesinlikle inanıyorum ki, Türkiye'de sinema sanatının, dolayısıyla sinema anlatımının gelişmesi için, sinema yaratıcılarının, yalnız yönetmenin değil tabii, ama bir filmde görev alan herkesin -oyuncu da dahil- kendini yenilemek, kendini aşmak için gösterdiği çabanın artık yeterli olmadığını anladığımız bir noktaya geldik. Ama bunu hepimiz kabul etmiyoruz, daha doğrusu çoğumuz kabul etmiyoruz. Bence Türk sinemasının değerlendirilmesi gereken en önemli yanı işte bu noktadır. Bir de bunu aşmak için artık ne yapılması gerektiği de pek bilinmiyor.

□ Bunların şu neden olabilir mi? Sözgelimi TV'de izlediğimiz fakir kız-yoksul erkek aşkının sergilendiği filmleri çok aştı Türk sineması. Nicelik olarak da sürekli bir gelişme var. Kadın filmleri deniyor, özel filmler yapılıyor, yeni oyuncular ortaya çıkıyor, filmlerimiz şenliklere katılıyor, ödüller alıyor. Sonuçta ortada veri olarak bir gelişme olduğu gözleniyor, böyle bir hava var. Yönetmenler de, eleştirmenler de bundan söz ediyorlar. Bunun olumlu olup olmadığından çok böyle bir gelişmeden söz ediliyor.

● Doğru. Bir gelişme var ama benim söylediğim gibi, sinema dilini geliştirilmesi için atılmış somut bir adım yok. Konu bakımından gerçekten büyük bir değişiklik var, konu seçimi bakımından. Yani yine bir avuç yönetmen, -sinemamızın tümüne uygun düşen bir değerlendirme değil bu- sizin o TV'de izledik dediğiniz eski tür melodramların filan dışına çıkıyorlar. Ama eskiden de hep bunlar vardı. Şimdi bir avuç diyebileceğimiz, çok az sayıdaki yapımcı ve yönetmen, gerçekten ilginç konuları da ele alıyorlar. Kadın filmleri sözgelimi, yeni bir konu ve bir avuç yönetmen arasında gene çok yaygın bir konu. Ama kadın konusu da sinemada çok büyük bir gerçekçilikle ele alınmıyor. Hatta kadın bir başka türlü sömürülen bir anlayışla ele alınıyor ve sadece cinsellik açısından ele alınıyor. Kadın filmlerinin Türkiye'nin toplumsal durumuna uygun bir çizgiye geldiğini sanmıyorum.

□ Tam buraya gelmişken şunu da sormak istiyorum: 80 sonrasını değerlendiren filmler yapıldı. Birkaçının yönetmenleriyle de söyleşiler yayınlandı dergimizde. Bizim burada saptanması gerektiğine inandığımız ve size sormak istediğimiz şu, bu filmler yaşadığımız gerçekliği yeterince anlatıyor mu? Gelişmelerin gerisinde kalmıyor mu bu filmler? Ama ilk kez yapılan filmler olmaları açısından da önemli olduklarını düşünüyoruz. Siz ne diyorsunuz bu konuda, nasıl yaklaşılmalı bu filmlere?

● Bence çok önemli bir soru bu. Biz, bugüne kadar sinemamızda işçi sorununa ya hut herhangi bir toplumsal olaya ilk kez değinen filmlere, bence gereğinden çok fazla ilgi gösterdik. Bunda da haklıydık, çünkü ilk kez böyle filmler yapılıyordu. Onun ötesinde bir sinema anlatımına, sinema diline dönersek, bunları geliştirmek bakımın-

Macar filmi "DÜŞÜŞ"

dan bir iki adım ileriye gidilemedi ya da sinema sanatına yepyeni bir uygulama getirmesi bakımından bu filmlerde bir farklılık yoktu. Yani Türkiye'deki diğer filmciler ne yapıyorlarsa belki onlardan bir iki gömlek üstündü anlatım bakımından; ama yine de belli bir noktaya erişmiş değildi. Onları, bazı şeyleri ilk kez söyledikleri için alkışlarken öbür yanını unuttuk. Kendimi de ele tirerek söylüyorum, çok heyecanlandık bu filmleri gördüğümüz zaman, göklere çıkardık ve hatta bunları korumak için de küçük çapta mücadele verdik. Sansür engellemeye kalkıyordu; politik güçler, egemen güçler engellemeye kalkıyordu. Savunmaya da geçtik. Tabii bu çok doğal, ama bu arada işin sanatsal yanının pek gelişmemiş olduğunu da gözden kaçırdık. Onun için, bu politik ve ekonomik olayları yaşadıktan sonra artık ilk kez söylenecek olan bir sözün, hangi dalda söyleniyorsa, konumuz olduğu için sinemada da söyleniyor, o zaman o ilk kez söylenen sözün sinemasal anlatım biçimleri üzerinde de durulması gerekiyor. İlk söz diye hemen alkışlayıp göklere çıkarmak doğru değil. Tabii bu filmi yapmaktaki cesareti de öteki gelişmelerin yanında gene alkışlayabiliriz.

□ Yönetmenlerle konuşmalarımızdan da ortaya çıkan bir şey vardı. Sinema, senaryo, oyunculuk üzerine akademik çalışma eksikliği. Bu konuda neler söyleyeceksiniz?

● Bizim sinemamız hiçbir zaman akademik çalışmaya dayalı bir çalışma yapmadı. Örneğin bizde bir fon kuruldu, geçen yıl çıkan bir yasayla ilk kez sinema yapacak olanları kredi verilecek. Bu çok önemli bir adım gibi görünüyor ama, hiç önemi yok. Çünkü, birincisi, çok dağınık olarak verilecek bir yardım. Aslında verilmemesi gerekir anlamında söylemiyorum, bunu vermekle birlikte aslında sinemanın akademik bir çalışma yapmasını sağlayacak da bir başka fon olması lazım. Ne demek o? İşte örnek olarak İsveç'i alırız, devlet senaryo yazan ekiplere de -kişiye değil- sinema fonundan yardım yapar. Onları senaryo yazarken bir araştırma yapmaya zorlar, sonra araştırmayı görür ve araştırmaya da fondan destek sağlar. Böylelikle sinemacı, konuyu oturduğu yerden, gözlemlerine dayanarak yazma değil; aynı zamanda konuyu bilimsel açıdan bile araştırarak yazma ve dolayısıyla da akademik temele oturtma eğilimine, alışkanlığına sahip olur. Bunu, hem kendi isteğiyle yapar, hem de bu çalışmayı yaptığı zaman devletten parasal destek alabileceğini bildiği için yapar. Yani karşılıklı bu. Bizde ne devlet düşündürüyor, ne de sinemacı böyle bir kafaya sahip.

□ Burada daha çok mali gerekçeler gösteriliyor. Yapımcıyı da memnun etme kaygısından söz ediliyor.

● Şöyle ki, burada salt film yapanı suçlamamak lazım, bu da bu kültür sorunudur. Derin bir kültürel temele sahip olan insan zaten araştırmaya inandığından üretme gereksinimini duyar. Bu içinden gelir, bunu bilmeden. Şimdi, bizim filmcimiz böyle değil dedik. Ama araştırmayı düşünse bile, her araştırma aynı zamanda bir bütçe demektir. Sinemacımız bu olanağa da sahip değil. Ama yalnız parasızlığı bir özür olarak da göremiyorum. Ben parasızım araştırma yapamıyorum denemez. Para olsa bile o kafaya sahip değil.

□ Son olarak Ankara Film Şenliği'nin bu tartıştıklarımız açısından katkısı ne olacak?

● Türkiye'de hiçbir şenlik, bu konuştuğumuz noktalarda katkı yapabilecek düzeye gelmemiştir. Bizde sadece yarışmalar yapılır ve bu yarışmalarda hem tinsel olarak hem de parasal olarak sanatçının desteklenmesine önem verilir. Şimdi, Ankara Film Şenliği'de bu açıdan bir yenilik getirmiyor. Ancak şöyle bir katkıda bulunuyor. O da Türkiye'de ilk kez film çekmeye başlayan yönetmenleri desteklemeyi amaçladı. İlk filmler yarışması ile, kaç yaşında olursa olsun sinemaya yeni girmiş ya da sinemada başka görevlerde bulunmuş, ama ilk kez film çeken kişilerin filmleri arasında bir yarışma düzenliyor. Şimdi bunun hem yararı var, hem zararı var. Eğer sinemamızdaki yeni yönetmenler gerçek değerlere sahip iseler sinema

Macar filmi "KÖR DAVRANIŞ"

sanatı açısından, işte bu yarışma onları ortaya çıkaracak. Eğer değillerse bu kez bu konuda bir değere sahip olmadıkları anlaşılacak. O nedenle Ankara Film Şenliği'nin bu söylediğimiz konularda bir katkı koyabilecek niteliklere sahip olduğunu ileri sürmek pek mümkün olmayacak. Film Şenliği'nin amacı hem filmcilere hem halka, diğer şenliklerde olduğu gibi nitelikli yerli ve yabancı ürünler sunmak. Bu filmlerden kalıcı olanlarından çoğu ilk noktaları kapmak artık seyirciye ve filmciye bağlı.

Şenlik genel hatlarıyla üç bölümden oluşuyor. Birincisi yarışma bölümü. Kısa film yarışması. Türkiye'de yıllardan beri ihmal edilen kısa film dalını genel anlamda desteklemek için yapılıyor.

İkinci yarışma Türkiye'de ilk kez yapılıyor. Uzun metrajlı film çeken yeni yönetmenlerin ilk filmleri arasında yapılan bir yarışma. Yeni film çekmeye başlamış olan yönetmenlerin ilk 3 filminin katılabileceği bir yarışma. Böylece yeni yönetmenleri Türkiye'de ilk kez bir şenlik desteklemiş oluyor. Şenliğin ikinci bölümünde 9 ülkeden yaklaşık 40 film yarışma dışı gösterilecek. Böylece dünya sinemasının aktüel filmleri arasından seçilmiş bu filmlerle, Ankaralılara yurt dışındaki sinema sanatının yetkin örneklerini sunma olanağı ortaya çıkmış olacak.

Şenliğin üçüncü bölümü ise açık oturumları, söyleşileri ve sinema ile ilişkili diğer sanat dallarını içeriyor. Açık oturumların konuları, sinema-edebiyat ilişkilerini, kadın sorunlarını ve Türk sinemasının dünya sineması içindeki yerini içeriyor. Söyleşiler ise Türk sinema sanatçıları ve şenliğin yabancı konukları ile yapılacak. Ayrıca bu bölümde, Sovyet Film Afişleri Sergisi, Alman Film Afişleri Sergisi ile Türk ve Dünya Film Afişleri Sergisi olmak üzere üç sergi açılacak. Bir de yine bu bölümde, sinemayla çok yakından ilişkisi bulunan karikatür alanında bir yarışma yapılacak. Amatör ve profesyonel çizgi sanatçılarına açık olan bu yarışmanın konusu "Sinema". Seçiciler Kurulunun uygun gördüğü karikatürler Şenliğin 4. sergisinde izleyicilere sunulacak.

Okuma Notları...

PORTEKİZ HALKININ EMEK-ÖZGÜRLÜK VE BAĞIMSIZLIK MÜCADELESİNİN ROMANI

Yarın Bizimdir Yoldaşlar

"Eğer herkes zafere ulaşılacak tek ve gerçek yolu anlasaydı, herkes kararlı bir örgüt çalışmasını geliştirebilseydi, kavgayı yürütebilmek amacıyla her an kitlelerin duygularını tanımaya çalışarak halk yığınlarıyla ilişkileri yoğunlaştırdan sonra dönülseydi, ayaklanma ve zafer günü, genel olarak düşünüldüğünden çok daha yakın olurdu."

Alvaro Cunhal

Başak Yayınları, 1988 yılının başlarında Metin Alkundar'ın çevirisiyle dilimize kazandırılan *Yarın Bizimdir Yoldaşlar*'ı yeniden yayınladı. Zafere ve yarınla ra o n inançlarını yitirmeksizin, faşizme tam 48 yıl mücadele eden Portekizli yurtseverlerin mücadelesinden bir kesit yansıtan *Yarın Bizimdir Yoldaşlar*'ın ilginç bir de öyküsü var. Ayrıntı Yayınevi'nden dinleyelim:

"Romanın daktiloyla yazılmış metni, romanda sözü edilen kişilerin örtmülü yaşamında, bu bir olayların geçtiği yıllarda derlenen bir arşivde, başka belgelerin arasında bulundu.

"Romanın yazarının kim olduğu bilinmiyor. Bulunan tek kopyada imza yok. Sadece üstçizilmiş bir kâğıt parçasının üstünde aceleci bir elin yazdığı bir ad güçlükle seçiliyor: *Manuel Tiago*. Bu, büyük bir olasılıkla, takma bir ad.

"Yazarın kim olduğunu bilebilecek kişilere başvurduk. Bu girişimlerimiz başarısız kaldı. Böylece, öyle romanın sayfalarındaki kişiler gibi, yazar da bizler için bilinmeyen bir kahraman olarak kalıyor."

Yarın Bizimdir Yoldaşlar, içeriği, konusu, sürükleyici anlatım biçimi ve kahramanlarının gerçekliği ile, örgütlük savaşına akıcı bir dille ve mor çizgilerle takılık ediyor, insanı bir derinlikte yeni bir yaşantı mesajı veriyor. Romanı okurken, "bu romanın bir kahramanı olan yazarımı" *Yarın Bizimdir Yoldaşlar*'ı kavganın içinde, onun ateşinde dövülerek yazıldığı hissediliyor. Öte yandan, anlatımın doğallığı, abartmasızlığı ve dersini yaratan karakterlere edilemeyiş kahramanlarının insan olduklarının gözardı edilmemiş olması *Yarın Bizimdir Yoldaşlar*'ı önemli kılıyor, kendi türündeki romanlar arasında farklı bir yere oturtuyor. Dahası, *Yarın Bizimdir Yoldaşlar*, örgütlü mücadelenin anlayış ve yöntemleri açısından Portekiz sınırlarını aşıyor ve özellikle gençlerin Portekiz deneyiminden dersler çıkarmasına olanak veriyor.

Mücadele Tarihi ve *Yarın Bizimdir Yoldaşlar*

19. yüzyılın sonundan beri varlığını sürdüren Portekiz, 1910 yılına dek monarşi ile yönetildi. 1910'da kurulan cumhuriyet ve yapılan siyasal reformlar da, yaşamsal çözümler arayan kitlelerin gereksinimleri karşısında çok çabuk yetersiz kaldı. 1918-1920 yılları arasında yaşanan büyük toplumsal hareketliliğin ardından 26 Aralık 1920'de Portekiz Komünist Partisi (PKP) kuruldu. Ancak, demokratik kuralların gözetildiği de çok yaşayamadı. 1911-1926 arasının siyasal ve ekonomik bunalımı 28 Mayıs 1926'da askeri darbe ile sonuçlanarak, Mussolini İtalya'sından ve Rivera de Primo İspanya'sından etkilenen, doğması kolaylıkla yoğrulmuş faşist hareketin iktidara gelmesini kolaylaştırdı.

Darbe sonrası birçok demokratik kitle örgütü yok edildi, basın sindirildi, işçiler ve emekçiler yoğun baskılarla karşılaştılar. Bu arada, PKP'nin de yasal ömrü 1927'de sona erdi. Bununla beraber, PKP mücadeleden vazgeçmedi, 15 Şubat 1931'de Avante'nin ilk sayısı çıkarıldı. İzleyen yıllarda da PKP'liler sendikal hareketle güç kazanmaya başladılar.

1928'de askerler, Coimbra Üniversitesi ekonomi profesörlerinden Salazar'ı Maliye Bakanlığına getirdiler. 1932'de Başbakan olan Salazar ölene dek -yaklaşık 40 yıl- bu görevde kaldı. Portekiz'de faşist diktatörlük, birçok askeri ve sivil darbe girişimine rağmen, 1926'dan 1974 Nisan'ına kadar iktidarı elinde tuttu.

Salazar diktatörlüğü yurtseverler üzerinde yoğun bir baskı oluşturdu. PKP içine sızan ajanlarla, 1936-39 arasında parti yönetimi tutuklandı. 1939-1941 yıllarında basın yeni ortaya çıkan *Avante* yayınlanamadı. Fakat, PKP 1941'de yeniden faaliyete geçti, 1942'de sekreterya toparlandı ve 1943'te 3. Kongre yapıldı. PKP'nin güçlenmesinin etkileri 1942-44 arasında yapılan grevlerde somutlandı.

"Yarın Bizimdir Yoldaşlar", örgütlü mücadelenin anlayış ve yöntemleri açısından Portekiz sınırlarını aşıyor ve özellikle gençlerin Portekiz deneyiminden dersler çıkarmasına olanak veriyor.

1961'de Alvaro Cunhal'in genel sekreter olmasının ardından Portekiz, başta sendikal, siyasi hareketler ve öğrenci hareketi olmak üzere büyük kitle hareketlerine sahne oldu ve gelişen hareket 1972 1 Mayıs'ındaki yaygın grevler ve gösterilerle doruğuna erişti. Halk hareketinin düzensiz fakat onun akışı ve sağlam, düzenli ve birleşik bir örgüt olan PKP'nin kitlelerle kaynaşmasındaki başarısı ile, faşizm altında güçlü bir muhalefet yaratıldı. 25 Nisan 1974'te, faşizmin devrilmesini hızlandıran asker ve subayların hareketi patlak verdiğinde, PKP ilk günlerden başlayarak işçi sınıfının ve emekçilerin örgütleyici görevini yürüttü.

Yarın Bizimdir Yoldaşlar, PKP'nin faşizme karşı verilen bu uzun mücadelesinin ve yaratıcılarının romanı.

Yarın Bizimdir Yoldaşlar; tek bir fırtına için, halk mücadelesinin çeşitli cephelerinde, somut acil amaçlar için kısmi eylemlerin gelişmesine çabalayan, toplumsal değişmenin pratik sorunlarına çözüm getirecek etkin eylemleri yaratan, sorumsuz sloganlar haykıran değil, gerçek bir devrimci çalışma gerçekleştiren, kavga içinde tavlanıp çelikleşen, örgütlülüğe, birliğe ve mücadeleye inanan, cesaretli Portekizli yurtseverlerin ve PKP'nin mücadele deneyimlerinin romanı. Bu yurtseverler ki, maceracılığa, dar görüşlülüğe ve anarşistliğe prim vermeyen, ancak insanların geçmişlerindeki hatalarından bağımsız olarak değerlendirmeyi de bilen, insan yaşamına, düşüncelerine ve özgürlüğe saygıyı savunan, her türlü baskıya, işkenceye göğüs geren, yenilgi yaşamının güç koşullarında bile yalın ama ışıltılı duygularını yitirmeyen gencecik yiğit insanlardır.

Yarın Bizimdir Yoldaşlar, kendi de dahil, insanları verebilecekleri şeyler için zorlamayı bilen, ancak başkalarından aynı çabayı beklemeyen Vaz'ın, türlü işkenceye yiğitçe göğüs geren Ramos'un, ölçülü Paulo'nun, kızları İsabel'i kavga içinde yitiren ama inançlarını yitirmeyen Manuel ve Joana'nın, tutarlılığıyla Marques'in, öngörüşlülüğü ve köylüleri örgütlemedeki başarısıyla Jose'nin, mücadeleye güvensizliği'yle avukatın, doğruları ve yanlışlarıyla Alfonso'nun, Rosa'nın, Antonio'nun, Fialho'nun, kısaca kavga içindeki gelişim ve değişimleriyle Portekizli yurtseverlerin romanı.

Bilge Ertan

okurdan

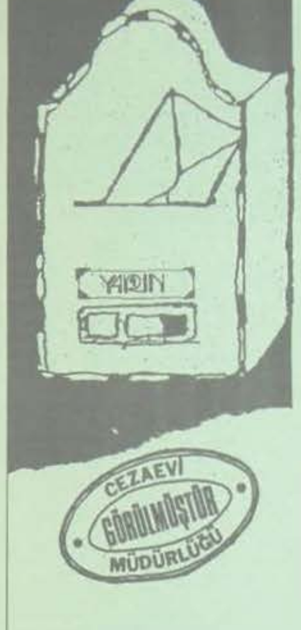

Birlik, Yerine Getirmek Zorunda Olduğumuz Bir Görevdir!...

YARIN'a merhaba...

(...) Sizlere daha önce yazmayı tasarlıyordum, fakat yılbaşından önce, DGM'deki "tek tip elbise" protestosundan dolayı verilen cezalar nedeniyle hücrelere konduk. Dolayısıyla mektubum biraz gecikti.

Birçok konuda sizlerden farklı düşüncelere sahip olsam da genç bir ruhla ve dinamizmle sürdürdüğünüz mücadeleyi takdir etmemem olanaksız. Yine de birçok konuda aynı şeyleri düşünüyor ve yapmaya çalışıyoruz. Çünkü "gençlik" olarak sorunlarımız ortak. Birlikte mücadele etmenin zemini vardır, bellidir. Yakın bir gelecekte tüm gençliğin ortak bir platformda birleştirildiğinin sağlanacağına inanıyorum. Bu aynı zamanda yerine getirmek zorunda olduğumuz bir görevdir de.

(...) Ben dört ay öncesine kadar gençlik mücadelesi içinde yer almış bir üniversiteliydim. Ancak doğruları savunmanın rahatlıkla suç sayılabildiği bir ülkede olduğumuzdan şimdi Sağmalcılar 2 Özel Tip cezaevinde bulunmaktayım. Burada tüm siyasi tutuklular 2. blokta bulunuyorlar ve bu siyasi tutukluların büyük bir bölümü de gençlerden oluşuyor. Türkiye genelinde de durum aynı, Onbinlerce genç siyasi tutuklu olarak cezaevlerinde. Gençlere güven duyulmayan, her hareketinden tedirgin olunan bir ülkede gelecekte de binlerce genç cezaevlerinin avlusunda volta atmak zorunda kalacak. Durum böyle olunca cezaevleriyle ilgili sorunlar gençliğin öz sorunlarından biri haline geliyor. Cezaevleriyle ilgili sorunlar o kadar çok ki yazmaya kalkışsam günlerce sürecek bir çabaya girmem gerekir. Sizlere bu mektupta en yaşamsal, en güncel olanlarından birini anlatacağım. Sorgulumuz savunma hakkımızın engellenmesi. Yargının temel direklerinden biri sayılan savunma hakkı, ortaçağa özgü zihniyetlerin sonucu tam bir keyfilik içinde gaspedilmekte ve bu sorunu çözüme kavuşturacak herhangi bir merci ortalarda görünmemektedir. İşte 20. yüzyıl Türkiye'si için yüz kızartıcı bir durum. Sizlere mahkemelere nasıl çıkarıldığımızı anlatayım.

Bir Mahkemeye Çıkışın Öyküsü

Uzun süredir tek tip elbise ve sevk zincirine karşı direndiğimiz için avukatlarımızla ve ziyaretçilerimizle görüştürülmüyor, duruşmalara çıkartılmıyorduk. Son zamanlarda avukatların, bizlerin ve demokrat kuruluşların DGM'ye baskısı sonucunda DGM duruşmalara mutlaka getirilmemiz yönünde karar alınca ve eğer mahkemeye götürülmezsek cezaevi idaresi hakkında soruşturma açacağını belirtince mahkemelere götürülerek duruşmalara çıkartılmaya başladık.

Mahkeme günü sabahı gardiyanlar gelir, duruşması olanları çağırır. Bizler giysilerimiz verilmediğinden, eşofmanlarımızla cezaevi sevk mahalline geliriz. Burada yetkililere mahkemeye böylece çıkmak istediğimizi de belirtiriz. Ancak bu isteğimiz kabul edilmez. Cezaevi dış güvenlik görevini yerine getiren jandarmalar bizi teker teker odaya alırlar ve zorla yere yatırarak üzerimizdeki eşofmanları çıkartırlar. Kişi başına yaklaşık 10-15 askerüşüşür. Direnişe de zorla don gömlek bırakılırız. Tekmelenir. Halbuki yaptığımız pasif direniştir. Daha sonra zorla tek tip elbise giydirmeye başlarlar. Ardından kollarımızı bükerek ve zorlayarak arkadan çok sıkı bir şekilde ellerimiz kelepçelenir. Kelepçelendikten sonra kanga tulumba cezaevi arabalarına bindirilir. Bu halimiz yetmezmiş gibi bir de sevk zinciri takıp zincirleri de arabaya bağlarlar. Zinciri kollarımızdan geçiremezlerse bazen de boynumuza takmaya çalışırlar. Araba hareket ederken, herkes üzerindeki tek tip elbiseleri yırtmıştır zaten. DGM'ye kadar alışkanlarımız kesilmez. Salona girmeden tek tip elbiseleri giydiremeyince de bellerimize bağlayarak salona sokmaya çalışırlar bizi. Üstümüzde kalan son tek tip elbise kalıntıları da çıkarıldıktan sonra don gömlek yerimizi alırız.

Duruşma başlar. Hâkim tek tek isimlerimizi ve ifadelerimizi ister. Bizler de durumumuzu, cezaevindeki koşulları, duruşmalara nasıl getirildiğimizi, gayri insani koşullarda yaşadığımızı, duruşmaya getirilmeden önce hırpalandığımızı, bu nedenden dolayı savunma hakkımızın önündeki tüm engeller açılana ve insani şartlar yaratılana kadar ifade vermeyeceğimizi ve savunma yapmayacağımızı anlatırız. Ama yine biz suçlu bulunur ve 1/3'ü hücrede olmak üzere 1-6 ay arası cezalara çarptırılırız. Mahkeme düzenini bozmaktan, adaba aykırı davrandığımızdan... Halbuki eşofmanlarımızı ve kazağımızı, gömleğimizi yırtarcasına çıkartan, bizi don-gömlek bırakan cezaevi idaresidir. Mahkeme ertelenir, cezaevine döneriz.

Ve en son gelişme. İdare tarafından mahkemeye çıkarılmayan arkadaşlardan bazılarına mektup gibi DGM'den, savunmalarını mektupla yapmaları isteniyor. Sanırım mektupla yargılama sadece Türkiye'ye özgü bir şey. Sanık mektupla ifade verecek, sanık avukatla görüştürülmeyecek, avukat savunma yapamayacak, yargıç cezayı verecek. "Yaşasın adalet!") diye bağırmak geliyor insanın içinden.

(...)

Sevgili YARIN'cılar, mektup oldukça uzadı. Zarfa sığmaması ihtimali baş gösteriyor. O nedenle istemeyerek son vereceğim. Yalnız sizden bir isteğim daha var. Öğrenci dernekleri konusunda tartışabileceğimiz, yazışabileceğimiz demokrat arkadaşlarla ilişki kurabilmemizi sağlayabilirseniz çok sevineceğiz. Bu hem bizim son gelişmelerden haberdar olmamızı sağlayacak, hem de sorunlara çok yönlü bakışım getirdiği arkadaşlardan arkadaşlar yaratacaklardır. Ayrıca değişik konularda yazışmak isteyen arkadaşlarla da yazışabiliriz.

Son verir, YARIN emekçilerini dostlukla selamlarım. Geç de olsa 88'in demokrasi, barış ve özgürlük mücadelesinde tüm dünya halkları adına olumlu adımlar yılı olması dilekleriyle, yeni yılınızı kutlarım.

Yıldırım Bilgen
Sağmalcılar 2 Özel Tip Cezaevi
F Blok, Bayrampaşa-İST.

Yarın'ın Okuyucu Kitlesini Arttırabilmek İçin...

Değerli YARIN'cılar;

YARIN'ın basım, dağıtım ve insanlara ulaşması sizlerin sorunu olduğu kadar bir YARIN okurlarının da sorunu olmalı. YARIN'ın okuyucu kitlesini artırabilmek için onu mutlaka okutabilmek, her dürüst, barıştan yana, özgürlükten, demokrasiden yana insana kişisel çabalarla götürmek YARIN için bir kazanım, dahası demokrasi için bir adım daha olacaktır. Kısacası, bence YARIN tüm insanlarla böyle diyaloglar kurarak ve kişisel özverileri de kullanarak daha fazla genç beyine ulaşacaktır. Geniş yığınlara gidebilmek Türkiye'nin bu koşullarında kesinlikle kişisel özverilerle, kişisel diyaloglarla birlikte olmalı. Her yurtseverle ilişki YARIN'ın okuyucu kitlesini bence çoğaltmaya yetecektir.

Değerli YARIN'cılar, benim yaşadığım yöre 10.000 nüfuslu bir ilçe. Bu küçük yerde önceden 2 YARIN okuru vardı. Ben de YARIN'ın tanıtımını insanlarla konuşarak yapmayı denedim. Onların her birine anlatarak, YARIN'ın farklılığını göstererek, okumaları gerektiğini vurguladım. Şimdi artık YARIN 2 değil, tam 22 okuyucu kazandı. Tabii 22 çok değil ama, aşama aşama. Tekrar yazışmak dileğiyle, sevgiyle, dostlukla...

Geyveli bir okur

Gençlik Dünyası
AYLIK GENÇLİK GAZETESİ MART'88
5.SAYI ÇIKTI!
FİYATI: 500 TL.
İletişim Adresi: Divanyolu Cad. [illegible] Sok. Ali Faik Han 6/3 Sultanahmet İstanbul
Abone Koşulları: Yurtiçi Yıllık: 5000 TL. Yurtdışı Yıllık 33 DM.
Banka Hesap No: [illegible] Yapı Kredi Cumhuriyet Şubesi

GÜN
Siyasi Haber ve Yorum Dergisi
ÇIKTI
BÜTÜN BAYİLERDE

ATİLLA TOKATLI İLE SÜREYYA DURU'YU YİTİRDİK

Sanat dünyası geçtiğimiz ay iki kayıp verdi. Çevirmen, yönetmen ve yazar Atilla Tokatlı ile film yapımcısı ve yönetmen Süreyya Duru'yu yitirdik. *Deniz İnce Sokak, Hanım, Gel Sevişelim, İstanbul Masalları* gibi filmlerde imzası olan Tokatlı'nın TDK ödülü almış birçok çevirisinin yanısıra, *Sözcüklerim, Yedirin ve Dövmemizin Ölümü* adlı iki kitabı bulunuyordu. *Bedrana, Kara Çarşaflı Gelin, Güneşli Bataklık* ve *Derya Gülü* gibi ödüllü yapıtlar yönetmiş olan Süreyya Duru ise, son olarak *Ada* filmini çekmekteydi.

armağanlı bulmaca

SOLDAN SAĞA: 1-Ayrıntıda gizlidir ve 1968 yılının 17 Temmuz gecesi 8. Filoya gruplarda gönderilmeden önce öğrencilerden kalkığı yurdu basan polis tarafından dövülerek katledilen, 60 milyona yakın evrenselliğe bağımsızlık ve demokrasi uğrunun ilk şehidi. Türkiye'nin ilk ve tek sosyalist partisi. 2-Nazi Almanya'sında Yahudi ve komünistlerin ocaklarının kat'edildiği ünlü soykırım kampanyalarından biri. Kışlık savaşı nedeniyle tepa tutarak 1917 Ekim Devrimi'nin başarısında büyük rol oynayan zırhlı. 3-Mikronezya'nın güneyinde termonükleer Amerikan üsleriyle sahip bir ada devleti. Napoleon'un sürgün edildiği İtalyan adası. Lezzet. 4-İnsan ırklarının kökenini ve soy zincirini araştıran antropoloji dalı. 5-Antimon'un simgesi. Postundan yararlanılan bir hayvan. 6-İğrenç raporlarında aşk acı görmeye alıştığımız yara, bere anlamındaki tıp terimi. Aym ahır adına koşan atlara verilen ad. 7-Bir uçağın bağlı bulunduğu hava gruplarından biri. 8-Virgül biçimindeki bakteri. Latin Amerika'da karşı-ellerin ünlü bir lideri. Mazgallarda siper. Ayı. 9-Kayık başına Amerikalı emperyalist Armstrong'un ömür. 10-Sri Lanka'nın kısa yanlışı. Gözlüklerde Duruma Gerginlerden anlamına gelen kısaltma. İngiliz Hazineden. Charles önadlı Fransa eski cumhuriyeti başkanı. 11-Ünsüz ve hayvan ciğerlerinde, içinde yağ ve da sıvı bulunan torbacık. "Indiana Jones", "E.T.", "Savaş" gibi filmlerinden tanıdığımız Spielberg soyadlı Amerikalı film yönetmeni. Zıpçe. Türk makas sanatçısına verilen harfler. 12-Fahma Gökmen önadlı, Türkiye İşçi Partisi'nden 1965 yılında parlamentoya seçilen sendika kıdemli yönetiminin simgesi. Bir zamanlar Amerikan gençliğinin simgesi haline gelmiş, James önadlı ünlü sinema oyuncusu. Almanya'da evli bayanların hitabı. Tükürükten deyim. 12-1950 yılında emperyalizmin istemleri doğrultusunda ulusal çıkarlarımıza bağdaşmayan bir şekilde verdiği onay alınmalarının birlik göndermediğimiz Asya ülkesi. Tekniği kapitalizmin en yüksek aşaması. Yaratıcı şahıs. Nâzım Muhtar'ın ad ve soyadının baş harflerinden oluşan parti. 13-Devlet soyadlı Amerikalı ünlü caz armatörü. Eski Mısır'da güneş tanrısı. Sovyetler'in Pilsa üyesi. Şubat'ta 1920 yılında Afrika'da doğan, "Komik", "Tehlike", "Afrika'da Bir Yaz", "Yargı" gibi roman ve "Sürekli Bir Barış" adlı oyunlarıyla ülkemizde de yakından ilgilenilen yaşayan ve anlamı dilde gelişen Muhammed önadlı Cezayirli yazar. 14-Yaşam arkadaşı. Japon Türk drama-General Eisenhower komutasındaki müttefiklerin 1944 yılı başına ve şiddetli atışın arasında gerçekleştirdiği çıkarma harekatı. 15-Şu günlerde sibernetiğinde Filistinlilere ve Arjantin'deki faşist diktatörlük döneminde kaybolan insanları konu alan "Resmi Tarih" filminin yönetmeni. Yemek. Yunanistan Komünist Gençlik Örgütü.

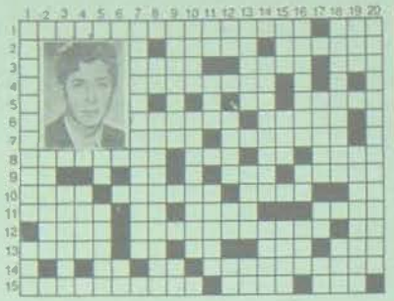

YUKARIDAN AŞAĞIYA: 1-1895 yılında doğan, 1917'de Askeri Devrim Komitesi ve daha sonra SBKP üyeliği yapan, II. Dünya Savaşı'nda Genelkurmay Başkanı. 1949'da Savunma Bakanı olan, Stalin'in yakın çalışma arkadaşı, Aleksandr Nikolayeviç önadlı tanınmış Sovyet generali. Ahşap ustaları her türlü nesne, meta. 2-Bağlantı. 3-Petrograd Sovyeti'nin devrim öncesi çalışmalarını yürüttüğü ve merkezlerinin bulunduğu yer. 4-Turşu'lukların yapılarını salata olarak yenen baharlı bir bitki. 5-Meslek, çalışma. Baba soyu. 6-Bir işaret sıfatı. 7-1816-1887 yılları arasında yaşamış enternasyonal üyeliği ve Paris Kıyamına sanımında Komün üyeliği yapan, başlıca şiirleri ölümünden sonra "Devrim Şarkıları" adı altında basılan, aynı zamanda Enternasyonal Marşı'nın sözlerini de yazmış olan Fransız şair ve siyaset adamı. 8-İri gövdeli ve kirişli bir Türk otomobili çalışı. 1616-1655 yılları arasında yaşamış, yapıtları arasında en tanınmışları "Harmonie", "Germaniae Composita" ve "Goptlanaher Orpheus" olan, 170 ise 3 sesli koro bestesi bulunan, Erasmus önadlı Alman bestecî. 9-Ondeş. Basit şebeklere tiyatroda verilen ad. 10-Ramazan bayramının kimi yörelerimizde kısaltılarak söylenişi biçimi. Latin Amerika'nın güçlü ülkesi olan Soya soyadlı Arjantinli eski taşlar kadın şarkıcı. 11-Çekoslovakya'nın plaka işareti. "Yeryüzüne ilişkin" anlamında kullanılan yabancı bir ünek. Zalimliği ve Roma'yı yakmasıyla tanınan imparator. 12-Jüpiter'in bir uydusu. Batı Pakistan'da Beluristan'ın kuzeydoğusunda bir tuzlak. Dünyamızın uydusu. Küçük bitkilerin genel adı. 13-1623-1673 yılları arasında yaşamış, Rembrant'ın öğrencisi olmuş, önemli yapıtları arasında "Rus Hanedanı Halifeleri", "Kutsal Aile" vb. yapıtları olan Jürgen önadlı Danimarkalı ressam. Bir işin yapıldığı en. Radyum'un simgesi. 14-1897'de doğan, "Bir Sanayi İşletmesinin Denge Yapısı", "Sosyalist İşletmelerin Verimini Artırma Yolları" gibi birçok yapıtı bulunan ve adını taşıyan işletme sistemi SSCB'de ilk uygulamaya konulan Harkov Üniversitesi profesörlerinden Yevsey Grigoryeviç önadlı tanınmış Sovyet iktisatçısı. Peru'nun başkenti. 15-Son dönemde ülkemizde üretilen temizlik maddelerinde kullanılması zorunlu kılınan kimyasal madde. Damarlarımızdaki yaşamsal sıvı. Ölüm cezası. 16-Operalarda açılış müziği olarak çalınan parça. Ülkemizde de dağıtımı yapılan bir Almanya sigarası. Budizmin bir kolu. 17-"Zorba", "Çağrı" gibi, özellikle Anthony Quinn'le birlikte oynadığı filmler ile tanınan Papas soyadlı Yunan sinema oyuncusu. Radyo yayını yapılan çok kısa dalga. Çakılmanın kısa yazılışı. 18-Yaşama ve yürütme güçlerinin küçük bir zümrenin elinde bulunduğu anti-demokratik baskıcı rejim. İnsanların antlaşamadıkları, karşısında güçsiz kaldıkları doğa ve toplumsal olayları açıklamaya yönelik gizemsel nitelikli kural, tören ve simgeler biçiminde örgütlenmesini sağlayan kurum. 19-İrlanda Kurtuluş Ordusu. Mikroplu hastalıklarla ilgilenen hekimlikdalı. 20-1925-1961 yılları arasında yaşamış, Kongo ulusal hareketinin liderliğini yapmış, SSCB'de 3. Dünya ülkelerinden gelen gençlerin okuduğu ve kendi adını taşıyan bir üniversite bulunan, emperyalizm ve onun işbirlikçisi müttefikleri tarafından işkenceyle öldürülen, daha sonra Sihanuk ulusal kahramanı ilan edilmiş olan, Bağımsız Kongo'nun ilk başbakanı.

Bu sayımızda yayınladığınız bulmacaya doğru yanıt veren 10 kişiye YARIN Yayınlarının "Palmiro Togliatti, Yaşamı, Savaşımı" adlı yeni kitabını armağan edeceğiz. Geçen bulmacamıza doğru yanıt vererek "El Salvador'da Devrim" kitabını kazanan okurlarımızın adları, ulaşım güçlüklerini de göze alarak bir sonraki sayıda yayınlanacak ve armağanları kendilerine postalanacaktır.

GEÇEN SAYININ ÇÖZÜMÜ

BİLİM ve SANAT
dostlarını
kampanyasına katılmaya çağırıyor...

ANKARA FİLM ŞENLİĞİ

amaç 'aydınlanma'dır

Nasıl bir demokrasi istiyoruz? Server TANİLLİ

Dünya Sendikalar Federasyonu (1945-1965)

Çağdaş Sendikaya Evet Henri KRASUCKİ

Nâzım Hikmet Orhan Kemal Dostluğu Kemal Sülker

Sabahattin Ali Asım BEZİRCİ

Konuşmalar/Makaleler Mihail GORBAÇOV

AMAÇ

düşmana inat

Kağıda, malzemeye zam üzerine zam getirilliyor. İsteniyor ki, kitap yayınlanmasın, ilerici ve demokrat yayınevleri teker teker kapansın. İşte bunun için diyoruz ki, DÜŞMANA İNAT BİR KİTAP DAHA.

Yayınevlerimiz, 1 Haziran 1988 tarihine kadar, yayınevine doğrudan gelerek ya da ederince posta pulu göndererek, yüzde elli indirimle kitap edinme olanağını sağlıyor. Her okur, istediği kitapların ilan fiyatlarının yarısı kadar para ödeyerek kitapları alabilecektir. Bu kampanyamıza sizler de, BİR KİTAP DAHA, diyerek katılın, katılın ki, çabalarımızla yeniden bir kitap daha basılabilsin, okunabilsin. HAYDİ!

BİLİM VE SANAT KİTAPLARI

YARIN YAYINLARI

Yurttan Mektuplar:
Kim Korkar • Nâzım'ın Evi, N. Topaloğlu'nun 1280 lira
Aşkımız Aşkımız, 2525 lira
Bilgiler Tehlike, Haluk Gerger 1860 lira
Edebiyat Barış Özgürlük, Aziz Çalışlar 2360 lira
Barışı Edebiyatı Üretme, Nâzım Hikmet 2700 lira
Edebiyat Bilimi 1, Pamuk 2500 lira
Toplumlu ve Birey 2, Pamuklu 1890 lira
İrk ve Irkçılık Düşünceleri, Alişanın Şenel, 1890 lira
Güney Afrika Cumhuriyeti, Osman Uçkan, 3150 lira
El Salvador'da Devrim, 1475 lira
Yaşlanma ve Hasta Psikolojisi, Nihal Gürbüzan, 1260 lira
Psikoloji Sözlüklerimiz ve Barış, Gürbüzan 945 lira
Ekim ve Devrimciyiz, Devrim Gürbüz, Gürbüzan 1350 lira
Ekonominin Kötü Yönlerimiz, Gürbüzan 1350 lira
Felsefe Nedir? 2100 lira
Kapitalizm Nedir? 2 2 1 lira
Palmiro Togliatti, Yaşamı Savaşımı, 3360 lira
Görünmüyor, 1680 lira
İçeriden Dışarıya Sansürün, 1470 lira
Gösterilmiş, Yağmur Aksel, 735 lira
Yalnızlık, Şükrü Erbaş, 735 lira
Tıbb de Gülümseyerek, Nihal Gürbüz, 2625 lira
Değişim ve [illegible] Kemal Özmenek, 735 lira
Olanaysız Büyüklük, Mario Trevi, roman 2520 lira
İki Oyun, Gizli Sözleşme, Oyalı, 1680 lira
Sınırlarda Karşılık, 1575 lira

1 Haziran'a kadar

İsteme ve havale adresi: Asmalımescit sk. 14/2, Beyoğlu/İstanbul. Havale'de Not Ödemeyi unutmayınız. Toplu siparişleriniz için adım posta havalesi yle gönderiniz, yayınevlerimize bilgi veriniz.

bir kitap daha

YARIN abone kulübü

ABONE KAMPANYASI 1 NİSAN'DA SONA ERİYOR...

7. Yıl Abone Kampanyamız, okurlarımızın yoğun ilgisi ile sürüyor. Geçen sayımızda mâliyet artışlarından söz etmiş ve abone ücretimizi üç ay boyunca artırmayacağımızı duyurmuştuk. İçten çağrımızın ayrı biçimde yanıt bulduğunu ve kampanya için saptadığımız hedefe rahatlıkla ulaşabileceğimizi söyleyebiliriz. 7. Yıl Abone Kampanyamızın Nisan ayında sona ereceğini bir kez daha anımsatıyor ve dostlarımızın tümünü okurlarımıza seslediğimiz bir kez daha anımsatıyor ve dostlarımızın tümünü okurlarımıza seslediğimiz edeyoruz.

7. Yıl Abone Kampanyası 1 Nisan tarihinde sona eriyor. Bu tarihe kadar abone ücretleri:

Yurtiçi yıllık abone ücreti 4.800 lira
Yurtiçi altı aylık abone ücreti 2.500 lira
Yurtdışı yıllık abone ücreti 41 DM
Yurtdışı altı aylık abone ücreti 21 DM

ABONELER FİYAT ARTIŞLARINDAN ETKİLENMİYOR!

Abonelerimiz her zaman olduğu gibi abonelikleri süresince fiyat artışlarından etkilenmeyecekler. Abonelerimize derginizi yüzde 55 indirimli veriyoruz. Derginizin ederinin artmasıyla abonelerimiz bir dergiyi 900 lira yerine 400 liradan edineceklerdir.

YARIN ABONE KULÜBÜ KARTI!

Her YARIN aboresi, bir fotoğraf göndererek YARIN Abone Kulübü Kartı edinebilir. Bu kart ile YARIN'ın gece, konser vb. etkinliklerinden indirimli yararlanabilirsiniz. Yeni etkinliklerimizi gelecek sayılarımızda duyuracağız.

YARIN ABONELERİNE İNDİRİMLİ KİTAP

YARIN abonelerı Bilim ve Sanat Kitapları ile YARIN Yayınlarını yüzde 25 indirimle edinebilirler.

YARIN ABONELERİNE HER AY YENİ ARMAĞANLAR!

Her ay 2 abonemize kitap, 2 abonemize 6 aylık abonelik, 2 abonemize kaset.

BU AY ARMAĞAN KAZANAN ABONELERİMİZ

Abonelerimizden Can Koçak ve İbrahim Kılıç'a kitap, Turan Fırtına ve Ayten Yorgancılar'a kaset armağanları postalandı. Hülya Tosun ve Tülay Kasımoğlu'nun abonelikleri ise 6 aylık süre ile yenilendi.

CİLTLER

Derginizin biçimindeki yenilikle birlikte ciltlerinizin periyodu da değişti. Bundan böyle ciltlerimiz Ocak ayı ile başlayacak. 7. cildimiz ise 1987 yılı Aralık sayımız ile tamamlanmış oluyor.

7. CİLDİMİZ ÇIKTI

7. cildimiz (67-76) 6.500 lira,
6. cildimiz (57-66) 4.000 lira

CİLT KAPAKLARI

6 ve 7. ciltlerimizin kapakları 2.000 lira.

gençlik barış savaşımının ayrılmaz parçasıdır

Nükleer silahların sonuçlarının nerelere varacağını bile kestiremediğimiz günümüzde, savaşa ve onun destekçilerine karşı güçlü bir toplumsal hareketin gelişmesine ve yaygınlaşmasına tanık oluyoruz. Böylesine geniş bir harekete dünyanın dört bir yanındaki ve her toplumsal kesimden insanlar katılıyor. Tüm bu barış militanlarının karşı karşıya oldukları gerçek, yorumu yer bırakmayacak denli açık: Uygarlık nükleer bir savaştan sonra artık var olamaz! Bu yaşamsal gerçeğin bilincinde olan halklar, barış bilincine giderek daha sıkı sarılmaktalar.

Son yıllarda Batı Avrupa ülkelerinde barış yanlısı protesto gösterilerinin yapıldığını, nükleer silah üslerinin etrafında insan zincirlerinin oluşturulduğunu ve buna benzer birçok etkin kitle eyleminin yapılmakta olduğunu izliyoruz. Bu eylemleri gerçekleştiren barışçıların arasında Hıristiyan ve sosyal demokratlar, sosyalist ve komünistler, feministler, çevre korumacılar ve pasifistlerin yanı sıra, çeşitli ideolojik yönelimler ve değişik toplumsal kesimler bulunuyor.

Ancak bu barekete en büyük desteği veren, en etkin katılımı sağlayan gençler oluyor. Batı Almanya'daki en güçlü barış örgütlerinin Alman Sosyalist İşçi Gençlik ve Marksist Öğrenciler Birliği Spartaküs, İngiltere'de gençlerin oluşturduğu "Nükleer Silahsızlanma İçin Kampanya" olması ve savaş karşıtı hareketler içinde en önemli rolü "Dünya Demokratik Gençlik Federasyonu"nun oynaması, bu gerçeğin en somut örnekleridir.

Genç barış hareketinin elde ettiği en önemli kazanımlardan biri de, İspanya'da F-16'ların kaldırılmasının yanı sıra, "Balkanlarda Nükleer Silahsız Bölge" girişimidir. Bu girişimi Türkiye dışında ayrımsız tüm Balkan hükümetleri onaylamıştır.

Bugün ne dünyada ne de Türkiye'de gençlik savaş istememektedir. Batılı ülkelerdeki yaşam koşulları ve soğuk savaş ortamının yarattığı hava, bunlardan daha da önemlisi, emekçiler üzerinde ağır bir yük oluşturan silahlanma yarışı ve olası bir nükleer savaşın dehşeti, genç kuşak üzerinde oldukça etkili oluyor ve çığ gibi büyüyen tepkisel bir hareket oluşturuyor. İşsizlikten bunalan gençler geleceklerini nükleer silahların gölgesinde hissediyor ve buna karşı barış için mücadeleyi seçiyorlar.

Türkiye'de ise, 1950'deki Kore Savaşı'na karşı verilen mücadele, 60'lı, 70'li yılların anti-emperyalist barış gösterileri dışında köklü bir savaş karşıtı hareket olmamasına karşın, gençlik içerisinde giderek yaygınlaşan gelecek endişesi ve savaş propagandasının arkasında kimlerin olduğunun bilinci, böylesi bir potansiyelin varlığının bir göstergesidir. Ilerde kadar okullarda okutulan kitaplarda, Türkiye'nin tüm komşuları ile düşman olduğu öğretilse, küçük çocukların izlediği ithal malı çizgi filmlerde, oyuncaklarda, çiklet içinden çıkan resimlerde şiddet unsuru ön planda olsa da, giderek bilinçlenmeye başlayan genç kuşak tüm bunları, değiştirilmesi için mücadele edilecek yanlışlar olarak yorumlama yoluna gidiyor. Çünkü gençlik savaş istemiyor. Zira yabancı çıkarlar uğruna ölmek ile barış içinde bir arada yaşamak; ya da, belirsiz, karanlık bir geleceğe doğru koşmak ile daha iyi, daha güvenli bir gelecek kurmaya çalışmak arasında bir seçim yapmak durumunda kaldığında tavrı bellidir, barıştan yanadır. Savaşmaktan çıkarı olanlar ise çokuluslu silah tekelleri ve onların yerli işbirlikçilerinden başkası değildir.

Bugün Türkiye'de egemen güçlerin iktidarının, emperyalizmin baskılarına boyun eğerek, Türkiye'yi nükleer bir savaşta ilk hedef haline getirmesi ve barış yanlısı hareketleri ve onların örgütlenmelerini hedef alarak, yok etmeye çalışması, karşısında sessiz kalınacak bir durum değildir.

Ülkemizde bulunan ABD askeri üslerinde konuşlandırılmış nükleer füzelerin nereleri hedeflediğini, bu üslerde neler yapıldığını bile bilmememiz, sürekli ekonomik krizler yaşarken savunma bütçesinin her yıl rekor düzeylerde artırılması gibi gerçekler bizleri bu konularda daha fazla düşünmeye itmektedir.

Türkiye'ye daha modern füzelerin konulması istemlerinin gündeme geldiği Ortadoğu'da savaşta bize göre rollerin biçildiği günümüzde, savaş karşıtı hareketlere de ciddi darbeler vurulmaya çalışılmaktadır. Daha Barış Derneği üyelerine verilen cezaların mürekkebi kurumamışken, Nükleer Savaşı Önlemek İçin Hekimler Derneği'ni kapatmak için davalar açılmakta, Türk-Yunan Dostluk Derneği'nin kuruluşu uzun bir süre keyfi olarak engellenmektedir.

İşte böylesi bir ortamda genç kuşak için barış bilincini seslendirmek neredeyse yaşamsal bir zorunluluk haline gelmektedir. Biliyoruz ki, ülkemiz gençliği bu potansiyele sahiptir. Nükleer savaşın önlenmesi ana düşüncesini ön plana çıkararak, barış için savaşımda ortak bir çalışma alanı yaratılarak, bu alanda etkin ve hızlı adımlar atılabilir. Böylesi bir hareket nükleer denemelerin durdurulması, uzayın silahlandırılmasının engellenmesi, nükleer silahların yok edilmesi, bölgesel çatışmalara son verilmesi gibi temel hedeflerin yanı sıra, Balkanların Nükleer Silahlardan Arındırılması Anlaşmasına imza atılması, ABD üslerinin kapatılması ve Türkiye'nin çıkarlarını ve barışı tehdit eden bütün ikili anlaşmaların iptal edilmesi hedeflerini öne çıkarmalı ve bu doğrultuda örgütlü bir genç barış hareketini gündeme getirmelidir. Bu hedeflere doğru ilerlerken de, dünyaca kabul edilmiş 1 Eylül Dünya Barış Günü, 24-30 Ekim Silahsızlanma Haftası gibi tarihlerin desteklenerek ülkemizde de tanıtılıp, çeşitli etkinlikler eşliğinde kutlanmasının önemini gözardı etmemeliyiz.

Günümüz gençliğinin içindeki barış kıvılcımı ve bu konuda sahip olduğu potansiyel, bu görevi yerine getirmeye yeterlidir. Böylesi bir hareketin başarılı olabilmesi için, yığınsallaşması ve hükümetler üzerinde bir baskı grubu oluşturarak, uluslararası barış hareketinin kazanımlarına yenilerini katması gereklidir. Bunun yolu da, her türlü aracı kullanarak halkı, kendisi için en yalın, en yaşamsal olan ve evrensel doğrulardan kaynaklanan gerçekleri kabul ettirerek, bunları sahiplenmesini sağlamaktan geçmektedir. Zira SSCB Lideri Gorbaçov'un da dediği gibi "*Bizim ideolimiz, silahsız ve şiddetsiz bir dünya, her halkın kendi yaşam biçimini ve gelişimini belirlediği bir dünyadır. Bugünkü koşullarda, bütün devlet ve halkların işbirliği ve ortak davranışı dışında bir alternatif düşünülemez.*"

"Böylesi bir ortamda genç kuşak için, barış bilincini seslendirmek, giderek yaşamsal bir zorunluluk haline gelmektedir. Biliyoruz ki, ülkemiz gençliği bu potansiyele sahiptir ve barış için savaşımda ortak bir çalışma alanı yaratarak bu alanda etkin ve hızlı adımlar atabilir."

Balaban Cerit